

**TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI**

**TOPLUMSAL CİNSİYET TEMALİ FİLMLERİN ÜNİVERSİTE
ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL CİNSİYET ALGILARI VE SPORA
ÖZGÜ BAŞARI MOTİVASYONLARI ÜZERİNE ETKİSİ**

DOKTORA TEZİ

Efecan TEZCAN

**TRABZON
Ağustos, 2022**

**TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI**

**TOPLUMSAL CİNSİYET TEMALİ FİLMLERİN ÜNİVERSİTE
ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL CİNSİYET ALGILARI VE SPORA
ÖZGÜ BAŞARI MOTİVASYONLARI ÜZERİNE ETKİSİ**

**Efecan TEZCAN
ORCID: 0000-0003-3284-6361**

**Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nce Doktora Unvanı
Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

**Tezin Danışmanı
Prof. Dr. İdris YILMAZ
ORCID: 0000-0002-1853-5877**

**TRABZON
Ağustos, 2022**

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalardan bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Trabzon Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

Efecan TEZCAN

01/ 08 / 2022

ÖN SÖZ

İçinde bulunduğumuz asırda, toplumsal cinsiyet eşitliği insanlığın üzerinde durması gereken en önemli konulardan biri olarak göze çarpmaktadır. Spor alanları da toplum cinsiyet eşitliğinin olumsuz yönde inşa edildiği kadın ve erkeğin ayrıştırıldığı en önemli alanlardan birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumun her alanında olduğu gibi spor alanında da kadın ve erkeğin eşit şartlarda gözetilmesi gerekmektedir. Kadınlar, yüzyıllar boyu cinsiyet temelli ayrımlarla mücadele etmek zorunda kaldılar ve gündelik yaşamdan sanata, iş hayatından spora kadar pek çok alanda eşitlikten uzak muameleler görmüşlerdir. Bu konu, Birleşmiş Milletler'in 2030 Kalkınma Hedefleri'nin 5. Maddesinde yer almakta ve kadınlara ve kız çocuklarına yönelik her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılmasının yalnızca temel bir insan hakkı olmadığını, aynı zamanda sürdürülebilir kalkınmayı hızlandırmak için de kritik olduğunu belirtmektedir. Bu anlamda film endüstrisi günümüzde topluma yön veren en önemli araçlardan biri olarak göze çarpmaktadır.

Prof. Dr. İdris Yılmaz danışmanlığında hazırlamış olduğumuz ‘‘Spor ve Toplumsal Cinsiyet Temalı Filmlerin Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet ve Spora Özgü Başarı Motivasyonları Üzerine Etkisinin İncelenmesi’’ isimli doktora tezimin Literatüre katkıda bulunacağını temenni ediyor ve ülkemizde kadın cinayetlerinin son bulmasını ümit ediyorum.

Doktora tez çalışmamda değerli bilgi birikimiyle çalışmamızı yön veren, çalışmamın her aşamasında destek ve yardımlarını benden esirgemeyen tez danışmanım, kıymetli hocam Prof. Dr. İdris YILMAZ’ a, doktora eğitimim ve tez süreci boyunca bilgi ve tecrübelerinden faydalandığım, çalışma hayatımda beni cesaretlendiren, desteğini esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Fatih BEKTAŞ’a, tez izleme komitesinde yer alan ve çalışmamın her aşamasında bilgi ve desteği ile katkı sağlayan değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Fatih KOCA’ ya ve değerli jüri üyeleri hocalarıma teşekkür ederim. Tezin her aşamasında bilgi ve birikimlerinden yararlandığım değerli abim, hocam Dr. Öğretim Üyesi Osman KUSAN’a teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca çalışmanın hayata geçirilmesi sürecinde daima yanımda olan Gümüşhane Üniversitesi – Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören kadın öğrencilerime saygı ve sevgilerimi sunuyorum.

Beni bu günlere getiren annem Sabriye Burcu TEZCAN’a teşekkür ediyorum ve Merhum Babam Suat TEZCAN’ı rahmet ve özlemle anıyorum. Onlara sonsuz müteşekkirim. Eşim Nagihan TEZCAN ve bugünlerde dünyaya gözlerini açan biricik oğlum Yekta Suat TEZCAN’a bana verdikleri sevgi, şefkat, güler yüz ve sonsuz manevi desteklerinden dolayı şükran ve minnetimi sunuyorum.

Ağustos, 2022

Efecan TEZCAN

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
ÖZET.....	viii
ABSTRACT	ix
TABLOLAR LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
GRAFİKLER LİSTESİ	xiii
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ	xv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xvii
1. GİRİŞ	1
1. 1. Araştırmanın Amacı.....	2
1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi	3
1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1. 4. Araştırmanın Varsayımları.....	4
1. 5. Tanımlar	4
2. LİTERATÜR TARAMASI	6
2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi	6
2. 1. 1. Sporda Toplumsal Cinsiyet Kavramı	6
2. 1. 2. Toplumsal Cinsiyet Kuramları.....	7
2. 1. 2. 1. Biyolojik Kuram	7
2. 1. 2. 2. Psikanalitik Kuram	7
2. 1. 2. 3. Sosyal Öğrenme Kuramı.....	8
2. 1. 2. 4. Bilişsel Gelişim Kuramı.....	9
2. 1. 2. 5. Toplumsal Cinsiyet Şeması Kuramı	10
2. 1. 3. Feminizm Kuramları	10
2. 1. 3. 1. Liberal Feminizm.....	10
2. 1. 3. 2. Marksist Feminizm	11
2. 1. 3. 3. Radikal Feminizm.....	12
2. 1. 3. 4. Sosyalist Feminizm.....	13
2. 1. 4. Toplumsal Cinsiyet Gelişim Teorisi	16
2. 1. 5. Toplumsal Cinsiyeti Etkileyen Kurumlar	18
2. 1. 5. 1. Aile	18
2. 1. 5. 2. Din	19

2. 1. 5. 3. Hukuk	20
2. 1. 5. 4. Medya	21
2. 1. 5. 5. Bilim ve Spor	22
2. 1. 6. Motivasyon	23
2. 1. 6. 1. İçsel Motivasyon.....	24
2. 1. 6. 2. Dışsal Motivasyon	25
2. 1. 6. 3. Sporda Başarı Motivasyonu.....	25
2. 1. 7. Gösterge Bilim.....	26
2. 1. 8. Yurt İçi ve Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar.....	27
2. 1. 9. Literatür Taramasının Sonucu.....	28
2. 1. 10. Battle of Sexes (Cinsiyet Savaşları) (2017)	28
2. 1. 10. 1. Filmin Künyesi	28
2. 1. 10. 2. Filmin Öyküsü	28
2. 1. 11. Dangal (2016)	29
2. 1. 11. 1. Filmin Künyesi	29
2. 1. 11. 2. Filmin Öyküsü	29
2. 1. 12. Gracie (2007)	29
2. 1. 12. 1. Filmin Künyesi	29
2. 1. 12. 2. Filmin Öyküsü	29
3. YÖNTEM.....	30
3. 1. Araştırmanın Modeli	30
3. 2. Araştırmanın Katılımcıları	30
3. 3. Etik Uygunluk	31
3. 4. Çalışma Prosedürü	31
3. 5. Verilerin Toplanması	32
3. 5. 1. Demografik Bilgilerin Alınması	32
3. 5. 2. Veri Toplama Araçları	33
3. 5. 2. 1. Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeğı.....	33
3. 5. 2. 2. Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeğı.....	33
3. 5. 3. Katılımcı Görüşlerinin Alınması Süreci	34
3. 5. 3. 1. Değerlendirme Sorularının Belirlenmesi	34
3. 5. 3. 2. Görüş Belirtme Ortamının Hazırlanması ve Süreci	35
3. 6. Verilerin Analizi	35
4. BULGULAR.....	37
4. 1. Filmlerin Gösterge Bilim Yöntemi ile Geçerlik ve Güvenilirlik Analizi.....	37
4. 1. 1. Battle of Sexes (Cinsiyet Savaşları).....	37

4. 1. 3. Dangal	47
4. 1. 4. Gracie.....	58
4. 2. Nicel Analiz Boyutu.....	65
4. 3. Nitel Analiz Boyutu	87
4. 3. 1. Toplumda Cinsiyet Algısı Olduğunu Düşünen ve Olmadığını Düşünen Katılımcıların Algılarının ve Görüşlerinin Değerlendirilmesi	88
4. 3. 2. Günümüz Toplum Yapısında Kadın ve Erkeğin Cinsiyet Rollerine İlişkin Katılımcıların Algılarının ve Görüşlerinin Değerlendirilmesi	89
4. 3. 3. Geleneksel Toplum Yapısında Kadın Cinsiyet Rollerine İlişkin Katılımcıların Algılarının ve Görüşlerinin Değerlendirilmesi.....	90
4. 3. 4. Evlilikte Cinsiyet Rollerine İlişkin Katılımcıların Algılarının ve Görüşlerinin Değerlendirilmesi	91
4. 3. 5. Katılımcıların Sahip Oldukları Fiziksel ve Mental Gücü Kullanmak İçin Gösterdikleri Çabalara İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi.....	93
4. 3. 6. Katılımcıların Başarıya Yaklaşma Ölçütleri ve Başarı Elde Etmek İçin Gösterdikleri Çabalara İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi.....	94
4. 3. 7. Katılımcıların Başarısızlık Kavramının Kendilerinde Ne İfade Ettiği ve Başarısızlıktan Kaçınmak İçin Gösterdikleri Çabalara İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi	95
5. TARTIŞMA	97
5. 1. Nicel Bölüm ile İlgili Tartışma	97
5. 2. Nitel Bölüm Bulguları ile İlgili Tartışma.....	107
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	110
6. 1. Sonuçlar	110
6. 2. Öneriler	110
7. KAYNAKLAR.....	111
8. EKLER.....	123
9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ	132

ÖZET

Toplumsal Cinsiyet Temalı Filmlerin Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Algıları ve Spora Özgü Başarı Motivasyonları Üzerine Etkisi

Bu araştırmanın amacı, spor ve toplumsal cinsiyet temalı filmlerin üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algıları ve spora özgü başarı motivasyonları üzerine etkisinin incelenmesidir.

Araştırma; nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma yöntem desenlerinden, yakınsayan paralel desen kullanılarak modellendi. Araştırmanın nicel kısmın da, deneysel araştırma modellerinden kontrol gruplu ön test - son test ve davranışta kalıcılık testi uygulanırken, nitel kısmın da ise araştırma süreci hakkında derinlemesine bilgi toplamaya olanak sağlayan anket tekniği yapılandırılmamış soru formu uygulanmıştır. Araştırmanın katılımcıları, 2021-2022 eğitim öğretim döneminde Gümüşhane Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin gönüllü katılımlarıyla oluşturuldu. Katılımcılardan amaçsal örneklem yöntemine göre deney (n=30) ve kontrol grubu (n=30) oluşturuldu. 3 hafta süreli araştırma süresince deney grubu için, 3 adet film (Cinsiyet Savaşları, Dangal ve Gracie) izleme prosedürü uygulandı. Ölçümlerde kullanılan filmlerin araştırmaya konu olarak uygunluğunun geçerliği ve güvenilirliği Roland Barthes'in gösterge bilim analizi yöntemi ile gerçekleştirildi. Kontrol grubuna herhangi bir uygulama yapılmadı. Her iki grubun katılımcıları da yukarıda belirtilen filmleri daha önce izlememiş kişiler arasından seçildi. Araştırmanın ön test- son test ve davranışta kalıcılık testi sürecinde katılımcıların toplumsal cinsiyet rolleri tutumları ve spora özgü başarı motivasyonlarını ölçmek için toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği ve spora özgü başarı motivasyonu ölçeği kullanıldı. Ayrıca 3 haftalık süreç sonunda, deney grubu sporcularının toplumsal cinsiyet algıları ve spora özgü başarı motivasyonları ile ilgili görüş ve düşüncelerine başvurulup, nicel olarak toplanan veriler nitel olarak desteklendi. Araştırma süresince elde edilen nicel verilerin analizinde SPSS 25.0 istatistik programı, nitel verilerin analizinde ise içerik analizi yöntemleri kullanıldı.

Sonuç olarak, kadınların toplumsal cinsiyet rolleri ve spor da motivasyonlarını konu edinen filmlerin, kadın öğrencilerin toplumsal cinsiyet eşitsizliğine bakış açılarını eşitlikçi seviyede, toplum yararına olacak şekilde artırdığı ve bunun yanı sıra spora özgü başarı motivasyonlarını da olumlu anlamda etkilediği görülmüştür. Ulusal film sektörünün teşvik edilerek bu tür yapımların sayılarının artırılmasının toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlaması açısından yararlı olabileceği öngörülebilir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet, Spora Özgü Başarı Motivasyonu, Üniversite Öğrencileri, Gösterge Bilim Analizi.

ABSTRACT

The Effect of Gender-Themed Films on University Students' Perceptions of Gender and their Sports-Specific Achievement Motivation

The purpose of this research is to examine the effects of sports and gender-themed movies on university students' gender perceptions and sports-specific success motivations.

Research; It was modeled using convergent parallel design, one of the mixed method designs in which quantitative and qualitative research methods are used together. In the quantitative part of the research, the control group pre-test - post-test and behavioral retention test were applied, while in the qualitative part, an unstructured questionnaire, which allows to collect in-depth information about the research process, was applied. The participants of the research were formed with the voluntary participation of the students of Gumushane University Physical Education and Sports School in the 2021-2022 academic year. Experiment (n=30) and control groups (n=30) were formed from the participants according to the purposeful sampling method. During the 3-week study, the procedure of watching 3 movies (Gender Wars, Dangal and Gracie) was applied to the experimental group. The validity and reliability of the appropriateness of the films used in the measurements as the subject of the research were carried out with the semiotic analysis method of Roland Barthes. No application was made to the control group. Participants of both groups were selected from those who had not seen the above mentioned films before. Gender roles attitude scale and sport-specific achievement motivation scale were used to measure the gender role attitudes and sport-specific success motivation of the participants during the pretest-posttest and behavioral retention test of the research. In addition, at the end of the 3-week process, the opinions and thoughts of the experimental group athletes about their gender perceptions and sport-specific success motivations were consulted, and the quantitatively collected data were supported qualitatively. SPSS 25.0 statistical program was used in the analysis of the quantitative data obtained during the research, and content analysis methods were used in the analysis of the qualitative data.

As a result, it has been seen that the films about women's gender roles and motivation in sports increase the perspectives of female students on gender inequality at an egalitarian level, for the benefit of society, and also positively affect their motivation for success specific to sports. It can be predicted that increasing the number of such productions by encouraging the national film industry would be beneficial in terms of ensuring gender equality.

Keywords: Gender, Sports-Specific Success Motivation, University Students, Semiotic Analysis.

TABLÖLAR LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Deney Grubu ve Kontrol Grubu Ölçüm Sonuçlarına İlişkin Cronbach's Alpha (α) Güvenilirlik, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.....	65
2.	Deney Grubunda ve Kontrol Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Spor Özgü Başarı Motivasyon Ölçeği Güç Gösterme GÜDÜSÜ Alt Boyut Puanlarının Ön Test, Son Test ve Kalıcılık Testi Arasındaki Değişiminin Karşılaştırılmasına Yönelik Tekrarlı Ölçümler ANOVA Analizi	78
3.	Deney Grubunda ve Kontrol Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Spor Özgü Başarı Motivasyon Ölçeği Başarıya Ulaşma GÜDÜSÜ Alt Boyut Puanlarının Ön Test, Son Test ve Kalıcılık Testi Arasındaki Değişiminin Karşılaştırılmasına Yönelik Tekrarlı Ölçümler ANOVA Analizi	79
4.	Deney Grubunda ve Kontrol Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Spor Özgü Başarı Motivasyon Ölçeği Başarısızlıktan Kaçınma GÜDÜSÜ Alt Boyut Puanlarının Ön Test, Son Test ve Kalıcılık Testi Arasındaki Değişiminin Karşılaştırılmasına Yönelik Tekrarlı Ölçümler ANOVA Analizi	80
5.	Deney Grubunda ve Kontrol Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Eşitlikçi Cinsiyet Rolü Alt Boyut Puanlarının Ön Test, Son Test ve Kalıcılık Testi Arasındaki Değişiminin Karşılaştırılmasına Yönelik Tekrarlı Ölçümler ANOVA Analizi	81
6.	Deney Grubunda ve Kontrol Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Kadın Cinsiyet Rolü Alt Boyut Puanlarının Ön Test, Son Test ve Kalıcılık Testi Arasındaki Değişiminin Karşılaştırılmasına Yönelik Tekrarlı Ölçümler ANOVA Analizi	82
7.	Deney Grubunda ve Kontrol Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Evlilikte Cinsiyet Rolü Alt Boyut Puanlarının Ön Test, Son Test ve Kalıcılık Testi Arasındaki Değişiminin Karşılaştırılmasına Yönelik Tekrarlı Ölçümler ANOVA Analizi	84
8.	Deney Grubunda ve Kontrol Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Geleneksel Cinsiyet Rolü Alt Boyut Puanlarının Ön Test, Son Test ve Kalıcılık Testi Arasındaki Değişiminin Karşılaştırılmasına Yönelik Tekrarlı Ölçümler ANOVA Analizi	85
9.	Deney Grubunda ve Kontrol Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Erkek Cinsiyet Rolü Alt Boyut Puanlarının Ön Test, Son Test ve Kalıcılık Testi Arasındaki Değişiminin Karşılaştırılmasına Yönelik Tekrarlı Ölçümler ANOVA Analizi	86

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
10.	Araştırmaya Katılanların Toplumsal Cinsiyetlerin Roller, Günümüz Toplumu ve Geleneklere Göre Cinsiyet Roller, Evlilikte Cinsiyet Roller Hakkında Görüşlerinin İncelenmesi.....	87
11.	Araştırmaya Katılanların Motivasyonları Hakkında Görüşlerinin İncelenmesi	92

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Şekil No</u>	<u>Şekil Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Araştırma modeli	30
2.	Araştırma süreci.....	32

GRAFİKLER LİSTESİ

<u>Grafik No</u>	<u>Grafik Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Araştırmaya katılanların yaş gruplarına göre frekans ve yüzdelik dağılımları.....	67
2.	Araştırmaya katılanların kaç yıldır spor yaptıklarına göre frekans ve yüzdelik dağılımları.....	67
3.	Araştırmaya katılanların yaptıkları spor branşının türüne göre frekans ve yüzdelik dağılımları.....	68
4.	Araştırmaya katılanların annelerinin eğitim durumlarına göre frekans ve yüzdelik dağılımları.....	68
5.	Araştırmaya katılanların babalarının eğitim durumlarına göre frekans ve yüzdelik dağılımları.....	69
6.	Araştırmaya katılanların ailelerinin gelir durumlarına göre frekans ve yüzdelik dağılımları.....	69
7.	Araştırmaya katılanların babalarının mesleklerine göre frekans ve yüzdelik dağılımları	70
8.	Araştırmaya katılanların annelerinin mesleklerine göre frekans ve yüzdelik dağılımları	71
9.	Araştırmaya katılanların spor yaparken tercih ettikleri alanlara göre frekans ve yüzdelik dağılımları	71
10.	Araştırmaya katılanların spor yaparken tercih ettikleri saat aralıklarına göre frekans ve yüzdelik dağılımları	72
11.	Araştırmaya katılanların kimlerle spor yapmayı tercih ettiklerine göre frekans ve yüzdelik dağılımları	72
12.	Araştırmaya katılanların spor alanında kadın ve erkeğin eşit olduğunu düşünme durumuna göre frekans ve yüzdelik dağılımları	73
13.	Araştırmaya katılanların halka açık alanda özgüce spor yapabileceğini düşünme durumuna göre frekans ve yüzdelik dağılımları	73
14.	Araştırmaya katılanların spor yaparken tayt, şort ve buna benzer spor kıyafetleri giydiğinde kendisini toplum içerisinde rahat hissetme durumuna göre frekans ve yüzdelik dağılımları	74
15.	Araştırmaya katılanların spor yapmak için gittiği mekân tercihlerine türü göre frekans ve yüzdelik dağılımları	74
16.	Araştırmaya katılanların stadyumlara müsabaka izlemeye gitme durumlarına göre frekans ve yüzdelik dağılımları	75

<u>Grafik No</u>	<u>Grafik Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
17.	Araştırmaya katılanların lisanslı olarak spor yapma durumlarına göre frekans ve yüzdelik dağılımları	75
18.	Araştırmaya katılanların spor yapma amaçlarına göre frekans ve yüzdelik dağılımları	76
19.	Araştırmaya katılanların ulusal veya uluslararası spor müsabakalarına katılmış olma durumuna göre frekans ve yüzdelik dağılımları	76
20.	Araştırmaya katılanların ulusal veya uluslararası spor müsabakalarında başarı sahibi olma durumuna göre frekans ve yüzdelik dağılımları	77
21.	Güç gösterme güdüsü alt boyut puanlarının ön test, son test ve kalıcılık testi arasındaki değişim.....	77
22.	Başarıya ulaşma güdüsü alt boyut puanlarının ön test, son test ve kalıcılık testi arasındaki değişim	78
23.	Başarısızlıktan kaçınma güdüsü alt boyut puanlarının ön test, son test ve kalıcılık testi arasındaki değişim	80
24.	Eşitlikçi cinsiyet rolü alt boyut puanlarının ön test, son test ve kalıcılık testi arasındaki değişim.....	81
25.	Kadın cinsiyet rolü alt boyut puanlarının ön test, son test ve kalıcılık testi arasındaki değişim.....	82
26.	Evlilikte cinsiyet rolü alt boyut puanlarının ön test, son test ve kalıcılık testi arasındaki değişim.....	83
27.	Geleneksel cinsiyet rolü alt boyut puanlarının ön test, son test ve kalıcılık testi arasındaki değişim	84
28.	Erkek cinsiyet rolü alt boyut puanlarının ön test, son test ve kalıcılık testi arasındaki değişim.....	86

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

<u>Fotoğraf No</u>	<u>Fotoğraf Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi	37
2.	Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi	37
3.	Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi	38
4.	Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi	39
5.	Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi	40
6.	Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi	41
7.	Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi	41
8.	Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi	42
9.	Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi	42
10.	Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi	43
11.	Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi	43
12.	Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi	44
13.	Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi	45
14.	Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi	46
15.	Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi	46
16.	Dangal gösterge bilim analizi	47
17.	Dangal gösterge bilim analizi	48
18.	Dangal gösterge bilim analizi	49
19.	Dangal gösterge bilim analizi	50
20.	Dangal gösterge bilim analizi	51
21.	Dangal gösterge bilim analizi	52
22.	Dangal gösterge bilim analizi	53
23.	Dangal gösterge bilim analizi	53
24.	Dangal gösterge bilim analizi	54

<u>Fotoğraf No</u>	<u>Fotoğraf Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
25.	Dangal gösterge bilim analizi	55
26.	Dangal gösterge bilim analizi	55
27.	Dangal gösterge bilim analizi	56
28.	Dangal gösterge bilim analizi	56
29.	Dangal gösterge bilim analizi	57
30.	Dangal gösterge bilim analizi	57
31.	Gracie gösterge bilim analizi	58
32.	Gracie gösterge bilim analizi	59
33.	Gracie gösterge bilim analizi	59
34.	Gracie gösterge bilim analizi	60
35.	Gracie gösterge bilim analizi	61
36.	Gracie gösterge bilim analizi	62
37.	Gracie gösterge bilim analizi	62
38.	Gracie gösterge bilim analizi	63
39.	Gracie gösterge bilim analizi	63
40.	Gracie gösterge bilim analizi	64
41.	Gracie gösterge bilim analizi	64
42.	Gracie gösterge bilim analizi	65

KISALTMALAR LİSTESİ

DG	: Deney Grubu
ERIC	: Eğitim Kaynakları Bilgi Merkezi [Education Resources Information Center]
TCRTÖ	: Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği
SÖBMÖ	: Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği
JSTOR	: Dergi Deposu [Journal Storage]
KG	: Kontrol Grubu
ÖT	: Ön Test
ST	: Son Test
DKT	: Davranışta Kalıcılık Testi
ULAKBİM	: Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi
KASFAD	: Kadınlar İçin Fiziksel Aktivite Derneği

1. GİRİŞ

Spor, başlangıç olarak ilkel çağlarda oyun, avlanmak, doğayla ve rakiplerle mücadele aracı olarak tarih sahnesine çıkan spor, antik çağlarda toplumlara göre değişmekle birlikte savaşa hazırlık, toplumda prestij kazanmak ve dinsel içerikli pratikler olarak belirli sınıfların tekelinde bulunmuştur. Rönesans sonrası kısmen, 18. ve 19. yüzyıllarda Avrupa’da gerçekleşen sanayi inkılabıyla birlikte toplumların tamamında hızla yayılmaya başlayarak boş zaman, sağlıklı yaşam, profesyonellik, politika, propaganda, eğitim, ekonomi, ırkçılık, turizm, şiddet, hukuk ve uluslararası ilişkiler gibi toplumsal yaşamın büyük çoğunluğunu ilgilendiren, çok geniş bir yelpazeye sahip sürekli aktif olarak genişleyen günlük yaşamın vazgeçilemez bir parçası olmuştur (Kusan, 2020).

Spor, sadece psikomotor anlamda en iyi başarıların ve finansal kazanç için katıldığımız fiziksel aktivitelerin bir sonucu olarak görülmemelidir. Sosyal bir olgu olarak spora katılım gösteren sporcular, antrenörler, yöneticiler vb. farklı sorumluluklar çerçevesinde sporun içinde yer alan bireylerin yaşamlarını etkileyen ve şekillendiren sosyal bir sistemdir. Kültürel ve sosyal faktörlerin etkisi ile izlediğimiz veya katılmaktan hoşlandığımız spor dalları artık kişisel tercihlerimiz olmaktan çıkmakta, tercihlerimiz de toplumsal yapı ile şekillenmektedir. Bireyler çok farklı amaçlarla spora katılmakta ve bu durumda bir saha sporunun kapsamını ortaya çıkarmaktadır. İş ve sosyal yaşamda bireyler, günlük yaşamın baskı ve sıkıntılarından kurtulmak için spor yapmaktadırlar. Benzer şekilde geleneksel ailelerde yaşayan kadınlar için spor, toplumsal cinsiyet kalıp yargılarının sınırlı yaşam alanı ve aile sorumluluklarından kurtulmak için özgür bir alan olabilmektedir. Bu anlamda spora katılım, bireyin sosyal hayattaki durumuna göre şekillenip değişebilmektedir (Arıtan, 2012).

Sporun toplumsal olgusu incelenirken değinilmesi gereken en önemli konulardan biri toplumsal cinsiyet kavramıdır. Spor alanında etkin olan ilişkileri kavrayabilmek için tarihi ve kültürel bir anlamı olan toplumsal cinsiyet olgusunun özellikle üzerinde durulması gerekmektedir. Bu bağlamda spor ve toplumsal cinsiyet birbirinden bağımsız olarak düşünülmemelidir. Toplumsal cinsiyet kavramı, sporun toplumsal analiziyle ilgili araştırmalarda yer almaktadır. Bu, dikkate alınması gereken sosyal/kültürel/tarihsel bir kavramdır Hall (1988), güç ilişkilerini anlamak için spor cinsiyete dayalı bir kültürel uygulama olduğunu kabul etmek gerektiğini belirtmiştir. Theberge (1993), fiziksel ve fizyolojik performans çok önemli olduğunu ve spor ortamının cinsiyet ideolojisinden etkilendiğini tespit etmiştir. Bu durum sporda ideolojilerin oluşması ve devam ettirilmesi için güçlü bir ortam sağlamaktadır. Özellikle rekabetçi sporlar göz önüne alındığında çok güçlü bir erkeklik ve kadınlık mesajı taşımaktadır. Eril cinsiyet rol özelliklerini ve erkeksi cinsiyet rol özellikleri gerektiren bir erkek etkinliği olarak kabul edilir. Atletik performans

erkekliğe eşdeğer olarak görülmektedir. Spor ortamında toplumsal cinsiyetin inşası üzerine yapılan araştırmalar, sporun toplumsal cinsiyet eşitsizliğini pekiştiren ve dolayısıyla Connell (1987), tarafından tanımlanan toplumsal cinsiyet düzenini yeniden üreten kültürel bir uygulama olduğunu göstermektedir.

Yüzyıllar boyunca spor alanları aktif bir alan olmuş ve kadınlar bu konuda her zaman fiziksel, duygusal ve ruhsal olarak dezavantajlı olmuştur. Dolayısıyla kadınlık ve erkeklik derecesine göre sporun eril, kadınsı ve nötr olarak değerlendirilebilecek yönleri bulunmaktadır. Erkeksi sporlar, fiziksel temas içeren, rekabetçi, saldırganlık ve gücü ön plana çıkaran sporlardır. Kadınsı sporlar ise, zarafeti ve estetiği ön plana çıkaran sporlardır. Bu kalıp yargılar, kadınların spordaki performansını etkilemekte ve bu alanlardan dışlanmalarını sağlamaktadır (Gentile, Boca, & Giammusso, 2018). Bu bağlamda, içerisinde spor ve toplumsal cinsiyet ve spora özgü başarı motivasyonu temalarını barındıran filmlerin üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algıları ve spora özgü başarı motivasyonları üzerine etkileri araştırılacaktır.

1. 1. Araştırmanın Amacı

Spor ve toplumsal cinsiyet temalı filmlerin üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algıları ve spora özgü başarı motivasyonları üzerine etkisinin incelenmesidir. Bu kapsamda, uzman görüşü ile seçilmiş olan Cinsiyet Savaşları, Dangal ve Gracie filmlerinin geçerlik ve güvenilirlikleri gösterge bilim analizi ile tamamlandıktan sonra, izleme seanslarına katılan kadın öğrenciler ile seçilmiş olan filmleri daha önce izlememiş olan kadın öğrenciler arasında, belirlenen hedefler bakımından anlamlı bir fark oluşup oluşmadığı incelendi.

Bu amaca yönelik nicel ve nitel yaklaşımda iki adet problem cümlesi oluşturuldu.

1. Araştırmanın nicel boyutuna ilişkin problem cümlesi;

Spor ve toplumsal cinsiyet temalı filmlerin üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algıları ve spora özgü başarı motivasyonları üzerine etkisi var mıdır?

Alt problemler

- Spor ve toplumsal cinsiyet temalı filmlerin üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarına etkisi var mıdır?

- Spor ve toplumsal cinsiyet temalı filmlerin üniversite öğrencilerinin spora özgü başarı motivasyonlarına etkisi var mıdır?

2. Araştırmanın nitel boyutuna ilişkin problem cümlesi;

Deney grubu katılımcılarının, toplumsal cinsiyet rolleri ve spora özgü başarı motivasyonu ile ilgili duygu, düşünce ve görüşleri nelerdir?

Alt problemler

- Araştırmaya konu olan ‘‘Gracie’’ yapımı gösterge bilim analizi sonucunda elde edilen göstergeler toplumsal cinsiyet ve spora özgü başarı motivasyonu ile ilgili bilgiler vermekte midir?

- Araştırmaya konu olan “Cinsiyet Savaşları” (Battle of sexes) yapımı gösterge bilim analizi sonucunda elde edilen göstergeler toplumsal cinsiyet ve spora özgü başarı motivasyonu ile ilgili bilgiler vermekte midir?
- Araştırmaya konu olan “Dangal” yapımı gösterge bilim analizi sonucunda elde edilen göstergeler toplumsal cinsiyet ve spora özgü başarı motivasyonu ile ilgili bilgiler vermekte midir?

1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Son günlerde karşılaştığımız film analizlerini toplumsal cinsiyet bağlamında ele alırsak cinsiyet rollerinin toplumu nasıl bir kalıbın içerisine yerleştirdiğini fark edebiliriz. Bu rollerin özellikle kadınların genelinde birçok psikolojik sorunlara neden olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda toplumu temsil eden filmlerin bireylerin ruh sağlığını olumlu veya olumsuz şekilde etkilediği yadsınamaz bir gerçek olarak kabul edilmektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişkili alanlardan biride bu rollerin sinema sektörüne ne şekilde yansıdığıdır. Kadın ve erkeğin günümüzde halen birçok alanda olduğu gibi spor alanında da eşit olmadığı görülmektedir. Ayrıca kadınlarımızın erkekler kadar sporda başarılı olmak için yeterli motivasyona sahip olmadıkları düşünülmektedir. Bunun nedeni kadınlarımıza ev ortamında biçilen görevler, sosyal ortamdan uzaklaştırılmaları ve zamanlarının büyük bir kısmını ailelerine odaklanarak geçirmeleri olarak gösterilebilir. Çalışmaya toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin ve kadınların spora özgü başarı motivasyonlarının göz ardı edilmesinin ulusal ve uluslararası film sektöründe devam eden bir problem olması gerekçesiyle başlanmıştır.

İspata ve bilimsel süreçlere dayalı olarak geliştirilmiş uygulamaların oldukça kısıtlı ve sınırlı sayıda olduğu tespit edildi. Bunun yanında ulusal ve uluslararası literatürde, gösterge bilim analizinden yararlanılarak elde edilen veriler neticesinde, spor ve toplumsal cinsiyet temalı filmlerin kadınların toplumsal cinsiyet algılarına ve spora özgü başarı motivasyonlarına etkileri ile ilgili herhangi bir araştırmaya rastlanılmadı. Yapılan bu çalışma kadını ana odak noktasına alan spor ve toplumsal cinsiyet konulu filmlerin ülke sektöründe yaygınlaşmasını hızlandırabilir. Araştırma sonunda, bir kadının toplum tarafından ötekileştirilip herhangi bir spor branşında başarılı olamayacağı algısını yıkarak kadınlarımızın aslında en az erkekler kadar başarılı bireyler olabilecekleri tutumunu insanlarımıza aşılması açısından önem arz etmektedir. Araştırmaya ait pozitif sonuçlar, yeni sorunlara daha etkili ve ekonomik yeni çözümler bulabilmek adına araştırmacılara, ulusal film sektörüne ve ülkemizdeki karar vericilere spor ortamında kadın hakları konusunda fikir verebilir.

1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma bazı sınırlılıklar içermektedir. Bu sebeple araştırma sonuçları yorumlanırken, aşağıda ifade edilen sınırlılıkların göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Araştırma, spor bilimleri alanında üniversitede eğitim gören 60 kadın öğrenci ile sınırlıdır.

Araştırma katılımcılarının filmleri izlemelerine bağlı değişimlerin incelenmesi ve yorumlanmasında, katılımcıların film seansları ölçümleri dışında kalan olası aktiviteleri göz ardı edilmiştir.

1. 4. Araştırmanın Varsayımları

- Araştırma katılımcıları, ölçümler sırasında verilen tüm yönergelere azami derecede riayet etmişlerdir.
- Katılımcılar tüm nicel ve nitel ölçümleri bireysel duygu ve düşünceleri ile baskı altında kalmadan cevaplandırmışlardır.
- Araştırmanın nitel boyutunda katılımcılar, gerçek görüş, duygu ve düşüncelerini paylaşmışlardır.

1. 5. Tanımlar

Toplumsal cinsiyet kavramı, kadın ve erkek arasındaki biyolojik farklılıkların bir ifadesidir ve tüm insanlığı ilgilendirir. Cinsiyete gelince, kadın ve erkek arasındaki varsayılan farklılıkların sosyal ve kültürel değerler tarafından şekillendirildiğini vurgulamak önemlidir. Bireyler, toplumun insanlara biçtiği cinsiyetçi rollerine bağlı olarak göre hareket eder. Cinsiyet terimi, erkek veya kadın olmanın biyolojik yönüne odaklanmaktadır. Yani biyolojik bir varoluştan bahsedilmektedir. Toplumsal cinsiyet kavramı, toplum tarafından biyolojik cinsiyet bağlamında tanımlanan demografik bir kategoridir (Bayhan, 2012). Cinsiyet diğer tüm kavramlarla aynı tarihsel süreçte sahip olmasına rağmen diğer kavramlara göre daha kısa bir geçmişe sahip olduğu görülmektedir. Toplumsal cinsiyet kavramı ancak 19. yüzyılın başlarında bir tanım olarak ortaya çıkmış ve daha sonra 1970'lerde siyasi mücadelelerinin bir sonucu olarak benimsenmiştir (Bellamy & Mason, 2003).

Toplum, toplumsal cinsiyeti inşa etmeye başladığında, bireylerin rolleri biyolojik cinsiyetleriyle değil, toplumda var olan kadınlık ve erkeklik ifadeleriyle tanımlanmaktadır. Bir özelliği kadın olarak adlandırmak, bunun erkeklerden çok kadınlara atfedilebilir olduğu algısıyla ölçülebilmektedir. Erkekler içinde bu durumun bu şekilde olduğu görülebilir. Cinsiyet ile ilgi durumlar biyolojik cinsiyetin bir parçası olarak kabul edilmektedir. Güçlüyü erkeklikle ilişkilendiren ve erkeksi olarak görülen zihniyette zayıfların erkek olmadığı görüşü de bulunmaktadır (Ertuğrul & Zorluoğlu, 2021).

Toplumsal cinsiyet düzeni, kadın ve erkek arasındaki tarihsel ve kültürel olarak şekillenen güç ilişkilerini açıklamakta, kadınlık ve erkeklik tanımları aracılığıyla erkeğin kadın üzerindeki üstünlüğünü savunmaktadır. Kadının spor deneyiminin sınırlarını cinsiyetçi düzen içinde normalleştirme ve meşrulaştırmanın ideolojik süreci, kadın ve erkek arasındaki biyolojik farklılıklar ve bu farklılıktan doğan erkek üstünlüğü fikri ile başlar ve bu fikri sürekli çoğaltarak pekiştirmektedir (Eccles, 2011). Türkiye'de kadınların spora katılımını artırmayı amaçlayan bir sivil toplum kuruluşu olan Kadın Spor ve Fiziksel Hareket Derneği 2012 raporunda, kadınların spor ortamlarında yaşadığı eşitsizlikler üzerine önemli bir araştırma yapmıştır. Tüm spor dallarında haklara erişim, kaynaklara erişim ve kadınların kariyer planlamasındaki dezavantajlı konumu gibi göstergeler derneğin eşitsiz gördüğü hususlarda dikkate alınmaktadır (KASFAD, 2012).

Toplumu toplumsal cinsiyet normlarına ve rollerine göre düzenlemek toplumsal cinsiyet eşitsizliği yaratmaktadır. Bu yapıda taraflardan biri avantaj kazanırken diğeri dezavantajlı konumda bulunmaktadır. Cinsiyet eşitliği, bireylerin tam katılımını engelleyen ayrımcı politikaların sonu olarak göze çarpmaktadır. Kişi cinsiyeti, kimliği, dili ne olursa olsun çeşitli fiziksel aktiviteleri, sporları vb. tüm alanlarda eşit katılım hakkına sahip olmalıdır (Türkiye Futbol Federasyonu [TFF], 2010).

Motivasyon, insanların belirli bir amaca ulaşmak için kendi arzu ve isteklerine sahip oldukları davranıştır. Bireyleri beklenen ve istenen yönde hareket etmeye ve davranmaya teşvik eden, kendilerinden veya çevrelerinden gelen çeşitli güdü ve motivasyonların bir toplamıdır. Motivasyon; bireyin örgütsel ve bireysel ihtiyaçlarını karşılayan bir çalışma ortamı yaratmak için harekete geçmesini etkileme ve teşvik etme sürecidir (Küçükahmet, 2000).

"Başarı motivasyonu" teorisi, sporda başarı motivasyonu, başarıya yaklaşma motivasyonu, güç gösterme motivasyonu ve başarısızlıktan kaçınma motivasyonunu içermektedir. Başarıya yaklaşma motivasyonunun, bir sporcunun bir yarışma durumuna başarılı olmak adına içsel motivasyonunu ifade ettiği düşünülmektedir. Bu kabaca özgüven, yetenek, güç ve kişisel yetenek ile eş anlamlıdır. Bu özelliklerin yüksek düzeyde olduğu kişiler, başkaları tarafından değerlendirildikleri ve başarılı oldukları ortamlarda bulunma olasılıkları daha yüksek olduğu görülmektedir (Cox, 1990).

2. LİTERATÜR TARAMASI

Bu bölüm araştırmanın kuramsal çerçevesini ve araştırma ile ilgili yapılmış çalışmaları kapsamaktadır. Bu bağlamda, bireylerin toplumsal cinsiyet algısı ve spora özgü başarı motivasyonları çalışmanın ilişkili olduğu değişkenler açısından ayrıntılı bir şekilde açıklanmaya çalışılmıştır.

2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi

Araştırmanın kuramsal çerçevesi spor terimi etrafında toplumsal cinsiyet ve spora özgü başarı motivasyonu kavramlarından oluşturulmuştur. Bu anlamda, belirtilen kavramlar güncel çalışmalar ve literatür ile desteklenerek açıklanmaya çalışılmıştır.

2. 1. 1. Sporda Toplumsal Cinsiyet Kavramı

Spor alanında da cinsiyet kimlikleri arasında bir üstünlük duygusu bulunmaktadır ve cinsiyet ayrımcılığı cinsiyet ekseninde yaşanan eşitsizliği güçlendirmekle kalmamış, aynı zamanda meşru kılmıştır. Bu durumda erkeklerin kadınlara karşı bir üstünlüğü söz konusudur. Biyolojik farklılıklara dayalı pek çok toplumsal söylem bulunmaktadır. Bu tür söylemler genellikle kadınları spor alanlarından uzak tutmakta ve fiziksel aktiviteden mahrum bırakmaktadır. Bu yöntemler, kadınların zayıflığını ve erkeklerin gücünü vurguladığı için, kadınlar için spor belli alanlarla sınırlandırılmıştır. Kadınlık ve erkeklik imajı, kadınların bedeniyle duyarlı ve masum bir insan olarak yaşama eğilimlerine de yansımaktadır. Bu nedenle güç gerektiren zihinsel spor etkinliklerine girişimleri engellenmektedir. Bu bağlamda kadınların spor tarihinde yer edinmeye başladığı dönem, erkeklik ve kadınlık söyleminin spor aracılığıyla güçlendiği dönemdir.

Özellikle 1970'lerin başından itibaren ortaya çıkan feminist akımla birlikte kadın ve spor konuları ciddi bir şekilde tartışılmaya başlanmıştır. 1980'lerde fiziksel tartışma çerçevesinde spor ve cinsiyet ilişkisi üzerine araştırmalar yapılmıştır. 1990'larda sporda kadın kimliğinin statüsüne yönelik araştırmalar ağırlık kazanmıştır. Bu konulara ek olarak 2000'li yıllarda spor alanında erkeklik araştırmaları yapılmaya başlanmıştır. Gözlemlere göre, Türkiye'de bu alandaki araştırmaların çoğu spor bilimleri alanında uzman akademisyenler tarafından yürütülmekte olup, çoğu betimsel nitelikte olup eleştirel toplumsal cinsiyet tartışmalarını bir kenara bırakarak kadın sorunlarını ele almaktadır. Tarihsel açıdan bakıldığında, medya ve spor bağlamında araştırmaların çok sınırlı olduğu görülmektedir (Durur, 2017).

Spor bilimi alanındaki cinsiyet araştırmaları genellikle sporcular ve sporcu olmayanlar arasındaki cinsiyet rolü farklılığına odaklanmaktadır. Ancak bazı araştırmacılar, sporcuların spor branşlarının cinsiyet rolleri üzerindeki etkisini araştırmak için farklı spor branşlarındaki sporcuların

cinsiyet rollerini karşılaştırmışlar ancak bu çalışmalardan farklı sonuçlar elde etmişlerdir (Koca, Aşçı, & Kirazcı, 2004). Örneğin; Burke (1989), çalışmasında sporcuların cinsiyet rollerinin yaptıkları spor dallarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla geleneksel olarak kadınlar için uygun (tenis, yüzme) ve kadınlar için uygun olmayan (basketbol ve futbol) spor dallarını seçmiştir. Bu çalışmanın sonuçları, geleneksel olarak kadınlar için uygun görülen spor dallarında kadın sporcuların, diğer gruplardaki kadınlara daha düşük puan aldığını göstermektedir.

2. 1. 2. Toplumsal Cinsiyet Kuramları

Toplumsal cinsiyet kuramları biyolojik kuram, Psikanalitik kuram, sosyal öğrenme kuramı, bilişsel gelişim kuramı ve toplumsal cinsiyet şeması kuramlarından oluşmaktadır.

2. 1. 2. 1. Biyolojik Kuram

Biyolojik kuramın savunucuları, erkekler ve kadınlar arasındaki farkın biyolojik faktörlerden kaynaklandığına dikkat çekmektedir. Kadın ve erkeğin farklı üreme rollerine sahip olması, toplumsal hayatta cinsiyetler arasında da farklılıklara yol açmaktadır. Üreme kadınları, annelik; erkekler için ise güç olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle biyolojik kuramın savunucuları, toplumda kadın erkek eşitliğinin sağlanmayacağına inanmaktadır (Altun, 2021).

Bilim adamlarına göre kadın ve erkek arasındaki farklılığın bir başka biyolojik nedeni de beynin yorumlanma sürecidir. Gelişmiş zihinsel performansta, kadınların ön beyin loblarının daha küçük ve daha az karmaşık olduğuna inanılmaktadır. Erkeklerin, yan beyin loblarının daha büyük olduğu ve daha basit zihinsel süreçlerdeki performanslarının daha ileri düzeyde olduğu söylenmektedir. Bu nedenle bilişsel farklılıkların neden olduğu mühendislik ve matematik gibi alanlarda erkeklerin daha fazla başarı elde ettiği tespit edilmiştir (Pehlivan, 2017).

Bu bağlamda biyolojik kuram savunucuları, bu görüşe dayanarak, cinsiyet rollerindeki farklılığın doğal olduğuna inanmaktadır. Bu farklılıkların temel nedeninin tamamen erkekler ve kadınlar arasındaki genetik ve biyolojik farklılıklardan kaynaklandığına inanmaktadırlar. Kuram savunucuları; kadın ve erkeğin farklı hormonal ve biyolojik özelliklere sahip olduğunu, dolayısıyla cinsiyet rollerinin de farklı olması gerektiğini söylemektedirler. Öte yandan doğurganlık, biyolojik özellikler ve annelik içgüdüleri nedeniyle kadınlar daha duygusal ve pasif roller üstlenmektedirler. Sonuç olarak, erkekler, kadınlara karşı olan bir toplumda daha otoriter ve aktif bir konum kazanmıştır (Suğur, Demiray, Eşkinat, & Ağaoğlu, 2006).

2. 1. 2. 2. Psikanalitik Kuram

Freud'un psikanalitik kuramı, toplumsal cinsiyetin gelişimini açıklayan ilk kuramdır. Freud'un psikanalitik teorisi, cinsiyet rolleri hakkındaki görüşleri cinsel psikolojik gelişim

aşamalarıyla açıklamaya çalışan biyoloji temelli bir teoridir. Cinsel psikolojik gelişim teorisine göre cinsiyet rollerinin oluşumu Oidipus evresinde gerçekleşir ve kız ve erkek çocuklar için farklı dönemlerde ortaya çıkmaktadır. Freud'un teorisine dayanan temel kavramlar, iğdiş kompleksi ve penis kıskançlığıdır. Fallik dönemde (3-5 yaş) kızların cinsel ilgisi babaya, erkek çocuklar ise anneye yönelir, bu süreç iki cinsiyet arasındaki cinsiyet farklılıklarının farkına varılmasıyla başlamaktadır. Çocuğun babasını annesinin rakibi olarak görmesi ve onun yerini almak istemesi, baba tarafından cezalandırılma ve iğdiş edilme korkusuna yol açmaktadır. Freud, annesine olan sevgiyi ve babasına karşı düşmanlığı bir Oidipus kompleksi olarak adlandırmıştır. Bu durum zamanla, annesine duyduğu sevginin suçluluğu ve babasına karşı düşmanlığın neden olduğu iğdiş edilme kaygısının, erkek çocuğun anneden uzaklaşması, babayla yakınlık kurması olarak ortaya çıkmaktadır. Çocuk bu şekilde kendi cinsiyet rolünü kazanmaktadır. Kızlarda penis kıskançlığı, hiçbir şeye sahip olmadıklarını fark ettiklerinde ortaya çıkar, bu da babaları değerli kılar ve annelerinin yerini almak ve babalarının arzusunu elde etmek için kadın rollerine hazırlanmalarına yardımcı olmaktadır (Freud, 1997).

Psikanalitik teori, içselleştirme ve özdeşleşme gibi bilinçaltı dönemlerine vurgu yapmaktadır. Bu teoriye göre erkeklerin erkek davranışları ve kadınların kadın davranışları çocukların cinsiyeti olan ebeveynleriyle özdeşleşme süreciyle ilişkilidir. Karşı cinsten ebeveyni ile özdeşleşmesi nedeniyle, davranışının karşı cinsinkiyle tutarlı olduğu görülebilir (Bee & Boyd, 2009). Sonuç olarak Freud'a göre kızlar kadın olmayı, erkek çocuklar ise erkek olmayı kendi cinsiyetleriyle özdeşleştiren ebeveynler aracılığıyla öğrenmektedir. Psikanalitik kurama göre bireyin cinsiyetine uygun bir cinsel kimliğe sahip olması bireyin psikolojik ve sosyal uyumunu etkilemektedir (Çolak, 2019).

Öte yandan, çağdaş psikanalitik teoriler, bireylerin benlik ve başkaları için bir model oluşturduğunda, bunun kişilerarası iletişimlerinde etkili olduğuna inanmaktadır. Bireylerin özellikle gelişim dönemlerinde yaşadıkları deneyimlerin oluşturduğu kalıplara uygun ilişkiler kurmaya çalıştıkları söylenmektedir (Corey, 2015).

2. 1. 2. 3. Sosyal Öğrenme Kuramı

Bir önceki bölümde ele alınan psikanalitik kuramla birlikte birçok görüş ortaya atılmıştır. Sosyal öğrenme kuramı da onlardan biridir. Albert Bandura, toplumsal öğrenme teorisi perspektifinden toplumsal cinsiyet rollerinin gelişimini öneren ilk kişidir ve öğrenmeyi açıklamak için çevresel faktörleri kullanmıştır. Bu teoriye göre birey, davranışlarını çevresinden gözlemler. Ödül ve cezaya yol açan davranışa göre harekete geçer. Teori, geleneksel koşullandırma ve klasik koşullandırma olmak üzere iki öğrenme süreci olduğuna işaret etmektedir. Cinsiyet rollerinin öğreniminde de ödül ve cezaların etkili olduğu söylenmektedir. Erkekler ve kızlar cinsiyete uygun davranışları için ödüllendirildiğinde, o davranışları pekişmektedir. Aksi davranışlar için

cezalandırıldıkları için bu davranışlardan uzak dururlar (Ünlü, 2017). Örneğin, kızlar ağlama davranışlarını artırırken, erkekler saldırganlık ve sinirlilik hallerini arttırmaktadır. Her iki cinsiyet de karşı cinsin davranışlarından kaçınarak hareket etmek yoluna gitmektedirler.

Öğrenmede dolaylı öğrenme de mevcuttur. Çocuklar, çevrelerindeki kişilerin hangi davranışlarının ödüllendirildiğini veya cezalandırıldığını gözlemler ve gelecek davranışlarını sosyal geribildirim yoluyla şekillendirir. Örneğin, bir oto tamirhanesinde çalışan bir baba, kızı kendisine yardımcı olmak isterken, ancak işe uygun olmadığını düşündüğü için onu gönderirse, kızı babasına yardım etmeye istekli olmayacaktır. Çevresindeki insanları (ebeveynleri) gözlemleyen ve taklit eden çocuklar, televizyon, kitap gibi kitle iletişim araçlarında gözlemledikleri karakterleri taklit edebilmektedirler (Dökmen, 2019; Lindsey, 2016). İletişim araçlarında gösterilen kalıplaşmış toplumsal cinsiyet rol modellerinin çocukların toplumsal cinsiyet rolü davranışlarını şekillendirmede çok önemli olduğunun altını çizmek gerekmektedir (Cherney & Dempsey, 2010).

2. 1. 2. 4. Bilişsel Gelişim Kuramı

Piaget, yeni yürümeye başlayan çocukların ve daha büyük yaşta olan çocukların düşünme tarzlarının temelde farklı olduğunu dile getirmiştir. Örneğin, iki farklı dizilişte hangisi daha çok sorusu yönetildiğinde, 1,5-7 yaş arası çocuklar, aralıklarla dizilmiş olan paraların daha fazla olduğunu düşünmektedirler. Bu nedenle, görünüm çocukların cevaplarını büyük ölçüde etkilemektedir. Kohlberg'e göre çocukların bilişsel yetenekleri geliştiğinde cinsiyete göre hareket etmeyi öğrenirler. Kohlberg, çocukların onları erkek ya da kadın olarak sınıflandırdıktan sonra kendilerine yakıştığını düşündükleri şekilde davranmaya çalıştıklarını söylemiştir (Dökmen, 2009).

Kohlberg bu teoriyi cinsiyet gelişimine bağlı olarak bilişsel bir yaklaşım önermek için kullanmıştır. Olgun çocukların bilişsel olarak kendilerini erkek ve kadın olarak sınıflandırdıklarına ve bu sınıflandırmalarına göre davranışlar sergilediklerine dikkat çekmiştir. (Silva & Alves, 2020).

Bu kurama göre toplumsal cinsiyet rollerinin gelişimi üç dönemden oluşur:

- Cinsiyet etiketleme dönemi (gender labeling) yaklaşık 2-3,5 yaş arasında görülmektedir. Bu dönemde çocuklar bir cinsiyetleri olduğunun farkına varmaktadırlar. Ancak cinsiyetlerinin değişmezliğini ve kalıcılığını bilmezler. Kız ya da erkek olmak bir isme sahip olmak gibidir. Örneğin bir kız büyüyünce baba olacağını söyleyebilir.

- Cinsiyetin kararlılığı (gender stability) dönem 3.5-4.5 yaş arasındır. Bu dönemde çocuklar cinsiyetin devamlılığının farkında olsalar bile fiziksel özelliklerinden etkilenmektedir. Örneğin bir kız saçını kestirdiğinde erkek olduğunu düşünebilir.

- Çocukların cinsiyetlerinin dış görünüşü ne olursa olsun değişmediğini anladığı son aşama, 4,5-7 yaşları arasında cinsiyet tutarlılığının olduğu bir dönemdir. Cinsiyete uygun davranışı benimsemelerinin nedeni, ödüllendirileceklerini düşündükleri için değil, bunun cinsiyetleriyle tutarlı olduğunu düşündükleri içindir (Lindsey, 2016; Kilvington & Wood, 2016).

2. 1. 2. 5. Toplumsal Cinsiyet Şeması Kuramı

Şema, bireylerin bilgiyi algılama ve özümsemelerini düzenleyebilen ve yönlendirebilen bilişsel bir yapıdır. Grafiksel bilgiyi işleme süreci oldukça seçicidir (Pehlivan, 2017). Bu da bireylerin büyük miktarda bilgiyi bir bütün halinde birleştirmesini ve anlamasını sağlar. Toplumsal cinsiyet şeması kuramı, sosyal öğrenme kuramı ile bilişsel gelişim kuramının temel bakış açılarının birleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Sandra Lipsitz Bem tarafından ortaya atılan bu teoride, bilgiyi cinsiyet şemasına göre işlemek, davranışları ve özellikleri "eril" ve "dişil" olarak sınıflandırmaktır (Dökmen, 2019).

Toplumsal cinsiyet 10 modeli, kadınlar veya erkeklerle ilgili düşünce, duygu ve davranışları tanımlar. Örneğin, yeni doğmuş bir bebek doğduğunda hediye almadan önce cinsiyetini bilmek ve anlamak isteriz çünkü aldığımız hediyenin bebeğin cinsiyetine uygun olmasını isteriz ya da sekreter gibi profesyonel meslek isimleri duyduğumuzda, bunun sadece kadınlara uygun bir meslek olduğunu düşünürüz. Bu durumlar belirli bir cinsiyet modeline aittir (Türk, 2019). Toplumsal cinsiyet rol ve tutumları etkileyen birçok neden vardır. Bunların en başında aile gelmektedir.

2. 1. 3. Feminizm Kuramları

Feminizm Kuramları; liberal feminizm, Marksist feminizm, radikal feminizm ve sosyalist feminizm gibi alt kuramları içerisine almaktadır.

2. 1. 3. 1. Liberal Feminizm

19. yüzyılda "kadınların oy hakkı" olarak adlandırılan feminist hareketlerin ilk dalgası olan liberal feminizm, Fransız döneminde evrensel hakların ortaya çıkmasının yarattığı liberal ve eşitlikçi ortamda doğmuştur. Liberal feminizm, kadınların erkeklerin vatandaş olarak sahip olduğu haklara sahip olmadığı gerçeğini ele alan bir harekettir. Bu açıdan bakıldığında, aydınlanmış liberal düşüncenin odak noktası, açıkça oy hakkı hareketi ve daha geniş olarak, kadınların kamusal alana katılımlarıyla elde ettikleri yasal kazanımlardır (Mies, 2019). Mary Wollstonecraft'ın "Kadın Haklarını Savunmak" başlıklı çalışması, günümüzde feminizm üzerine yapılmış en önemli çalışma olarak kabul edilmekte ve doğal hakların kadınları içermesi gerektiği ve kadınların oy hakkının olması gerektiği ile ilgili ilk endişeler olarak tarihe geçmektedir (Notz, 2018).

Eşitlik, bireysellik, rasyonellik ve özgürlük gibi kavramlar liberal teorinin temel kavramlarıdır ve liberal feministler tarafından sıklıkla kullanılmaktadır. Söz konusu haklar da dahil olmak üzere, özgürlük hakları teorisi üzerine inşa edilen liberal feminizm, büyük ölçüde kamusal ve özel alan arasındaki ayrımından kaynaklanmaktadır ve kadınların toplumsal yapılardaki eşitsizliklerini erkeklerin düşüncesinden ayırmayı başaramamıştır. Liberal feminizmin liberal teori

üzerine inşaa ettiği iddialar, öncelikle bireysel hakların önemi üzerinden yapılabilmektedir (Altınbaş, 2010; Özer-Dal, 2001).

Bu nedenle liberaller, aklın ahlaki veya sağduyulu yönlerini ifade ederek liberalizmi çeşitli şekillerde tanımlamaya çalışmışlardır. Rasyonellik, ahlaki rasyonalitenin ilkelerini anlama yeteneği olarak tanımlanırsa, bireysel özerkliğin değeri vurgulanmaktadır (Tong, 2006). Feminist hareketlerden biri olan liberal feminist teoride de batı siyaset dünyasına hâkim olan liberal ideolojinin öncelikli olduğunu belirtmekte fayda vardır. Bu nedenle feminist hareket üzerine yapılan birçok çalışma genellikle liberal feminizm ile başlamaktadır. Liberal feminist teorinin tarihsel olarak diğer teorilerden önce geldiği gerçeği, aynı zamanda feminizmle ilgili diğer teorilerin liberal feminist argümanı ile birleştirilmesi gerektiği gerçeği olarak açıklanmaktadır. Bu nedenle, liberal feminizm bazı yazarlar tarafından "ana akım feminizm" olarak adlandırılmıştır (Öztürk, 2011).

Esasen liberal feminizm hem bir düşünme biçimi hem de bir yöntem ve teoridir. Kadınların toplumdaki durumu, eşit haklardan yoksun olmaları ve kamusal alanda hayatta kalamamalarıyla ilgilenmektedir. Liberal politik düşünceye dayanan liberal feminizm, her iki cinsiyetin de aynı olduğu fikrine dayanmaktadır. Bu "aynılık", erkeklerin ve kadınların rasyonel düşünme ve rasyonel davranma konusunda eşit (insan) yeteneklere sahip olduğunu göstermektedir. Bu tür bir düşüncede şöyle bir anlayış bulunmaktadır. Cinsiyetler aynı olduğu için, kadınlar bir erkeğin yapabileceği her şeyi yapmalıdır (Ecevit, 2011). Liberal feminizmin özelliklerinden bahsederken, en önemli özelliği her şeyden önce eşit eğitim fırsatlarıdır. Bazı insanlar kadın ve erkek arasında bir fark olmadığını düşünürler, dolayısıyla kadın ve erkeğin doğasından ziyade insan doğasından bahsetmek doğru olur. Bu nedenle liberal feministlere göre kadın erkek eşitsizliği konusunda yapılması gereken, kız ve erkek çocukların aynı eğitim olanaklarından eşit olarak yararlanmasını sağlayacak uygulama ve politikalar geliştirmektir (Demir, 2014).

2. 1. 3. 2. Marksist Feminizm

Marksist feminist teori, kadınların sorunlarını toplumsal kurumlardan kaynaklanan temel sorunlardan ayırarak çözüm arayan ve liberal feminizmin kadınların hayatında anlamlı sonuçlar üretmediği gerekçesiyle 19. yüzyılın sonlarında geliştirilmiş bir teoridir. Marksistler, esas olarak bir grubun diğeri üzerindeki egemenliğine dayanan sınıflı bir toplumda kadınların eşitlikten bahsetmesinin hiçbir anlamı olmadığını savunmaktadırlar (Sevim, 2005). Marksist feminist teori, Marx'ın teorisinden geliştirilen bir teori olmasından dolayı, bir grup olarak kadınlara değil, proletaryanın sosyal sistemdeki ekonomik konumuna odaklanmaktadır. Bu nedenle Marksist feminizm, Marx'ın teorisinin kadın sorunlarına uyarlanarak geliştirilen bir teori olduğu, kadının teorisinin ana unsuru haline gelmediği, toplumsal cinsiyetin yeterince ilgi görmediği ve kadınlar tarafından geliştirildiği gerekçesiyle eleştirilmiştir (Ritzer, 2012).

Marksistlerin ataerkilliği ekonomik ilişkilerden ayırarak ele almamaları, analizlerinde bir zayıflık olarak kalmaktadır (Mojab, 2018). Aynı şekilde, kadınların genel kurtuluşlarının sosyalizmle sağlanacağına ve sosyalist bir sistemde aile sisteminin bile parçalanacağına inanmaları ataerkilliğin, burjuvazinin ve iktidarın hizmetinde olduğu şeklindeki yanlış görüşü ortaya çıkarmakta ve erkeklerin onları tüm toplumdan görmezden gelmesine yol açmaktadır (Heywood, 2011). Marx ve Engels, kadınların sorunlarını ele almaya çalışırken, kadınlara değil, kadınların sınıf statüsüne odaklanmaktadırlar. Marksist feministler kadın merkezli değildir, fikirlerini eril ifadelerle açıklamaya çalıştıkları için sıklıkla eleştirilirler ve bu sosyalist radikal feministler için bir ilham kaynağı olmuştur (Donovan, 2014). Ancak Engels'in *The Origin of the Family, Private Property and the State* (1884) adlı kitabında belirttiği gibi, aile, özel mülkiyet ve cinsiyetler arasındaki iş bölümü Marksist görüşün kaynağı olarak ortaya çıkmıştır (Engels, 2012).

Kadınları bu yeni statüden kurtarmak için Marksistler onlara işgücüne katılmalarını tavsiye etmiştir. Böylece işgücü piyasasındaki kadınlar, hane reisinin gücünü baltalayacak yeni bir ilişki alanına dönüşebileceklerdir. Bu durumda ataerkil ilişki önce yıpranır ve sonunda yok olur. Bu ilişki aile ve özel mülkiyet bağlarını ortadan kaldıracağı için nihayetinde kadının özgürleşmesine yol açabilmektedir (Hartmann, 2012; Toksöz, 2011).

Bu bağlamda, Marx ve Engels'in önerilerine dayanan Marksist feminizm, kapitalizmden bağımsız düşünülmeyen ataerkilliğin sömürücü ilişkilerinin yeniden üretimini nasıl desteklediğiyle ilgilenmektedir. Sermayenin emek üzerindeki egemenliği, erkeklerin kadınlar üzerindeki egemenliğine yol açmaktadır. Toplumsal yapı, sınıf ilişkileri ve sınıflar arasındaki ekonomik sömürü ile şekillenirken, bu aynı zamanda cinsiyetler arasındaki ilişkilerin doğasını da belirlemektedir (Walby, 2016). Marksizm, çağdaş feminizm olgusu gibi, birey ve toplum, evrensel ve tekil, soyut ve somut, özgürlük ve bağımlılık ikiliklerinin üstesinden gelebileceğini iddia ederek ortaya çıkmıştır (Philips, 2012). Ayrıca Marx, bir toplumun egemen ideolojisinin, onu yöneten sınıflar ve dolayısıyla ekonomik çıkarları tarafından belirlendiğine inanmıştır. "Yönetici sınıfın fikirleri, her dönemi yöneten fikirlerdir, yani toplumun maddi güçlerini yöneten fikirlerdir. Maddi üretici güçleri kontrol eden sınıf, aynı zamanda manevi üretimi de kontrol eder, yani genel olarak konuşursak, manevi üretim araçlarından yoksun olanlar, ikincil bir konumda bulunmaktadır (Sancar, 2014).

2. 1. 3. 3. Radikal Feminizm

Radikal feminizm, 1960'ların sonlarında New York ve Boston merkezli savaş karşıtı ve barış yanlısı queer ilişkiler sırasında yeni sol harekette (Sosyal Adalet ve Barış Sorunları) erkeklerin eşcinsel kadınlara yönelik muamelesine tepki olarak ortaya çıkan bir harekettir. 1970'lerin sonlarında radikal feministler, yeni sol'un toplumsal yaşamın temel sorunları hakkındaki iddialarına karşı çıkmışlardır ve sorunların eşit bir temelde ele alınması gerektiğini savunmuşlardır (Donovan,

2014). Bu bağlamda radikal feministler, erkek hegemonyası altında kadınlara uygulanan baskının sistemli olduğuna inanmışlardır ve kadınların neden erkeklere boyun eğip boyun eğdirildiklerini daha derin bir şekilde anlamaya çalışmışlardır. Onlara göre erkek gücü, erkeğin kadın üzerindeki hegemonyasına dayanmaktadır. Bu durum ataerkillik olarak kavramsallaştırılan erkek egemen bir sistem olarak da adlandırılabilir. Toplumsal ilişkilerin bu temel üzerine kurulduğunu vurgular ve ataerkil sistemde ezen ve sömürenlerin erkek, ezilenlerin ve sömürülenlerin kadın olduğunu önceden kabul etmektedir. Yani bu sistemde ilgiler cinsiyete göre değişmektedir (Çakır, 2007; MacKinnon, 2015).

20. yüzyılın radikal feministleri "Yeni Sol"daki erkek radikallerin aşağılayıcı tavırlarını gözlemleyerek farkındalık kazanmışlardır (Donovan, 2014). Başka bir görüş, bu eğilimi mevcut kadın kurtuluş teorilerinin yetersizliğine bağlamıştır. Bu suçlama, liberal ve Marksist teorilere yöneliktir. Çünkü radikal feministlere göre liberal ve Marksist teoriler kadınların ezilmesine bir çözüm bulamamıştır (Sevim, 2005). Radikal feminist teori, ataerkilliğin neden kadınlara baskı yaptığı ve kadınlara zarar verdiğiyle ilgilenmektedir (Solomon, 1992). Radikal feministler, kadınların ezilmesini toplumda temel bir sorun olarak görmektedirler ve onlara göre tek sorun ataerkilliktir. Radikal feminizm, toplumsal cinsiyete ilişkin güç analizini "erkekleri ve kadınları doğrudan güç ilişkilerine bağlayan bir sosyal grup" olarak birleştirmektedir (Connell, 1998). Radikal feminist teoriye Ann Oakley, Mary Daly, Joseph Plecker, Miller ve Firestone gibi birçok düşünür katkıda bulunmuştur, ancak en önemlilerinden ikisi, ataerkillik hakkında teorileştiren ve cinsel politika hakkında yazan Kate Miller ve Shulamis Firestone'dur. Kate Millett'in doktora tezi "Cinsiyet Politikası" teorik olarak ikinci dalga feminizmde radikal feminizme katkıda bulunmuştur. Millett, araştırmasında ideolojik duruşunu ataerkil fikirleri bir siyaset teorisi olarak kullanarak tanımlamıştır (Millett, 2011).

Radikal feministler, kadınların ikincilleştirilmesinin ve kadınlara yönelik toplumsal baskının öncelikle aile ve özel alana dayandığına ve bu nedenle aile kurumunun analizlerinin odak noktası olduğuna inanmaktadırlar. Radikal feministler, ataerkil bir yapı olarak ailenin bireyleri kontrol etme ve düzeni sağlama işlevi gördüğüne düşünmektedirler. Ataerkilliği yeniden üretmek için çocukları cinsiyet rollerine göre eğitme fikrini önermektedirler (Millett, 2011). Radikal düşünürlerin temel tezi şu şekilde açıklanabilir: Kadınların toplumsal sistemde ilk sömürülen grup olarak tabi kılınması günümüz kapitalist topluma özgü bir sorun olmayıp bilinen tüm toplum ve kültürlerin doğasında vardır. Dolayısıyla genel ataerkillikten bahsetmek daha doğru olabileceği görüşü benimsenmektedir (Sangari, 2018).

2. 1. 3. 4. Sosyalist Feminizm

Sosyalist feminizm, kadınların karşılıksız ve görünmez emeğinin, kapitalizm ve ataerkil düzende yeniden üretimin temel belirleyicisi olduğu fikrine dayanmaktadır (Acar-Savran, 2013).

Sosyalist feministler, üretim ilişkilerinin sınıf sömürüsüne, üreme ilişkilerinin ise cinsel baskıya yol açtığı fikrine odaklanarak, bu durumla mücadele etmektedirler (Bora, 2014). Bu bağlamda sosyalist feminizm, kadın sömürsünü açıklamak için yalnızca kapitalist sistem ve sınıf ilişkilerini, radikal feminizmi açıklamak için ise yalnızca ataerkilliği kullanan marksist feministlerden farklı bir tavır sergilemektedir.

Sosyalist feminist teori, diğer feminist teorilere yönelik eleştirileriyle de kendi kavramsal zenginliğini yaratmıştır. Bu noktada sosyalist feminizm, en sert eleştirisini entelektüel bir çıkış noktası olarak marksist feminizme yönelterek kavramsal olarak pekiştirmiştir. Kadınların sınıf sorunu bu tartışmaların önemli bir yönüdür. Donovan'a (2010), göre Birçok sosyalist feminist teori savunucusu, geleneksel marksizmde burjuvazi ve proletarya arasındaki ayrımı kadınlara uygulamanın etkisiz olduğuna inanmaktadır.

Sosyalist feminizm, marksizm ve radikal feminizmin doldurulmadığı bir boşluk bıraktığı alanlarda yeni bir yaklaşım olarak ortaya çıkmıştır. Aslında sosyalist feministler, ataerkil sistemin maddi koşullarına, marksist feminizmin “üretim” kavramını ve radikal feminizmin “ataerkillik” kavramını sentezlemektedir. Ataerkillik, erkek egemenliğini kadınlar üzerinde dayatsa da, bunu belirli bir maddi temelde yapmaktadır. Kadınlar, maddi değeri olan kamusal üretim alanında ayrıştırılmakta, ev yaşamında yeniden üretim alanına itilmekte, ekonomik hayata dahil edilmemekte ve erkeklere boyun eğmektedir (Çaha, 2010).

Sosyalist feministler, radikal feministler tarafından vurgulanan cinsiyet merkezli ataerkil ilişkilere ve marksist feministlerin sınıf tartışmasına ayrı ayrı odaklanmak yerine, ikisini birlikte ele almayı önermektedirler. İkili sistem savunucuları, sınıf ve ataerkil tartışmalar birlikte ele alındığında emek sömürsünün daha iyi ortaya çıktığına dikkat çekmektedirler. Radikal feministler cinsiyetin, şiddetin, kültürün, devletin, erkek egemenliğinin, ataerkil kültürün ve ideolojinin yeniden üretim alanları olarak öncelikle aileye ve diğer kurumlara odaklanırken, sosyalist feministler ev işine (ücretsiz kadın emeği), ücretli çalışma, kültür, devlet kapitalizmine vurgu yapmaktadır. Bu ayrımın ikili sistem savunucuları yaklaşımı üzerinde etkileri bulunmaktadır (Walby, 2016; Yaman, 2013).

Sosyalist teorisyenler, Marksist teorisyenler gibi, cinsiyetçiliğin yalnızca altyapı kurumlarındaki değişikliklerle ilgili olmadığına, aynı zamanda cinsiyet, aile, kültür ve ideoloji gibi üstyapı kurumlarının da kadınların ikincil statüsünü etkili bir şekilde belirlediğine inanmaktadırlar. Örneğin Mitchell, ataerkilliğin kadınlara uyguladığı baskının biyolojik, yeniden üretim, çocuk sosyalleşmesi ve cinsellik ile ilişkili olduğuna dikkat çekmektedir ve kadınların nasıl sömürüldüğünü anlamak için bu yapıların ayrı ayrı incelenmesi gerektiğini belirtmektedir. Mitchell, kadınlara yönelik genel baskıyı pekiştirdikleri için bu dört yapının birlikte analiz edilmesinin önemini de vurgulamaktadır (Vogel, 2015).

Özetle, sosyalist feministler aydınlanmadan kamusal ve özel alan arasındaki ayrım etrafında bir emek tartışmasıyla ortaya çıkmışlardır. Bir yandan marksist edebiyattan çok şey miras almış, diğer yandan marksizmin "cinsiyet körlüğünü" eleştirme sürecinde zengin bir kavram kazanmıştır. İnsan doğasında kadın erkek eşitliğini gözetmeyen sosyalist feminizm için “kadının sömürülmesi” sorunu “ikili sistem”de var olan bir sorun olarak ortaya çıkmıştır. "Kapitalist üretim sistemi" ile "ataerkillik" arasındaki sömürü ilişkisinde özel alan olan aile, liberal feminizm gibi çalışmanın dışında bırakılmamaktadır. Sistemde üremenin sağlandığı yer olarak aile, değerlendirmede anahtar konumda yer almaktadır. Kadınları istihdam alanından uzak tutmak, "ayrımcılık", mesleki "tabakalaşma", cinsiyet ayrımcılığı ve işyeri kuşatması sosyalist feministlerin derinlemesine araştırdığı konulardır (Eray, 2015).

Sosyalist kadınlar önceleri, ezilen işçi sınıfı kadınlarını gündeme getirmişlerdir. Ancak, kadın hakları mücadelesini kapitalizmin yaygın sınıf çatışmasının arkasına yerleştirmişlerdir. Feminizm, işçi sınıfının ve ezilen kadınların çıkarlarını merkeze almayan bir burjuva kadın hareketi olarak reddedilmiştir. Radikal feminizmin popüler olması, sosyalist kadınların, en azından kısmen, sınıf farklılıklarını aşan kadınsı hedefler peşinde koşan feministlere dönüşmesine yol açmıştır. Bu durum marksist feminizmin en başından beri içsel sorunlarının olmasının nedeni olarak göze çarpmaktadır (Ramazanoğlu, 1998). Sosyalist sistemde kadının erkeğe bağımlılığının yanı sıra pek çok toplumsal soruna da çözüm bulunabilmektedir. Sosyalist feministler, marksizmi ve uygulamalarını kadın bakış açısıyla analiz etmeye, "kadın emeğinden" gerçekten kimin yararlandığını ortaya çıkarmaya ve kadınların ezilmesinin maddi sebeplerini aramaya çalışmaktadırlar (Çakır, 2007).

Aynı şekilde Mies (2019), kapitalist ataerkil toplumlarda kadınların karşılaştığı sömürü koşullarının üçlü yapısına dikkat çekmiştir. Böylece kadınların sırf kadın oldukları için erkekler tarafından ezildiklerini, ücretsiz ev işleri yaptıkları ve kocalarını bir sonraki iş gününe hazırladıkları için kapitalist sistem yararına sömürüldüklerini ve ücretli iş yaptıklarında ise, kadınların erkekler tarafından ezildiğini belirtmiştir. Sosyalist feministler, marksistler gibi cinsiyetçiliğin özel mülkiyet veya kapitalizmin sonucu olduğuna inanmazlar, ancak kapitalist sistemin ataerkilliğin etkinliğini pekiştirdiğini ve ona farklı bir boyut kattığını iddia etmektedirler (Giddens, 2012). Savundukları ana tez, kapitalist ideolojinin, sanayileşmiş ev ve işyerinin ayrılması nedeniyle özel alana nüfuz ettiği, kadınların eve kapatıldığı ve erkeklerin işgücü piyasasına girdiği, kapitalizmin cinsiyetçi bir işbölümünü alevlendirdiği ve cinsiyetçi işbölümünü değiştirmesidir. Bu bağlamda kapitalizm önceden olduğu gibi, tüketilecek ürün artık yurt içinde üretilip piyasadan çekilmeyip, sunulmalıdır. Dolayısıyla kapitalist sistem, toplumsal cinsiyet kalıp yargılarının netleştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Rowbotham, 1998).

2. 1. 4. Toplumsal Cinsiyet Gelişim Teorisi

Literatürde erkeklerin ve kadınların sosyal hayatta neden farklı tercih, tutum, davranış veya duygusal tepkiler geliştirdiğini açıklamaya yönelik birçok farklı teori bulunmaktadır. Her teori farklı adlandırılrsa da cinsiyet gelişimini açıklamak için kullandıkları faktörlere göre biyolojik teoriler, sosyal teoriler ve bilişsel teoriler olarak üç ana tema altında toplanabilir. Biyolojik ve fizyolojik gelişimdeki farklılıklar, cinsiyet farklılıklarının açıklanmasında en popüler araştırma alanlarından biridir. Bazı araştırmacılar, genlerin ve cinsiyet hormonlarının çocukların cinsiyete dayalı yeteneklerini, davranışlarını ve tercihlerini belirlediğini öne sürmüştür.

Cinsiyet hormonları hem erkeklerde hem de kadınlarda mevcut olmasına rağmen, her bir hormonun miktarı biyolojik cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Birkaç farklı ülkede yapılan çalışmalarda, kadınlarda daha yüksek androjenlere doğum öncesi maruz kalmanın, erkek tipi aktivitelere, oyuncaklara veya davranışlara daha fazla ilgi ile ilişkili olduğu bulunmuştur (Hines, 2011). Evrimsel psikoloji, cinsiyet gelişimindeki farklılıkları açıklamada biyolojik bakış açısını da uymaktadır. Evrim teorisyenlerine göre üreme, insanın hayatta kalabilmesi ve varlığını sürdürebilmesi için temel meseledir. Bu nedenle, tüm insanlar içgüdüsel olarak üremek için bazı stratejiler uygulamışlardır, ancak bu stratejiler biyolojik cinsiyet ve fiziksel yeteneklere göre değiştirilmiştir. Kadınlar hamile kaldıkları ve bu durum fiziksel yeteneklerini kısıtladığı için sağlıklı çocuklara sahip olmaları için kendilerinden evde kalmaları ve çocuklarını beslemeleri beklenmektedir. Bu nedenle, eşleri olarak daha güçlü erkekleri ve tercihen bir partnerle uzun vadeli ilişkileri seçme eğilimindedirler (Buss, 1989). Bu fiziksel kısıtlama, erkeklerin dışarıda daha fazla zaman geçirmelerini ve ailelerinin geçimini sağlamalarını sağlayan bir etmen değildir. Kadınlara göre eş seçiminde daha az seçicidirler ve birden fazla partnerle birlikte olmayı tercih edebilirler (Kanazawa, 2003). Birden fazla partnere sahip olma isteği erkekler arasındaki rekabeti arttırmaktadır. Bu rekabet erkeklerin saldırganlık düzeylerini artırma eğilimine neden olabilmektedir (Buss & Shackelford, 1997; Klasios, 2019).

Toplumsal kuramlar, toplumsal cinsiyet gelişim sürecinde çevresel faktörlere (aile, medya, okul, akranlar) odaklanmıştır. Bandura (1977), Çocukların davranışlarındaki, tutumlarındaki, yeteneklerindeki ve tepkilerindeki farklılıkların, kız ve erkek çocuklara yönelik farklı muameleye maruz kalmanın sonucu olduğunu öne sürmüştür. Toplum, hayatın her aşamasında kız ve erkek çocukların nasıl davranması gerektiğini açıklar. Bu nedenle çocuklar cinsiyetleri ile tutarlı davranışları için pekiştirilir ve cinsiyetleri ile tutarsız olanlar için cezalandırılır (Bandura & McDonald, 1963; Bussey & Bandura, 1999). Örneğin, aileler tarafından saldırganlık erkek olmakla ilişkilendirildiği için, oğullarının saldırgan davranışlarını onlara daha fazla ilgi göstererek pekiştirmişlerdir (Lytton & Romney, 1991).

Çocuklar cinsiyetle ilgili davranışları da çevrelerindeki bireyleri taklit ederek ve model alarak öğrenirler (Grace, David, & Ryan, 2008). Zimbabwe İlkokulunda yapılan bir araştırmada,

araştırmacılar, kızların geleneksel olmayan kadın kariyerleri hakkındaki çalışmaları okumaları halinde, üç yıl sonra geleneksel olmayan mesleklere ilgi duyma olasılıklarının, bu tür çalışmaları okumayan kızlara oranla daha yüksek olduğunu göstermiştir. Geleneksel olmayan kariyer bu kızlar için kariyer planlamasında geleneksel olmayan gerçek rol modelleri sağlamanın, onlara başka seçenekler göstererek bakış açılarını değiştirebileceği anlamına gelmektedir (Nhundu, 2007). Sosyal teoriler çoğunlukla çevreden gelen girdilere odaklanır, ancak çocukların bu bilgiyi nasıl işlediğini görmezden gelirler. Çocukları pasif bireyler olarak görmektedirler ve toplumsal cinsiyetle ilgili bilgileri işlemek için çocukların bilişsel olgunluklarını hafife almaktadırlar. Bununla birlikte, Kohlberg (1966), çocukların kendilerini cinsiyete göre sınıflandırmalarının ve cinsiyet sabitliğini anlamalarının, onların cinsiyetle ilgili öğrenme ortamlarını ve bu durumu taklit etmelerinin değiştirdiğini öne sürmüştür. Bilişsel yönelimli yaklaşımlar, çocukları çevreden gelen bilgileri yorumlarken onları aktif bireyler olarak görmektedir. Sosyal teorilerin aksine, tek bir faktöre odaklanmazlar, çocuğun gelişimi boyunca çevresel faktörlerle müdahale edilen bilişsel süreçlerini ele almaktadırlar (Bussey & Bandura, 1999).

Bilişsel yönelimli teorilerden biri olan Cinsiyet Şeması Teorisi, çocukların dünyayı anlama konusundaki içsel ve kasıtlı arzularının, çevresel girdileri yorumlamalarını etkilediğini öne sürmüştür. Yaşantılarını düzenlemek için cinsiyet şemaları geliştirirler ve bu cinsiyet şemaları başkalarına karşı kendi davranış ve tutumlarını belirlemektedir. Çevreden giderek daha fazla cinsiyetle ilgili bilgiye maruz kaldıkça, cinsiyet şemaları daha karmaşık hale gelmeye başlamaktadır (Bem, 1981). Martin ve Halverson (1981), çocukların bilişsel tutarlılığa sahip olmak ve kendilerini davranışlarını organize etmelerine ve düzenlemelerine yardımcı olan bir grup içinde sınıflandırmak için doğuştan gelen bir motivasyona sahip olduklarını belirtmiştir. Araştırmacılar, önceki toplumsal cinsiyet şeması teorilerinin devamı olarak, bireysel farklılıkların rolüne vurgu yaparak çift yönlü cinsiyet şeması teorisini geliştirmişlerdir (Liben, Bigler, Euble, Martin, & Powlishta, 2002).

Teori, çocukların cinsiyetle ilgili ilgi, tutum ve davranışları arasındaki bağlantıyı göstermektedir. Tutumsal yol modelinde araştırmacılar, cinsiyetle ilgili davranışların çocukların cinsiyetle ilgili tutumları ve cinsiyet kalıp yargıları tarafından tahmin edildiğini öne sürmüşlerdir. Örneğin, bir erkek, kamyonların erkekler için olduğunu düşünürse, onlarla oynama olasılığı daha yüksek olurken, aynı düşünceye sahip bir kız, kamyonlarla oynamamayı tercih eder. Kişisel yol modelinde, cinsiyetle ilgili davranışların, tutumların veya kalıp yargıların çocukların kendi ilgilerine göre tahmin edilebileceğini öne sürmektedirler. Bir kızın futbol oynamaya kişisel bir ilgisi varsa ve bunu yaşarken zevk alıyorsa, cinsiyet şeması “Futbol sadece erkekler içindir” den “Futbol hem kızlar hem de erkekler içindir” e kayabilmektedir.

Ekolojik sistem teorisi doğrudan çocukların cinsiyet gelişimi üzerine inşa edilmemiş olsa da, teorinin öncülleri çocukların hayatında cinsiyet rollerinin ve cinsiyet kalıp yargılarının nasıl

oluşturduğunu anlamak için uyguuyabilmektedirler. Bronfenbrenner (1992), ekolojik modelde çocukların gelişimini değişen derecelerde etkileyen iç içe sistemler (mikrosistem, mezosistem, ekzosistem, makrosistem ve kronosistem) bulunduğunu belirtmiştir. Mikrosistem, çocukların kendi özellikleriyle etkileşime giren ve psikolojik gelişimini doğrudan etkileyen en yakın sistemdir. Ayrıca çocukların yaş, mizaç ve biyolojik cinsiyet gibi kendi özellikleri, çevresel faktörlerin çocuklarla etkileşimini değiştirir. Mikrosistemin bileşenlerinden biri olan aile, tüm bu sistemlerin merkezinde yer almakta ve çocukların öğrenme ve gelişim süreçlerinde etkili olmaktadır. Toplamda, çocukların cinsiyet gelişim sürecini anlamak için ebeveynlerin çocukların kendilerini ve başkalarını cinsiyet tiplendirmesindeki rolünü araştırmak önemli bir konudur. Bir sonraki bölümde, toplumsal cinsiyeti etkileyen kurumların çocukların cinsiyet rolleri gelişimindeki rolü ve toplumsal cinsiyet kalıp yargıları açıklanabilir.

2. 1. 5. Toplumsal Cinsiyeti Etkileyen Kurumlar

Tarihte geçmişten günümüze gelene kadar toplumsal cinsiyet önemli bir yer tutmaktadır. Kültürlerde toplumsal cinsiyeti etkileyen kurumlar aile, din, hukuk, medya, bilim ve spor olarak göze çarpmaktadır.

2. 1. 5. 1. Aile

Birey kim olduğunu, ailede ve toplumda nasıl davranması gerektiğini, aile ve toplumda davranışları nedeniyle nasıl tepki göreceğini ailesinden öğrenir (Derince, 2014). Evli annelerin 49 çocuğun üzerinde yaptıkları araştırmada eşlerinden boşanmış annelerin çocuklarına göre daha fazla cinsiyet kalıp yargısına sahip olduklarını bulmuştur. Annenin androjen kimliğinin çocuğunun cinsiyet rolü algısını etkilediği bulunmuştur (Hupp, Smith, Coleman, & Brunell, 2010). Güder ve Yıldız (2016) yaptıkları genel değerlendirmede, babaların cinsiyete yönelik davranışların kazanılmasında annelere göre daha fazla teşvik kullandıklarını tespit etmişlerdir. Ayrıca ebeveynlerin kendi cinsiyetlerinden çocuklarla cesaretlendirme yaklaşımını daha fazla desteklediklerini belirtmişlerdir.

Berenbaum, Martin ve Ruble (2008), ailelerin cinsiyet rol modelleri ve çocuk yetiştirme tarzlarındaki farklılıklar dahil olmak üzere çok sayıda sosyalleşme deneyimi sunduğunu belirtmişlerdir. Çocukların cinsiyete dayalı faaliyetleri ve ilgi alanlarını teşvik ederek, cinsiyete dayalı kişisel sosyal nitelikleri, aile rol modellerini, ebeveyn tutum değerlerini ve kardeş etkisini teşvik ederek cinsiyet rolleri üstlendiklerine dair çeşitli bulgulara atıfta bulunmuşlardır. Ailede toplumsal cinsiyet rollerinin sosyalleşmesi üzerine yapılan bir çalışmada, kentsel alanlarda kızların erkeklere göre daha geleneksel rollere sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırmaya göre, kız çocukları aile baskısı altında anneleriyle özdeşleşmektedir ve kadınlardan toplumsal rol

beklentilerini erken yaşta kabullenmektedirler. Sonuç olarak, kadınlar cinsiyet rollerinin tanımlarını erkeklerden daha fazla benimserler (Kağıtçıbaşı & Kansu, 1976).

Aile, toplumsal öğeye sahip ilk cinsiyetçi toplumsal kurumdur. Bu süreç doğumla başlar ve devam etmektedir. Doğumdaki bebeğin cinsiyeti, bebeklere ve çocuklara nasıl davranıldığı, çocukların davranışlarına rehberlik edilmesi, eğitim ve kariyer seçimlerinde cinsiyete dayalı kararların verilmesi ile kıyafet ve nesnelerin seçilmesiyle oluşmaktadır. Toplumun bireylere biçtiği rolleri öğretmek her şeyden önce ailelere düşmektedir ve çocuklar bu rollerle ilk kez aile içinde karşılaşmaktadırlar. Daha sonra bu rolleri sosyalleşme sürecinde benimsemektedirler ve uygulamaya koymaya çalışmaktadırlar (Gök, 2013).

Bir ailenin sorumlulukları paylaşma ve temel sosyal ve ekonomik konulara karar verme şekli, kadın ve erkeğin oynadığı rollere bağlıdır. Ailelerin sosyal kararları, diğer kurumlarla ilişkilerini etkilediği ve çocukların sorumluluklarını ve alışkanlıklarını şekillendirdiği için önemlidir (Günay & Bener, 2011). Her iki ebeveynin tutum ve davranışları çocukların cinsiyet tutumlarını etkili bir şekilde şekillendirebilmektedir (Marks, Lam, & McHale, 2009). Toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını kabul eden ailelerin çocuklarının geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine daha çok bağlandıkları gözlemlenmiştir (Hoffman & Kloska, 1995). Cinsiyet söz konusu olduğunda ayrımcılık evde başlamaktadır. Kültürel değerler kız ve erkek çocukların yetiştirilmesinde etkilidir. Ancak toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri yaratmaktadır ve onları kabul edenlerin yetişmesine yol açmaktadır.

Yukarıdaki hususlar ışığında, ebeveynlerin aile içinde sorumlulukları eşit paylaşmaları, iş hayatında, aile ile ilgili kararlarda, aileye katkılarda ve çocuk yetiştirmede eşit olmaları önemlidir. Her iki ebeveyn de çalışmak ve çocuklarına bakmak için eşit fırsatlara sahip olmalıdır (Johansson & Klinth, 2008). Bu durumda aile bireylerinin buna yeterince duyarlı olması gerekir. Ebeveynler cinsiyet açısından adil olmalıdır, çünkü çocuklarının cinsiyet sosyalleşmesi üzerinde büyük etkileri vardır. Ayrıca oğullarına ve kızlarına karşı androjen davranışlar benimsemeli ve çocuklarını da aynısını yapmaya teşvik etmelidirler (Witt, 1997). Ekonomik durumu ve eğitim düzeyi yüksek aileler, rızaya dayalı evlilikler ve ticari faaliyetlerde bulunan kadınlar daha modern yapılar olarak kabul edilmektedir. Bu ailelerde kadın ve erkek rolleri konusunda daha eşitlikçi bir tutum gözlenmiştir (Günay & Bener, 2011).

2. 1. 5. 2. Din

Dünyada birçok toplum ataerkil inançları benimsemiştir. Bu inançlar dini aşarken, dini gelenekler bazen onları güçlendirmektedir (Kazemi, 2004). Değerler ve normlar arasında dini gelenekler, erkekler ve kadınlar arasındaki eşit olmayan güç dağılımının ana nedenlerinden biri olarak tespit edilmiştir. Güçlü dini inançlara sahip bireyler genellikle daha geleneksel sosyal normlara ve davranışlara sahip olarak görülmektedir (Diehl, Koenig, & Ruckdeschel, 2009). Farklı

dinlerdeki cinsiyet eşitsizliğine örnekler verilebilir. Örneğin şeriat hukukunda miras, boşanma, evlilik gibi konularda kadınlara cinsiyet ayrımcılığı yapılmaktadır. Kadının miras hakkı erkeğinkinin yarısı kadardır ve kadının kolayca boşanması daha zordur (Kazemi, 2004).

Hinduizm'de kadının miras hakkı yoktur, kendi başına karar veremez, istediği işi yapabilmesine rağmen gelirini kocasına, babasına veya oğluna vermek zorundadır. Budizm'de kadınlara kötü varlıklar da denmektedir. Hristiyanlıkta kadınlar hakkında çok fazla aşağılama vardır. Hristiyanlık ve Yahudilikte, diğer dinlerde olduğu gibi kadınlara ev işleriyle meşgul olmaları, kocalarına itaat etmeleri ve çocuklara bakmaları için toplumsal roller verilmiştir (Gürhan, 2010).

Kadınların da Rabbine bağlı olduğu gibi erkeğine de bağlı olması gerektiğine dair ifadeler de bulunmaktadır. Kadınların erkeklere öğretmesine ve hükmetmesine izin verilmez, cennetteki aldatılan erkek aslında Adem değildir, kadınlar aldatılır. Adem kadınlar tarafından baştan çıkarılır ve bu nedenle onun baştan çıkarılmasına izin verilmemelidir gibi ifadeler kadınlara yönelik tutumların zeminini hazırlamaktadır (Şahin & Toprak, 2016). Hristiyanlığa göre bu kadın günahkardır ve bu günahı onu dünyaya getirmiştir. Kilise papazlarının evliliği kınamasının nedeni bu şekilde ortaya çıkmıştır (Gürhan, 2010).

Hristiyan inancına göre kadın erkeğin eksikliklerini giderir, erkeğe ihtiyaç duyar ve erkeğe hizmet eder, erkek ise her zaman kadının şerrinden korunur (Baseri, 2014). 1450-1750 yılları arasında Avrupa'da üç asır süren "cadı avı", çoğu kadın olmak üzere çok sayıda insanın ölümüyle sonuçlanmış ve kadınlara yönelik kötü niyetli tutumun da bir göstergesidir. Ortaçağ'da cadı avlarının ilk kez kadınlar üzerinde yapıldığı iddia edilmiş, kilise hurafeleriyle körüklenen cadı avları zamanla sapkın bir ideolojiye dönüşmüştür. Cadı avının ilk kurbanları ebeler ve şifacılar olmuştur. Erkekler ve çocuklar bile büyücü olarak adlandırılmış ve tutuklanmışlardır. Daha sonrasında çeşitli işkencelere maruz kalmışlardır (Aksan, 2013).

2. 1. 5. 3. Hukuk

Modern hukuk devletlerinde eşitliğin ırk, köken, din ve cinsiyet ayrımı yapılmamasına dayandığı kabul edilmektedir (Heper, 2014). Kadın-erkek eşitliği de farklı kanunlarda yer almaktadır. İş hukukunda eşitlik, "Eşit muamele ilkesi" 5. Maddesi ile güvence altına alınmış olup, ayrımcılık yasağı içeriğinde cinsiyet de yer almaktadır. Aynı maddenin diğer fıkralarında da kanun, cinsiyete dayalı ayrımcılık yapılmamasını, hamilelik nedeniyle hiçbir şekilde sözleşmenin feshedilmemesi, cinsiyete dayalı düşük ücret uygulanmaması, eşit analık izni ve kıdem tazminatı ödenmesini güvence altına almaktadır (Ulucan, 2014). Yasalar cinsiyet eşitliğini garanti ediyor gibi görünse de, ayrımcılığı meşrulaştıran yasaların kendisidir. Bu yasalar değiştirilmeli ve sosyal ve ekonomik politikalarla desteklenmelidir (Alptekin, 2014).

Kanundaki eşitlik tartışmalarına rağmen, toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizlikler uygulamada kalıcı bir sorun olmaya devam etmektedir. Yasal müdahaleye rağmen, Türkiye'de hala kayıtlı olmayan ve temel medeni haklardan yararlanamayan bazı kadınlarımız bulunmaktadır (Hoşgör, 2008).

2. 1. 5. 4. Medya

Kadın ve erkeklerin medyada temsili toplumsal cinsiyet eşitliği için önemlidir. 1995 yılında Birleşmiş Milletler Kadın Konferansı'nda medyanın kadın ve erkeğin sosyal statüsünün belirlenmesindeki önemine değinilmiş ve medyada eşit olmayan temsil eşitliğin önündeki ilk 10 engelden biri olarak görülmüştür (Toker, 2017).

Çiçek ve Polat (2019), kadın ve erkeğin toplumsal rollerine ilişkin ana mesajın reklamlarda verildiğini tespit etmişlerdir. Televizyondaki reklamların kadınları özel alanla sınırlandırırken, erkeklerin kamusal alanda görünürlüğünü ve varlığını artırdığını belirlemişlerdir. "Sonuç olarak kadın ve erkekler toplumsal cinsiyet temelli rol modellere alınmakta, özel ve kamusal alandaki rolleri bağlamında yönlendirme yapmaktadırlar. Özellikle sosyalleşme ile başlayan bu rol atama süreci reklamlar ile devam etmektedir. Bu tür erkek egemen reklamların özellikle temizlik sektöründeki reklamlara odaklandığı görülmektedir. Bu tür reklamlar incelenirken aktörlerin genellikle kadın olduğu dikkat çekmektedir. Verilen bilgilerin içeriğinde ev işlerinin kadın sorumluluğunda olduğu algısı vatandaşa verilmeye çalışılmaktadır (Çiçek & Polat, 2019).

Masal unsurlarını kullanarak, reklam filmleri izleyicide geleneksel değerleri kolayca ve başarılı bir şekilde tekrar ettirebilmektedir. Ancak erkeğe ve kadına dayatılan toplumsal cinsiyet rolleri, masumiyet hikâyeleriyle pekiştirilmektedir. Ancak hikayeyi biliyor olmamız, çeşitli konularda istenilen etkiyi elde etmemizi kolaylaştırmaktadır. İncelenen tüm reklamlarda kadın ve erkeğe biçilen roller toplumsal normlara uygun bir toplumsal cinsiyet çerçevesi içinde belirlenmiştir. Bir temizlik ürünü reklamında kadın; mutfaka, özel alana hapsolmuş, itaatkar, sosyal olarak kabul edilebilir normlar içerisinde tasvir edilmiştir. Bu, kadınların belirli bir durumda yerine getirmeleri gereken sorumlulukları kabul etmelerini sağlamaktadır. Diğer reklamlarda ise kadınlar görsel olarak temsil edilmekte, cinsel karizmaları ve güzellikleri ile erkekleri baştan çıkarmakta ve vücutlarını istedikleri gibi kullanabilmektedir (Mıcık & Akdal, 2020).

Son yıllarda hayatımıza giren ve oldukça popüler bir kullanım alanına sahip olan bir diğer kitle iletişim aracı da sosyal (yeni) medyadır. Sosyal medya, bireylere sanal bir benlik sunumu ve kimlik inşası olanağı sağlamaktadır. Facebook'ta benlik sunumu ve cinsiyet rollerini inceleyen bir araştırma, bunların cinsiyete göre değiştiğini ve Facebook'ta kendini sunmanın belirleyicileri olan geleneksel cinsiyet rollerinin olduğunu göstermektedir. "Facebook'ta bekar kadınlar uygunsuz görseller kullanmamaktadırlar. Evli kadınlar ise kapak görsellerine çocuklarının resimlerini ekleyerek kendilerini bekledikleri geleneksel cinsiyet rollerinde sunmaktadırlar (Uçar, 2015).

Başka bir araştırma, kişisel bilgileri paylaşan ve fikirleri tartışan çevrimiçi topluluklarda kadınların erkeklerden daha aktif olduğunu, kadınların ve erkeklerin internet'teki cinsiyet rollerini yansıtacak şekilde davrandıklarını işaret etmektedir. Araştırmanın sonucunda, erkekler haber ve siyasi konularda kadınlara göre altı kat daha fazla paylaşımda bulunmuşlardır kadınlar ise daha yüksek oranda tartışma ortamı yaratmışlardır. Başka bir araştırma, kadınların en çok arkadaşlarının, ailelerinin, sevdiklerinin, tatillerin, okullarının fotoğraflarını, erkeklerin ise en çok sporla ilgili fotoğrafları paylaştığını göstermiştir (Sussman & Tyson, 2000).

Kaya (2019), çalışmasında televizyonda popüler olan ve geniş izleyiciler tarafından izlenen evlilik programlarında cinsiyet temsiliyi incelemiş, erkek ve kadın adaylar arasındaki evlilik için gereklilik ve standartların sosyal normlara (erkek işleri ve iyi maaş) ve erkeklere dayandığını tespit etmiştir. Kadınların erkeklere göre evlenme olasılıkları daha fazla olduğu görülmüştür. Bu bağlamda, toplumsal cinsiyet temsiliyi, erkeklerin kadınları hor görmesi veya ataerkil söylemlerin devlet yapılarının kadını eve yerleştirmesi ve evdeki sorumluluklarını belirlemesi gibi ataerkil durumlarla ilgili sosyal normları açıkça takip ettiğini belirtmiştir. Benzer şekilde filmlerde, kadınların temsiliyi genellikle erkeklere göre daha zayıf olduğu, erkeklere tabi bir konumda oldukları, kadınların cinsel obje olarak sunulduğu, erkeklerin kadınlara oranla iş ve kamusal alanlarda daha çok yer aldığı, tespit edilmiştir (Aydın, Karbay, & Kurt, 2014).

2. 1. 5. 5. Bilim ve Spor

Bilim, cinsiyetle ilgili başka bir sosyal kurum olarak düşünülebilir. Cinsiyetin oluşumu ve işleyişi bağlamında bilim doğrudan veya dolaylı olarak ortaya çıkmaktadır ve aslında birçok toplumsal kurum bilimde doğa-akıl, özne ve nesne karşıtlıkları üzerinden faaliyet göstermektedir. Bu karşıtlıkların temelde cinsiyetçiliğe dayandığı söylenebilir (Özkazanç, 2010). Kadınların bilim alanında genel olarak erkeklere göre daha az tanındıkları söylenebilir. Bunun bir açıklaması, kadınların bilimde, özellikle de doğa bilimleri ve matematikte erkeklerden daha az yetenekli olmaları olarak açıklanabilir (Valian, 2007).

Gilbert (2001), liberal feminizmin ortaya çıkışıyla birlikte kadının bilimde daha fazla yer almasını destekleyecek bir dizi atılım yapıldığını bunun radikal feminizm döneminde de desteklendiğini ancak kadın ve bilim kavramlarına yüklenen anlamlarının yeniden incelenerek bu durumun açıklığa kavuşabileceğini belirtmiştir. Linn ve Hyde (1989), yaptıkları meta-analiz çalışmasında bilişsel, psikososyal ve fiziksel görevlerdeki cinsiyet farklılıklarını, matematik ve fen hakkındaki düşüncelerini incelemişler ve bu farklılıkların eğitim olanakları ile azaldığını, ve bu durumun çoğunlukla eğitimle ilişkili olduğu gerçeğini bulmuşlardır.

Başka bir araştırma, erkek ve kızların ilkokulda bilime karşı aynı mesafede olduklarını, iki cinsiyetinde de bilim insanı olmak gibi hedefleri olabileceğini, ancak ortaokuldan başlayarak cinsiyet değişikliği olduğunu, erkeklerin yükseköğrenimden sonra bilime ve bilime daha istekli

olduklarını saptamışlardır. Lisede özellikle erkek çocukların fen derslerine daha yatkın oldukları, kız çocuklarının ise fen bilimlerinin gelecekteki potansiyel faydaları konusunda danışmanlar veya aileleri tarafından daha az bilgilendirildiği görülmektedir (Shakeshaft, 1995).

Sosyal alanda kadın ve erkek arasındaki farkın belirginleştiği bir diğer alanın da spor olduğu söylenebilir. Toplumsal cinsiyetin toplumsal yapısını incelenirken spor, odak noktalarından biri olarak görülmektedir (Dworkin & Messner, 2002). Kadınlar ve kız çocukları için uygun ve uygun olmayan sporlar üzerinde çalışan ilk araştırmalardan biri olarak, fiziksel temas içeren ve daha zor olan sporlar dışında, halter, boks, sırtla atlama, voleybol vb. tüm takım sporlarının kadınlara uygun olmadığını saptanmıştır. Ayrıca buz pateni, kayak, golf, tenis, yüzme ve rakiple doğrudan etkileşimi olmayan, hafif kuvvet gerektiren veya vücudu güzel gösteren diğer sporlar gibi orta düzeyde kontrol ve güç gerektiren bazı sporların ise kadınlar için uygun kabul edilebileceğini saptamıştır (Riemer & Visio, 2003).

Benzer şekilde Riemer ve Visio (2003), tarafından futbol ve güreş gibi sporların erkekler için, jimnastik ve aerobik gibi sporların ise kadınlar için uygun olduğunu tespit eden bir çalışmada öğrencilerin bazı sporlarında (örn. basketbol, golf, tenis) yapabileceği bir egzersiz olarak açıklamışlardır. Araştırmalar, spora katılımın ve sporla ilgili algıların cinsiyetle uyumlu geçmişlerden büyük ölçüde etkilendiğini göstermektedir. Öztürk ve Koca (2017), tarafından 9-17 yaş arası kız sporcular üzerinde yapılan bir çalışmada kızlar egzersizin mutluluğa ve özgüvene etkileri, aile ve antrenör desteğinden bahsederken zindeliğe vurgu yapmıştır. Spor branşının cinsiyete göre uyum sağladığı ve branş seçiminin de kendileri ve aileleri tarafından cinsiyet göre yaptıklarını belirtmişlerdir.

Cinsiyet ve sporun etkisi arasındaki ilişki medyada da açıkça görülmektedir. Kadınların medyadaki temsili, sporda kadının ideolojik anlamının inşasında önemli bir rol oynamaktadır (Markula, 2009). Bu bağlamda medyanın kadın sporculara yönelik tepkileri ve bunların sporla olan ilişkisine ilişkin çeşitli araştırma bulguları bazı ipuçları vermektedir.

2. 1. 6. Motivasyon

Motivasyon, Türkçe'de "hareket etmek" anlamına gelen Latince "movere" kelimesinden gelen içsel kuvvet olarak adlandırılmaktadır ve bireyi içsel duygulara sahip davranışlar sergilemeye yöneltmektedir. Spor ve sporcularda motivasyon çok önemli bir rol oynamaktadır. Sporcular, yarışmaya ve antrenmana hazırlanırken öz motivasyona ihtiyaç duymaktadırlar. Bu durum başarıyı kolaylaştırmaktadır (Karageorghis, 2011).

Motivasyon, gerek kelime gerekse akademik bir tanım olarak, kişinin tutum, istek ve ihtiyaçlarını açıklamak için kullanılan bir kavramdır (Seker, 2015). Motivasyon, bireyin bir görevi başarma konusundaki istekliliği ve içtenlikle yerine getirmesi olarak tanımlanmaktadır. Motivasyon, bireyleri hedeflere ulaşmak için motive ederken duygusal doyum sağlamaktadır

(Yaman, 2017). Motivasyon süreci üç aşamaya ayrılmaktadır ve bu aşamalar; bireyi amaca doğru yönlendirdiği söylenen içsel uyarılar, bireyin oluşturulan amaca ulaşma davranışı ve hedefe ulaşmanın son aşamasıdır (Bora 2013).

Bireyin motivasyonunun ortaya çıkmasına iki faktörün katkıda bulunduğu genel olarak kabul edilmektedir. Bunlar; içsel motivasyon ve dışsal motivasyondur. Bazı sporcular kendi başlarına yüksek düzeyde motivasyon sağlarken, bir başka sporcu dış etkenler yoluyla motivasyon düzeyini artırabilmektedir. Örneğin; iyi antrenörler ve spor psikologları tarafından motive olmak, bireyleri daha başarılı kılmaktadır (Özdaşlı & Akman, 2012).

2. 1. 6. 1. İçsel Motivasyon

Spor literatüründe motivasyonla ilgili birçok çalışmada içsel motivasyon, sporcunun motivasyon sürecinde geçerli bir motivasyon türü olarak görülebilir. Amerikan üniversitelerinde antrenman yapan sporcular üzerinde yapılan bir araştırmaya göre, spor bursu ile yetiştirilen sporcuların diğer öğrencilere göre daha yüksek içsel motivasyona sahip olduğunu ve içsel motivasyonun antrenörlük davranışı ile ilişkili olduğunu belirtilmiştir (Gano-Owerway & Duda 2001).

İçsel motivasyon söz konusu olduğunda, bireyin eylemlerinin nedenselliği bireyin içindedir. Bazı örneklerle göre, yetenek ve merak bu kaynakların en iyi örnekleridir. (Wu, 2003). İçsel motivasyonu yüksek olan insanlar benlik saygısına odaklanmaktadır. İçsel özsaygıları onları bir görev konusunda motive eder ve o görevde en iyi olmak için çaba göstermelerini sağlamaktadır. İçsel motivasyonu yüksek olan kişiler, aktiviteden kişisel olarak keyif aldıkları için çevrelerinden fazla etkilenmemektedirler (Konter 1995).

Araştırmalar, içsel motivasyonun özellikle bireysel sporlarda bize daha fazla başarı getirdiğini göstermektedir. Bu da bize içsel motivasyonun erken yaşlardan itibaren kişinin kendini her durumda nasıl motive edeceğini bilmesi ve bunu hayatın her anında kullanmayı öğrenmesi olduğunu göstermektedir (Özdaşlı & Akman, 2012). Birey içsel motivasyonu sağlarken şunları dikkat etmelidir.

- Öncelikle kendisinin başarabileceğine inanması gerekir.
- Gelişimine önem vermesi gerekir.
- Sağlıklı beslenme.
- Zaman yönetimi.
- Araştırmacı bir kişiliğe sahip olması.
- Disiplinli olması.
- Soğukkanlı olması.
- Stres ve kriz yönetimi.

Birey birçok zorlukla ve yukarıda saydığımız özelliklerle baş edebiliyorsa, içsel motivasyonu yüksek düzeyde kalır ve başarıya daha kısa sürede ulaşabilir (Dirmen, 2015).

2. 1. 6. 2. Dışsal Motivasyon

Dışsal motivasyon, insan içgüdüsünden kaynaklanmayan, bunun yerine sporcunun dış dünyaya müdahale ederek başarıya ulaşmasını sağlayan bir motivasyondur. Dışsal motivasyon bazen aile, bazen bir koç veya iyi bir arkadaş veya öğretmen olarak kendini gösterebilir. Dışsal motivasyonda bir diğer faktör de ödülü kazanmaktır. İçsel motivasyonun aksine, dışsal motivasyonda kişisel tatmin değil, ödül veya ceza kavramı çok önemlidir (Bayraktar & Kurtoğlu, 2009). Bu, dışsal motivasyon olarak adlandırılan içsel değil, bireye dışsal olan bir nedensellik durumudur. Bu bağlamda, ödüller ve cezalar, antrenörler, öğretmenler, yöneticiler, sosyal destek ve teşviklerin tümü dış teşvik kaynaklarıdır (Dede & Argün, 2004).

Amacı istenen ödülü almak veya kötü durumlardan kaçmaktır. Dışsal motivasyonla ilgili sorun, çok fazla motivasyonun gösterilmesi gereken durumlarda, içsel motivasyon olmadan bir görevi sürdürmenin zor ve çok yararlı olmamasıdır (Erdem, 2008). Spor branşında dışsal motivasyon konusuna bakıldığında akla ilk gelen faktör antrenör, ikinci faktör ise seyircidir. Antrenörler, hedeflerin gerçekleşmesini sağlamak için belirlenen hedeflere ve sporcuların performansına göre ödül ve cezalar uygulayabilir. Ancak sporcuya zamanında verilen ödül nedeniyle özgüven kazanımını ve daha başarılı sonuçları etkileyebilir (Konter 1995).

Dışsal motivasyon faktörleri sporcudan tamamen bağımsızdır. Bununla birlikte, bir sporcu motive olduğunda, ezici ve sabit durumlarla karşı karşıya kalabilir. Bu durum sporcular için olumlu ve olumsuz durumlara yol açabilmektedir (Lu, Kim, & Najwa, 1997).

2. 1. 6. 3. Sporda Başarı Motivasyonu

Başarı motivasyonu, bir görevin başarısızlıktan ziyade başarıyla tamamlanması olan başka bir kavramla açıklanabilir. Başarı motivasyonu, hedefin büyüklüğü ile ölçülebilir. (Tazegül, 2015). Antrenörler, sporcular, tüm spor bilimcileri, organizasyonlar ve sporla ilgilenenler, spora bir şeyler katmak, onu ileriye taşımak ve başarılı olmak için canla başla çalışmaktadırlar. Neredeyse aynı görünüme ve diğer koşullara sahip sporcuların farklı performans göstermelerinin ve sadece bazılarının başarılı olmasının birçok nedeni bulunmaktadır. Fakat bu nedenlerin başında bireyin motivasyonu, ruh hali ön plana çıkmaktadır (Aktaş, Çobanoğlu, Yazıcılar, & Nihal, 2006).

Atletik başarının arkasındaki itici güç, zorlu bir durumda duygularımızı kontrol ederek rakiplerimizi geride bırakmaktır. Bu durumu etkileyen en önemli faktör sporcunun içinde bulunduğu ortam ve çevreyi etkileyen faktörlerdir. Burada sporcular bir rol model seçip o kişiye odaklanmalı ve kendilerini motive etmelidirler (Mungan, 1995).

Sporcular genellikle üst düzey rekabetle ortamında mücadele ederler ve atletik kariyerleri yüksek yoğunluklu ve sık antrenmanlardan geçmektedir. Bazen kendi kendilerine, bazen dış etkenlerle ilgilenmektedirler. Bu durumlarda içten gelen en büyük direnç başarı duygusudur. Bu duyguyu başarı için motivasyon olarak yorumlayabiliriz (Tiryaki, 2000). Başer (1998), fiziksel aktivitenin sosyal ve biyolojik yönleri olduğuna dikkat çekmiştir. Egzersiz, kişinin hayatında önemli bir gereksinimdir. Fiziksel aktivite sırasında bu ihtiyacın karşılanmasının organizmanın mevcut gelişimine katkı sağladığı söylenmektedir. Spor sektörü ve etkinlikleri birçok pazar segmentini kendine çeker. Spor branşlarına ilgi her geçen gün artmaktadır. Bu da sporcunun motivasyon seviyesini etkiler ve motivasyonun sosyal ve biyolojik yönünü arttırmaktadır.

2. 1. 7. Gösterge Bilim

Göstergebilim tarihine bakıldığında, çağlar boyunca birçok filozof göstergebilim hakkında farklı bakış açıları getirerek bir şeyler söylemiştir. İngiliz filozof John Locke, semiyotik analiz öğretisini "Semeiotike" olarak adlandırmıştır. Daha sonra Amerikalı filozof Charles Sanders Peirce "göstergebilim" terimini ortaya atmıştır. Pierce ile aynı dönemde yaşayan ve 20. yüzyıl dilbiliminin kurucusu kabul edilen İsviçreli dilbilimci Ferdinand de Saussure, geleceğin göstergebilimi söz konusu olduğunda "semboller"i tercih etmiştir (Akerson, 2016). Bu tanıma göre kelimelerin, hepsinin sembol olduğunu söylenebilmektedir. Örneğin toplumda birincil iletişim araçları olan Türkçe, İngilizce, Fransızca gibi doğal diller, gösterge olarak kabul edilen kelimeler arasında kurulan ilişkilerden oluşmaktadır. Bu ilişki sayesinde her kelime anlamlı bir mesaja dönüşerek insanların diyalog yoluyla birbirleriyle iletişim kurmasını sağlamaktadır. Bu iletişim iki düzlemde gerçekleşmektedir. Dilbilimciler, tüm sesleri gösterenler ve gösterilen kavramlar olarak adlandırmaktadırlar (Vardar, 1998).

Fransız göstergebilimci Roland Barthes (1915-1980) göstergebilimi farklı açılardan değerlendirmiştir. Barthes'in yenilikçi ve karmaşık yazıları, yapısalcılıktan postyapısalcılığa geçişe yol açmıştır. Bir yandan edebiyat ve popüler kültürün yapısalcı eleştiriler yaparken, post-yapısalcılık, üzerine çalışmalar yapılmaktadır ve yapısalcılığın üstünlüğüne eleştirel bir bakış açısı oluşturmaktadır (Hitchcock, 2013). Barthes, edebiyat ve popüler kültür alanında yapısalcılık üzerine yaptığı araştırmalarda Saussure'den etkilenmiş, ancak yapısalcılığın edebiyat ve sanatla sınırlı olmadığına, reklam, medya, moda ve diğer alanları da içerdiğine ve bir başka açıdan sporu da içerdiğini belirtmiştir. Roland Barthes daha çok popüler kültürü analizi için geliştirdiği özgün yöntemleri kullanmıştır. Barthes'in geliştirdiği yapısal analiz yöntemi, herhangi bir iletişim amacı içermemekte, ancak çeşitli anlamlı gerçekleri (giyim, mobilya vb.) içermektedir. Barthes, tüm bunları anlamlandırma kavramı aracılığıyla göstergebilimle ilişkilendirmiş ve göstergelerin ikincil veya yönelimsel gösterilenlerle ilişkisine bakmıştır (Altıntuğ, 2013).

2. 1. 8. Yurt İçi ve Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Bu bölümde yurt içi ve yurt dışında yapılan çalışmalara yer verilmiştir. Heuzé, Sarrazin, Masiero, Raimbault ve Thomas (2006), çalışmalarında elit kadın spor takımlarında algılanan motivasyonel iklimin uyum ve kolektif yeterlilik ile ilişkisinin incelenmesi amaçlamışlardır. Araştırmanın katılımcılarını, Fransa'da 12 tane elit kadın basketbol takımı ve 12 tane hentbol takımı oluşturmuşlardır. Araştırmanın sonucunda sportif görev içeren bir iklimin sporcuların grup bütünleştirme görevi ve kolektif etkinlik algılarındaki değişiklikleri olumlu bir şekilde öngördüğünü, ego içeren bir iklimin ise sporcuların sosyal uyum algılarındaki değişiklikleri olumsuz yönde etkilediğini ortaya koymuşlardır. Bull, Shambrook, James ve Brooks (2005), gerçekleştirdiği çalışmada araştırmalarının amacı zihinsel olarak güçlü İngiliz kriket sporcularının zihinsel dayanıklılıklarını nasıl geliştiğinin belirlenmesidir. Araştırmanın örneklemini Dünyaca çapında ünlü olan 15 kriket sporcusu oluşturmaktadır. Çalışmanın sonucunda ise kriket sporunda, spor psikolojisinin desteğinin sağlanması gerekliliği sonucu tespit edilmiştir.

McGregor ve Elliot (2005), yapmış oldukları çalışmada başarısızlık korkusunun özünde utanç olduğu önermesinden türetilen hipotezleri incelemesi amaçlamışlardır. Araştırmanın katılımcılarını, Amerika Birleşik Devletleri'nde spor alanında öğrenim gören 118 kişiden belirlemişlerdir. Çalışmanın sonucunda ise sporcuların başarısızlıktan ve hata yapmaktan kaçınmaya çalıştıklarını ve bu durumun kendi kendini devam ettiren bir süreç olabileceğini belirtmişlerdir. Sagar, Lavellee ve Spray (2007), araştırmalarının amacı genç elit sporcular arasında spor alanındaki başarısızlık korkusunu araştırmak ve başarısızlığın sonuçlarına ilişkin algılarını belirlemektir. Araştırmanın örneklemini yaşları 14-17 arasında değişen (5 Erkek, 4 Kadın) sporcu oluşturmaktadır. Sonuç olarak, başarısızlığın performans güvenini azalttığı, önceki başarısızlığın bir sonraki performans sırasında sporcuların müsabakaya olan güvenlerini azalttığı sonucunun tespit etmişlerdir.

Aicher ve Sagas (2010), çalışmalarında üniversiteler arası atletizmde antrenörlerle ilgili cinsiyet klişelerinin var olup olmadığını ve cinsiyetçi inançlar içine girip girmediğini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın katılımcılarını Amerika Birleşik Devletleri'nde büyük bir üniversitede fiziksel aktivite derslerine katılan 116 öğrenciden oluşturmuşlardır. Sonuç olarak, antrenörlere kadınsı özelliklere kıyasla daha çok erkeksi özelliklerin yüklendiği sonucu çıkmıştır. Hovden (2006), yapmış olduğu araştırmada, erkek ve kadın politikacıların toplumsal cinsiyet düzenini bir politika sorunu olarak nasıl algıladıkları ve önerilen çözüm yollarını ele alınması amaçlanmıştır. Araştırmanın katılımcılarını, sekiz büyük spor federasyonundan bir kadın ve bir erkek olmak üzere toplamda 16 kişi oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda, spor siyasetinde yer alan kadınların ve genç erkeklerin cinsiyet eşitsizliğini ortadan kaldırmak için somut politikalar ile hareket etme eğiliminde oldukları tespit edilmiştir.

Öztürk ve Koca (2017), yapmış oldukları araştırmada, ergenlik dönemindeki sporcu kızların spor deneyimlerinin sosyo-ekolojik model çerçevesinde toplumsal cinsiyet yaklaşımıyla incelenmesini amaçlamışlardır. Araştırmanın katılımcılarını, Türkiye'nin 6 farklı ilinde toplam 27 sporcudan kız (9-17 yaş) oluşturmuşlardır. Sonuç olarak, ergen kızların spora katılımları ve devam etme süreçlerini destekleyici politikaların üretilmesinde önemli bir kaynak oluşturacağı düşünülmektedir.

2. 1. 9. Literatür Taramasının Sonucu

Literatürde, spor ve toplumsal cinsiyeti konu edinen filmlerin gösterge bilim analizinden yararlanılarak yapılan nicel ve nitel analiz ile yapılan çalışmaların kısıtlı olduğu görüldü. Filmlerin gösterge materyallerinden de yararlanılarak toplumsal cinsiyet ve spora özgü başarı motivasyonu etkilerinin incelendiği bir çalışmaya ise 2000-2022 yılları arasında; “gender, sport-specific achievement motivation, semiotic analysis, anahtar kelimeleri taratılarak, Web of Science, Google akademik, JSTOR, ScienceDirect, Mendeley, ERIC, Taylor & Francis ve ULAKBİM (TR dizin) veri tabanlarında taranan bilimsel dergilerde rastlanılmadı. Bu bakımdan araştırma sonuçlarının ilgili literatüre, ulusal film sektörünün kadınlar özelinde toplumsal cinsiyet ve spora motivasyonuna bakış açısına ve spor çevrelerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. 1. 10. Battle of Sexes (Cinsiyet Savaşları) (2017)

2. 1. 10. 1. Filmin Künyesi

Yönetmen: Jonathan Dayton, Valerie Faris *Senarist:* Simon Beaufoy *Oyuncular:* Emma Stone, Steve Carell, Andrea Riseborough *Yapımcı:* Danny Boyle, Christian Colson, Robert Graf *Müzik:* Nicholas Britell

2. 1. 10. 2. Filmin Öyküsü

1973 yılında, dünyanın 1 numaralı kadın tenisçisi Billie Jean King ile eski erkek tenis şampiyonu Bobby Riggs arasındaki tenis maçı tarihe "Cinsiyetlerin Savaşı" olarak geçti. Bu muhteşem oyun, tüm zamanların en çok izlenen spor olayı oldu. Yarış zamanının ruhunu yakaladı ve dünya çapında cinsiyetçi bir gündem yarattı. Feminist hareketleri teşvik etti. Medyanın baskısı altında olan King ve Riggs, saha dışında daha kişisel ve karmaşık meselelerle uğraştı. Kocasının desteğiyle King, eşit işe eşit ücret için birçok kurumla savaştı ve aynı zamanda kendi cinsiyetiyle ilgili de mücadeleler verdi. Bu arada Riggs, eski ihtişamını yeniden yaşamak için mirasını ve şöhretini riske atarak, erkeklerin kadınlardan daha başarılı sporcular olduğunu kanıtlamak Billie ile korta çıktı. Battle of Sexes tenis kortunun çok ötesine uzanan dünya çapında erkekler ve kadınlar arasındaki tartışmalara ilham veren kültürel bir gösteri olarak seyirci ile buluştu.

2. 1. 11. Dangal (2016)

2. 1. 11. 1. Filmin Künyesi

Yönetmen: Nitesh Tiwari *Senarist:* Nitesh Tiwari *Oyuncular:* Aamir Khan, Sakshi Tanwar, Fatima Sana Shaikh *Yapımcı:* Aamir Khan, Kiran Rao, Siddharth Roy Kapur *Müzik:* Meha Music

2. 1. 11. 2. Filmin Öyküsü

Bir güreş hayranı olan Hintli Mahavir Singh Phogat'ın hikayesini anlatan Dangal filminde, Phogat iki küçük kızına güreş öğretme kararı alır. Kızlar Babita Kumari ve Geeta Phogat, çocukluk yıllarından itibaren güreş eğitimi ile büyürler. İki kız büyüdülerinde ise güreşin iddialı isimleri haline gelir. Geeta Phogat 2010 Commonwealth Oyunları'nda altın madalya kazanarak güreşte bu dalda ödül kazanan ilk kadın güreşçi olurken, kız kardeşi Babita da gümüş madalyayı alır. Genç kadın güreşçiler başarıya giden yol boyunca sosyal şekillendirmenin baskısıyla da mücadele etmek zorunda kalır.

2. 1. 12. Gracie (2007)

2. 1. 12. 1. Filmin Künyesi

Yönetmen: Davis Guggenheim *Senarist:* Davis Guggenheim, Karen Janszen *Oyuncular:* Carly Schroeder, Dermot Mulroney, Andrew Shue *Yapımcı:* Andrew Shue, Elisabeth Sue, Davis Guggenheim, Lemoore Syvan *Müzik:* Mark Isham

2. 1. 12. 2. Filmin Öyküsü

Yanlış bir hareket bütün bir ailenin kaderini değiştirebilir. Ailenin gerçek hayatından esinlenilen bu 'futbol filminde, hiçbir zaman bir kadının yeri olmayacağı düşünülen 'maço' bir alan olarak kabul edilen futbol sahasındaki bir devrimin hikayesi anlatılmaktadır. Kardeşi bir trafik kazasında ölünce, ailenin 15 yaşındaki ama futbolda yetenekli genç kızı Gracie Bowen, vefat eden abisinin yerini farklı bir şekilde doldurmaya çalışarak, yeşil sahadaki yerini almaya çalışacaktırSpor fanatigi ailesinin tepkisi geleneksel olacaktır. Babasına göre Gracie'nin mücadele edeceği alan futbol sahaları değil. Sert bir baba profilinden erkeklerin hüküm sürdüğü futbol sahalarında tüm durumlar genç ve güzel bir futbolcu kadın için savaşılmaması gereken raikipler haline gelmiştir.

3. YÖNTEM

3. 1. Araştırmanın Modeli

Filmlerin geçerlik ve güvenirlik analizleri Roland Barthes tarafından tanımlanmış olan şifrelenmemiş görüntüsel ileti çözümlemesi (gerçeğe benzerlik, düz anlam) ve şifrelenmiş görüntüsel ileti çözümlemesi (yan anlam) olarak iki temel düzlemde incelenmiştir. Araştırma, nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma yöntem desenlerinden “yakınsayan paralel desen” kullanılarak modellendi. Bu desende, nicel ve nitel tüm veriler birlikte ve eş zamanlı olarak toplanır, fakat analiz aşamasında nicel ve nitel veriler ayrıştırılır ve ayrı ayrı analiz edilir. Yorumlama kısmında ise ayrı ayrı elde edilen analiz sonuçları tekrar birleştirilir ve birbirini tamamlar. Elde edilen nicel ve nitel bulguların birbirini doğrulayıp doğrulamadığı kontrol edilir, araştırma sonuçları rapor edilirken nicel ve nitel verilerden birlikte yararlanılır (Akarçay-Ulutaş & Ustabaşı-Gündüz, 2018; Creswell & Plano Clark, 2014).

Araştırmanın nicel kısmı, deneysel araştırma desenlerinden kontrol gruplu ön test- son test deseni ile nitel analiz bölümü ise, anket tekniği yapılandırılmamış soru formu ile tamamlandı. Açık uçlu 7 adet soru ile geliştirilen anket tekniği ile elde edilen veriler, içerik analizine tabi tutuldu, verilerin kavramsallaştırılmasına ve temaların ortaya çıkarılmasına çalışıldı (Jasper, 1994).

Şekil 1. Araştırma modeli

3. 2. Araştırmanın Katılımcıları

Araştırma katılımcılarını oluşturan öğrenciler, 2021-2022 eğitim öğretim döneminde Gümüşhane Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunun çeşitli bölümlerindeki farklı yaş gurubundaki kadın öğrencilerden gönüllülük esasına göre oluşturuldu. Öğrenciler, 2021-2022

eğitim öğretim döneminde, Gümüşhane Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim görmekte olan aynı zamanda daha önce sosyal hayatlarında araştırmaya konu olan filmleri izlememiş ve bu filmlerle alakalı hiçbir bilgisi olmayan katılımcılardır. Ayrıca kadın öğrenciler, araştırma sürecinin başlangıcında araştırmaya dahil edilebilmeleri için gerekli olan spor bilimleri alanında öğrenim görme kriterini karşılamaktadırlar.

3. 3. Etik Uygunluk

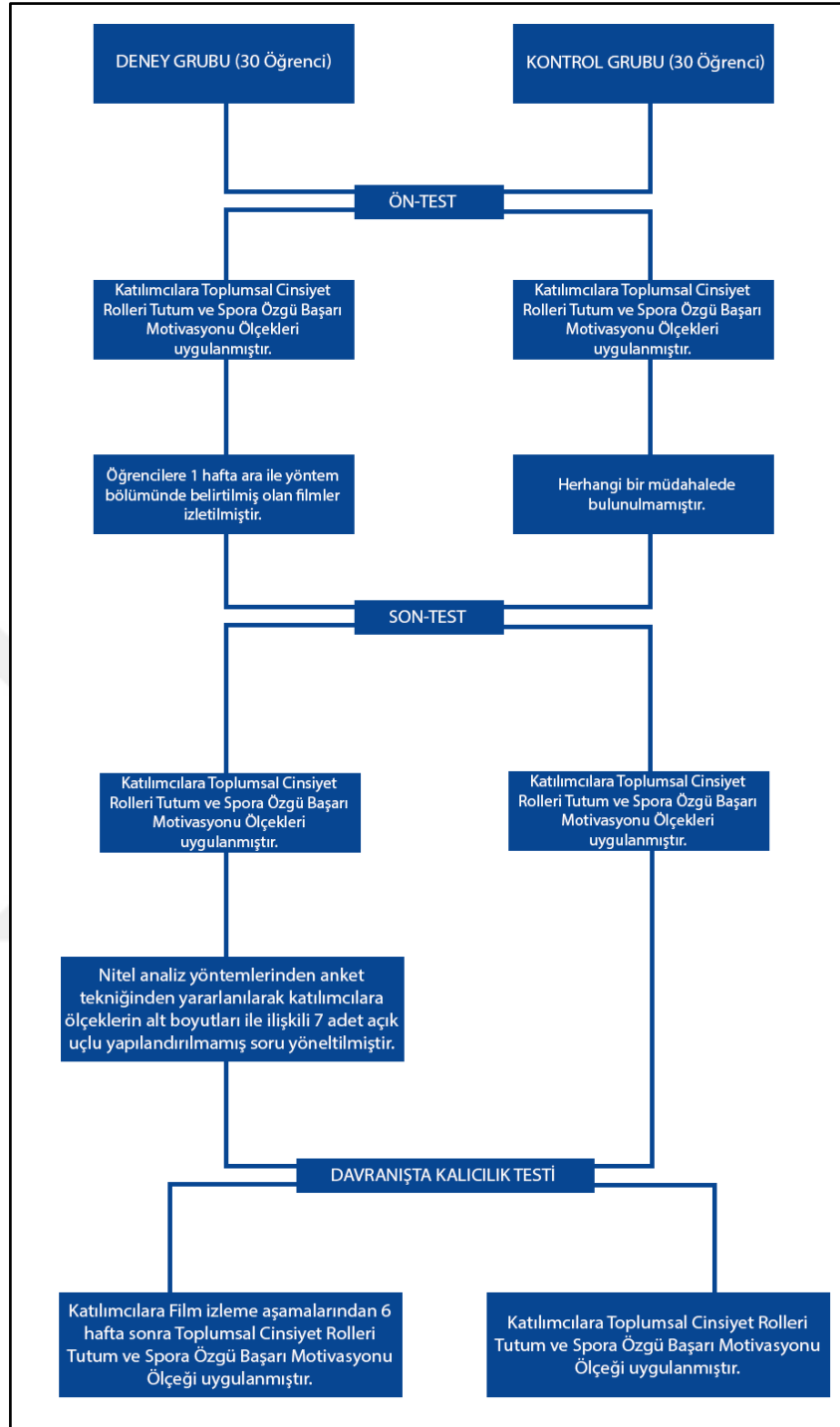
Araştırma için, Trabzon Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etik Kurulundan Etik Kurul Belgesi, Gümüşhane Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulundan Çalışma İzni alındı (Ek-1, Ek-2).

Tüm katılımcılar; çalışmanın amacı, doğası ve süreç hakkında yazılı ve sözlü olarak bilgilendirildi, tüm soruları yanıtlandı, çalışmanın herhangi bir evresinde ayrılma hakları olduğu hatırlatıldı. Araştırma, Helsinki Bildirgesine uygun olarak yürütüldü.

3. 4. Çalışma Prosedürü

Bu çalışma, Gümüşhane Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Konferans Salonunda, 2021-2022 Eğitim Öğretim Dönemi güz yarıyılı içerisinde gerçekleştirildi. Üniversitede öğrenim gören kadın öğrencilerden gönüllülük esasına göre deney ve kontrol grupları oluşturuldu. Araştırma sürecine ait özet iş akışı Şekil 2’de gösterildi.

Araştırma süresince deney grubuna, birer hafta ara ile konferans salonunda toplamda 3 adet (Cinsiyet savaşları, Dangal ve Gracie) film izletilmiştir. Çalışma prosedürü olarak, filmlerin gösteriminden önce ön-test, filmlerin izleme aşamaları tamamlandıktan sonra son-test uygulanmıştır. Literatüre dayandırılarak deney grubu katılımcılarına son-test bitiminden altı hafta sonra davranışta kalıcılık testleri uygulanmıştır. Kontrol grubunda yer alan katılımcılar ise yukarıda belirtilen filmleri daha önce izlememiş olan öğrencilerden seçilmiştir. Kendilerine herhangi bir uygulama yapılmamış olup, sırasıyla ön-test, son-test ve altı hafta sonra ise davranışta kalıcılık testleri yapılmıştır.

Şekil 2. Araştırma süreci

3. 5. Verilerin Toplanması

3. 5. 1. Demografik Bilgilerin Alınması

Tüm katılımcıların kendileri ve ailelerine ait özgeçmişlerine ait bilgiler demografik bilgi formuna kaydedildi.

3. 5. 2. Veri Toplama Araçları

Bu bölümde araştırmada kullanılan veri toplama araçlarına yer verilmiştir. Bu kapsamda, veri toplama araçlarının kim tarafından geliştirildiği, geçerlik güvenirlikleri, alfa katsayıları ve çalışmamızda ortaya çıkan alfa katsayıları ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır.

3. 5. 2. 1. Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği

Zeyneloğlu (2008), tarafından üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Cevap formatı 1 (kesinlikle katılmıyorum) ile 5 (kesinlikle katılıyorum) arasında değişen 5'li Likert ölçeğinde 38 maddeden oluşmaktadır. TCRT ölçeği, eşitlikçi cinsiyet rolleri, kadın cinsiyet rolleri, evlilikte cinsiyet rolleri, geleneksel cinsiyet rolleri, kadın cinsiyet rolleri ve erkek cinsiyet rolleri olmak üzere 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Maddeler toplam varyansın %46'sını kapsamaktadır. Ayrıca ölçeğin Cronbach Alpha değeri 92'dir (Zeyneloğlu & Terzioğlu, 2011). Ölçeğin eşitlikçi cinsiyet rolleri (8 madde) için güvenirlik katsayısı, 78 kadın cinsiyet rolleri (8 madde) güvenirlik katsayısı, 80 evlilikte cinsiyet rolleri (8 madde) güvenirlik katsayısı, 78 geleneksel ve kadın cinsiyet rolleri için güvenirlik katsayısı (8 madde) ,78 erkek cinsiyet rolleri için güvenirlik katsayısı, 72 olarak hesaplanmıştır (Zeyneloğlu & Terzioğlu, 2011). Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutum Ölçeği, geçerliliği ve güvenirliği test edilmiş bir ölçme aracıdır. Ancak bu çalışmanın sınırlılıklarından biri, sadece Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğrencilere uygulanıyor olmasıdır. Kullanmış olduğumuz ölçek verilerine ilişkin α katsayıları incelendiğinde, deney ve kontrol grubunun farklı zamanlardaki yanıtlarına ilişkin ölçek verilerinin yeterli düzeyde güvenilir olduğu görülmektedir ($\alpha > 0,60$).

3. 5. 2. 2. Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği

Willis (1982), tarafından geliştirilen ve Türkiye'de geçerlik güvenirlik çalışması Tiryaki ve Gödelek (1997), tarafından yapılan Spora Özgü Başarı Motivasyon Ölçeği, 3 alt boyut olmak üzere toplam 40 ifadeden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan ifadeler 5'li puanlama seçeneği ile Likert tipi bir ölçeğe göre tasarlanmıştır. Buradaki derecelendirmeler "Kesinlikle katılmıyorum" (1) ile "Tamamen katılıyorum" (5) arasında değişmektedir. Ölçeğin alt boyutları; "Güç göster güdüsü" 12, "Başarıya yaklaşma güdüsü" 17, "Başarısızlıktan kaçınma güdüsü" 11, maddeyi kapsamaktadır. Buna bağlı olarak, "Güç gösterme güdüsü" ve "Başarıya yaklaşma güdüsü" alt boyutlarından yüksek puanlar elde edildiğinde, ilgili motivasyon boyutunda sporcunun motivasyonu yüksek, düşük puanlarda ise bunun tersi söz konusudur. Başarısızlık güdüsünden kaçınma alt boyutundan alınan yüksek puanlar, sporcuların başarısızlık konusunda daha fazla korku ve stres yaşadıklarını göstermektedir.

3. 5. 3. Katılımcı Görüşlerinin Alınması Süreci

Araştırmanın bu bölümünde, nicel olarak toplanan verilerden elde edilen bulguları nitel olarak derinlemesine inceleyebilmek ve nicel verileri nitel olarak da doğrulayabilmek amacıyla, anket kullanılarak araştırma süreci hakkında sporcuların değerlendirmelerine başvuruldu. Anket, katılımcıların kendilerine yöneltilen soruları cevapladıkları veya yazı ile kendilerine verilen ifadelere yanıt verdikleri yaygın bir veri toplama aracıdır (Best & Kahn, 2017). Anket tekniğinde araştırmacı ile katılımcı soru dizileri yoluyla dolaylı olarak ilişki kurmaktadır (Güven, 2006). Anket yöntemi, katılımcıların belirli bir konudaki duygu, düşünce, değer, ilgi ve inançlarını öğrenebilmek için uygun bir tekniktir (Sönmez & Alacapınar, 2016). Anket formunu oluşturan sorular; yorumlama, listeleme, boşluk doldurma, iki seçenekli, kategorik, derecelendirme, kapalı uçlu, açık uçlu vb. tekniklerle oluşturulabilir. Araştırmamızda kullanılan anket formunda açık uçlu soru tekniği kullanılmıştır. Açık uçlu sorular, yapılandırılmamış sorulardan oluşmaktadır ve katılımcıların ifadelerini özgürce beyan etmelerine olanak tanımaktadır (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2018). Bu sebeple araştırmamızda, katılımcıların duygu ve düşüncelerini özgürce ifade edebilmeleri ve araştırmacı etkisini mümkün olduğunca azaltabilmek için açık uçlu 7 adet soru sorulmuş ve kadın öğrencilerden verilen soruyu tüm süreci düşünerek yanıtlamaları istenmiştir. Bu kapsamda yapılan çalışmalar aşağıda sunulmuştur.

3. 5. 3. 1. Değerlendirme Sorularının Belirlenmesi

Öğrencilerin süreç hakkındaki tüm deneyim ve görüşlerini alabilmek için hazırlanan geçerli ve güvenilir sorular hazırlanmasında, Sosyoloji alanında akademik çalışmalar yapan uzmanlardan görüş alınarak sorulara son şekli verildi.

1. Cinsiyet rolü ifadesi sizin için neyi çağırıştırıyor. Cinsiyetin yaşamın farklı alanlarda rolü var mıdır? Eşitlikçi cinsiyet rolü hakkında ne düşünüyorsunuz?
2. Günümüz toplum yapısı açısından bakıldığında kadının cinsiyet rolü var mıdır? Açıklayınız.
3. Geleneksel olarak bakıldığında kadının cinsiyet rolü var mıdır? Açıklayınız.
4. Evlilikte cinsiyet rolleri / rolü var mıdır?
5. Sahip olduğunuz fiziksel veya mental gücün farkında olduğunuzu düşünüyor musunuz? Bu gücü kullanmak için herhangi bir çaba gösterdiğinizi düşünüyor musunuz?
6. Sporda başarıya yaklaşma ölçütü sizin için nedir? Başarı elde etmek adına nasıl bir çaba gösteriyorsunuz?
7. Başarısızlık kavramı sizin için ne ifade etmektedir? Başarısız olmaktan korkar mısınız? Başarısızlıktan kaçınmak için ne tür çabalar sarf edersiniz?

3. 5. 3. 2. Görüş Belirtme Ortamının Hazırlanması ve Süreci

Katılımcıların araştırma süreci hakkındaki görüşlerini belirtecekleri ortam için alışık oldukları ve kendilerini rahat hissedecekleri bir sınıf seçildi. Sporcuların kendilerini herhangi bir baskı altında hissetmeden, tamamen kendi görüşlerini rahatça ifade edebilmeleri adına gereken tüm hazırlıklar önceden planlandı ve uygulandı. Sınıfta öğrencilerin dikkatini dağıtacak dekor, obje ya da ses gibi ayrıntılar olmamasına dikkat edildi. Çevresel gürültülerin minimum seviyede tutulabilmesi için, görüşme saatinin, öğrenci yoğunluğunun en az olduğu bir saatte seçilmesine özen gösterildi. Ayrıca görüşme sınıfında öğrencilere ikram edilmek üzere yiyecek ve içecekler hazırlandı, sınıfta masalar üzerinde hazır bulunduruldu. Soru formu öğrencilere dağıtıldıktan sonra, eğer anlayamadıkları bir konu olursa sormaları söylendi ve sorulara yanıt vermeleri için yeterli süre tanındı.

3. 6. Verilerin Analizi

Araştırma süresince elde edilen nicel verilerin analizinde SPSS 25.0 istatistik programı, nitel verilerin analizinde ise içerik analizi yöntemleri kullanıldı. Araştırma kapsamında toplanan ölçek verilerinin grup, zaman, grup zaman etkileşimine göre farklılığını aynı anda karşılaştırabilen analiz yöntemi olan Tekrarlı Ölçümler ANOVA analizi kullanılarak ölçek puanlarına ilişkin değişimler incelendi. Demografik soruların yüzdelik dağılımlarının belirlenmesi amacıyla frekans analizi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen verilerin görsel olarak grafik halinde hazırlanması işleminde Microsoft Excell programı kullanıldı.

Anket tekniği ile elde edilen nitel verilerin analizinde, içerik analizi teknikleri kullanıldı. İçerik analizi tekniği, nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan bir analiz yöntemidir. İçerik analizinde yaygın olarak görsel ya da yazılı veriler analiz edilir ve tümünden gelimci bir anlayış hâkimdir. İçerik analizi yapılırken ilk aşamada konu ile alakalı kategoriler oluşturulur ve incelenen ortak veriler ortak kategorilere yerleştirilir (Tanrıverdi & Köksal, 2018; Yıldırım & Şimşek, 2013). Bu kapsamda araştırmamızda elde edilen verilerin çözümlenmesinde, içerik analizi türlerinden kategorisel analiz ve frekans analizi teknikleri kullanıldı. Ardından nitel veriler betimsel analize tabi tutuldu ve sunuldu.

Kategorisel analiz sürecini sırasıyla verilerin kodlanması, temaların (kategorilerin) oluşturulması, temaların düzenlenmesi ve bulguların tanımlanıp yorumlanması aşamaları oluşturdu (Corbin & Strauss, 2008). Bu kapsamda yapılan çalışmalar sırasıyla şu şekildedir:

Verilerin kodlanması: Bu aşamada veri seti (sporcu görüşleri) tekrar tekrar okundu ve ifade edilen anlamların tam olarak anlaşılması sağlandı. Ortaya çıkan kodlar belirlendi.

Temaların oluşturulması: Bu aşamada, oluşturulan kodlara ait ortak noktalar belirlendi ve benzer kodlar ortak temalar (kategoriler) çatısı altında toplandı. Böylece bulguların ana hatlarını oluşturan temalar elde edildi.

Bulguların sunumu: Temaların oluşturulmasından sonra elde edilen bulguların sunulması aşamasına geçildi. Bulguların sunumunda, cinsiyet değişkenine göre frekans dağılımlarına ve yüzdesel oranlarına yer verildi. Ayrıca bulguların sunumunda betimsel ifadeler tercih edildi. Bu kapsamda sıklıkla doğudan alıntılara yer verildi (Yıldırım & Şimşek, 2013).

Verilerin güvenilirliği: Son aşama olarak, verilerin ve bulguların güvenilirliğinin sağlanabilmesi adına alanda uzman bir akademisyenin görüşüne başvuruldu.

4. BULGULAR

4. 1. Filmlerin Gösterge Bilim Yöntemi ile Geçerlik ve Güvenilirlik Analizi

4. 1. 1. Battle of Sexes (Cinsiyet Savaşları)

Fotoğraf 1. Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 1: "Battle of Sexes"

Gösterge (Yan Anlam) 1: "Cinsiyetlerin Savaşı" filminin adının yazıldığı giriş bölümünde siyah arka plan erkeği, sarı tonlarla yazılmış başlık ise kadını temsil etmektedir.

Fotoğraf 2. Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 2: Spiker Billie Jean King'in şampiyonluk haberini sunarken "Billie Jean bu galibiyetle tüm zamanların en başarılı kadın oyuncularından oldu" demektedir.

Gösterge (Yan Anlam) 2: Spiker Billie Jean King "bu şampiyonlukla tüm zamanların en başarılı oyunculardan oldu" demek yerine "tüm zamanların en başarılı kadın oyunculardan biri oldu diyerek kadın erkek cinsiyet ayrımını net olarak ifade etmektedir.

Fotoğraf 3. Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 3: Kamera karşına geçen bir kadın kafasında 100.000 dolar yazılı bir kral tacı ile poz vermektedir.

Gösterge (Yan Anlam) 3: Billie Jean King şampiyonluk basın toplantısında verdiği bir demeçte tüm kadın sporcular eşit bir ücret politikası talep etmektedir. Bu açıklamasında kadın ve erkek sporcuların aldıkları ücretlerin adaletsiz olduğunun altını çizerek eşitsizliğe karşı olduğu mesajını vermektedir.

Fotoğraf 4. Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 4: Jack Kramer “Turnuvalara en iyi oyuncuları çekmek için erkeklerin ödülü yüksek olmalı, Amerika’da yapılmış en saygın turnuvayı düzenlemek istiyoruz.” der.

Gösterge (Yan Anlam) 4: Jack Kramer’ın bu söylemi erkeklerin kadınlardan her zaman daha başarılı sporcular olmaları aynı zamanda en saygın ifadesini kullanması ise erkeklerin kadınlardan daha üst ve egemen bir cinsiyet olduklarını vurgulamak istemektedir.

Fotoğraf 5. Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 5: Jack Kramer ‘ ‘ Tenis kortlarında erkeği izlemenin daha heyecan verici olduğunu bunun sebebinde kadınlardan daha hızlı ve güçlü olmalarından kaynaklandığını ifade etmektedir’ ’.

Gösterge (Yan Anlam) 5: Jack Kramer bu ifadesiyle erkeğin her zaman biyolojik olarak kadından üstün bir durumda olduğu bu sebeple de erkeklerin her zaman spor alanında kadınlardan daha çok izleyici kitlesine hitap edeceğini savunmaktadır.

Fotoğraf 6. Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 6: Eski Amerika açık şampiyonlarından Bobby Riggs, Billie Jean King dahil olmak üzere herhangi profesyonel aktif kadın tenisçiyi yenebileceğini söylemektedir.

Gösterge (Yan Anlam) 6: Bobby Riggs emekli bir tenisçi olmasına ve aktif olarak profesyonel anlamda sporun içinde olmamasına rağmen herhangi bir ulusal veya uluslararası organizasyonlarda şampiyonluk yaşayan tüm kadınları alt edebileceğini söyleyerek, kadınları küçümsemiş ve erkek hegemonyasını ön plan çıkartarak, spor alanında kadının yeri olmadığını hissettirmeye çalışmıştır.

Fotoğraf 7. Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 7: 9 tane kadın ellerinde bir dolar ile kameraya poz vermektedir.

Gösterge (Yan Anlam) 7: Bu anlaşmanın altında yatan asıl sebebin para olmadığı kadınların aslında ötekileştirildiği alanlarda bulunmak istemedikleri, kendilerinin de erkekler kadar söz sahibi oldukları ortamlarda bulunmak istedikleri şeklinde yorumlanabilir.

Fotoğraf 8. Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 8: Billie Jean King önderliğinde Kadınlar Tenis Birliğini kuran kadınlar katıldıkları radyo programında kendilerine ait olan birliği kurabileceklerini düşündüklerini ve bunu gerçekleştirdiklerini söylemektedirler.

Gösterge (Yan Anlam) 8: Bu ifadeler birliği kuran kadınların tenis özelinde spora karşı hissettikleri başarı motivasyonuna bağlı en önemli duygulardan olan güç gösterme güdüsü ile ifade edilebilir.

Fotoğraf 9. Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 9: Bir kadın ve bir erkek bilek güreşi pozisyonunda birbirlerinin ellerini sıkırmaktadırlar.

Gösterge (Yan Anlam) 9: Billie Jean erkeklerden hiçbir şekilde çekinmediğini ve sporda başarı motivasyonunu en üst seviyeye çıkardığını bu fotoğraf karesi ile ortaya koymaktadır. Bu durum spora özgü başarı motivasyonunun alt parametrelerinden başarıya yaklaşma güdüsü ile açıklanabilir.

Fotoğraf 10. Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 10: Billie Jean Basın toplantısında kendine aşırı güvenen bir görüntü sergileyen Bobby Riggs'in sözlerine karşı yenildiğin zaman işler daha kötüleşecek şeklinde demeç verir.

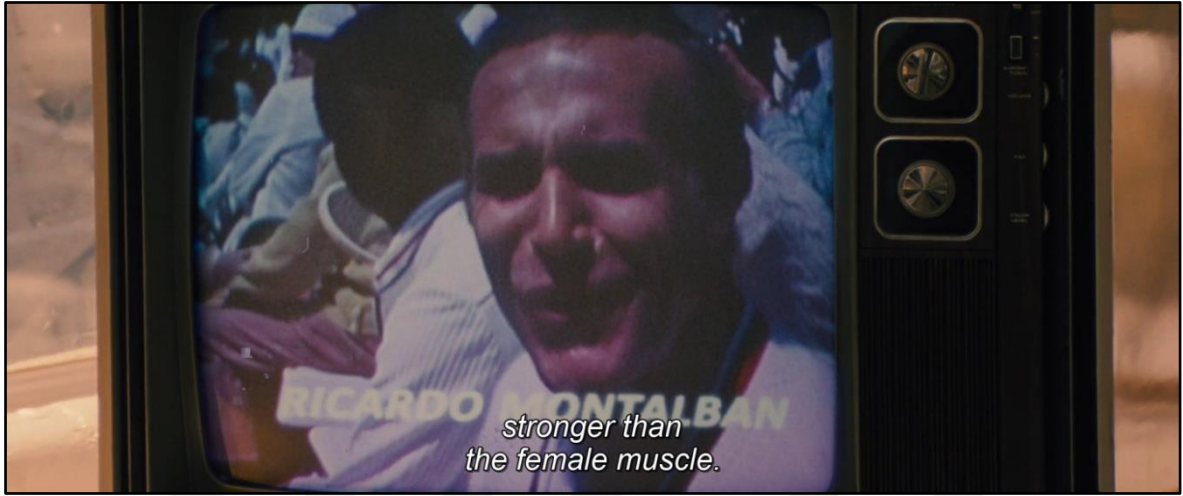
Gösterge (Yan Anlam) 10: Kadın tenisçi bu sözleriyle kendine olan güvenini ortaya koymaktadır. Kendine güvenen yapısıyla Billie Jean Güç gösterme duygusunu en üst seviyeye çıkartmıştır.

Fotoğraf 11. Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 11: Bobby Riggs oğlu tarafından Billie Jean King ile yapacağı maç öncesi antrenman yapması konusunda uyarılır. Fakat Bobby daha önce bir başka aktif profesyonel kadın tenisçiyi 2-0 rahat bir skorla yendiğini herhangi bir antrenmana ihtiyacı olmadığını söyler.

Gösterge (Yan Anlam) 11: Bobby bu davranışı ile kadın ve erkek cinsiyeti arasında biyolojik olarak üstünlüğün erkekte olduğunu ve bir erkeğin spor anlamında kadından her anlamda üstün olduğunu savunmaktadır. Bu düşüncesiyle kadınlara yüklenen toplumsal cinsiyet rollerinin aslında kendi zihninde de var olabileceğini ortaya koymaktadır.

Fotoğraf 12. Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 12: Bobby Riggs ile Billie Jean King arasında oynanacak müsabakadan önce halka mikrofon yönetildiğinde erkek seyirciler, erkeklerin kaslarının kadınlardan daha güçlü ve savunulamaz olduğu için kesinlikle gösteri maçının galibinin Bobby Riggs olacağını dile getiriyorlar.

Gösterge (Yan Anlam) 12: Seyircilerin verdikleri demeçlere bakılacak olursa kadın ve erkek arasında erkeklerin lehine bir fiziksel üstünlük olduğu ve bu üstünlük nedeniyle erkeklerin kadınlardan bir adım önde olduğunu savunuyorlar denebilir.

Fotoğraf 13. Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 13: Billie Jean King, Jack Kramer'ın kadınları Amerika Birleşik Devletleri Tenis Birliğinden oy birliğiyle attığı ve kadınlara saygı duymamasından dolayı müsabakada yorumcu olarak görev almasını istememektedir. Eğer yorumcu olursa büyük para ödülünü reddederek oynamayacağını dile getirmektedir.

Gösterge (Yan Anlam) 13: Billie Jean gösterdiği bu duruşla sadece spor alanında değil her platformda kadının sesi olmuştur. Kadınlar için asıl önemli olanın para değil, saygı görmek ve eşit şartlarda gözetilmek olduğunu vurgulamıştır.

Fotoğraf 14. Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 14: Muhabirin maç başlamadan hemen önce görüşlerini sorduğu Billie Jean King ‘‘Konuşmam bitti hadi artık oynayalım’’ demektedir.

Gösterge (Yan Anlam) 14: Billie Jean muhabire söylediği cümle ile maça ne denli odaklandığını, başarı motivasyonunun en üst seviyede olduğu, bunun başarıya yaklaşma güdüsünün bir sonucu olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Fotoğraf 15. Battle of sexes (cinsiyet savaşları) gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 15: Bobby Riggs Billie Jean King’e 3-0 gibi bir skorla mağlup olmasının ardından ‘‘seni hafife almışım’’ demektedir.

Gösterge (Yan Anlam) 15: Müsabakanın sonucu ile hiçbir kadının hafife alınmaması gerektiğini, kadın her alanda olduğu gibi spor alanında da başarılı olabileceklerini, toplumsal

cinsiyet eşitsizliğinin bir parçası olmak istemeyen kadınların her ortamda mücadele etmeleri gerektiği ve bunun en doğal hakları olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır.

4. 1. 3. Dungal

Fotoğraf 16. Dungal gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 16: Sakshi Tanwar eşi Mahavir Singh Phogat'ı duvardaki madalyalarına bakarken bulur ve bu durum ne zaman son bulacak diye sorar. Phogat ise "bizim oğlumuz benim yapamadığımı yaptığı zaman" diyerek cevap verir.

Gösterge (Yan Anlam) 16: Phogat bu ifadesiyle kendisinin ulaşamadığı uluslararası arenadaki madalya başarısını ancak bir erkek evladın gerçekleştirebileceğini düşünerek farklı cinsteki çocuklarına karşı eşitsizlik yapmaktadır.

Fotoğraf 17. Dangal gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 17: Mahavir Singh Phogat'ın 3. ve 4. Çocukları da kız olmuştur.

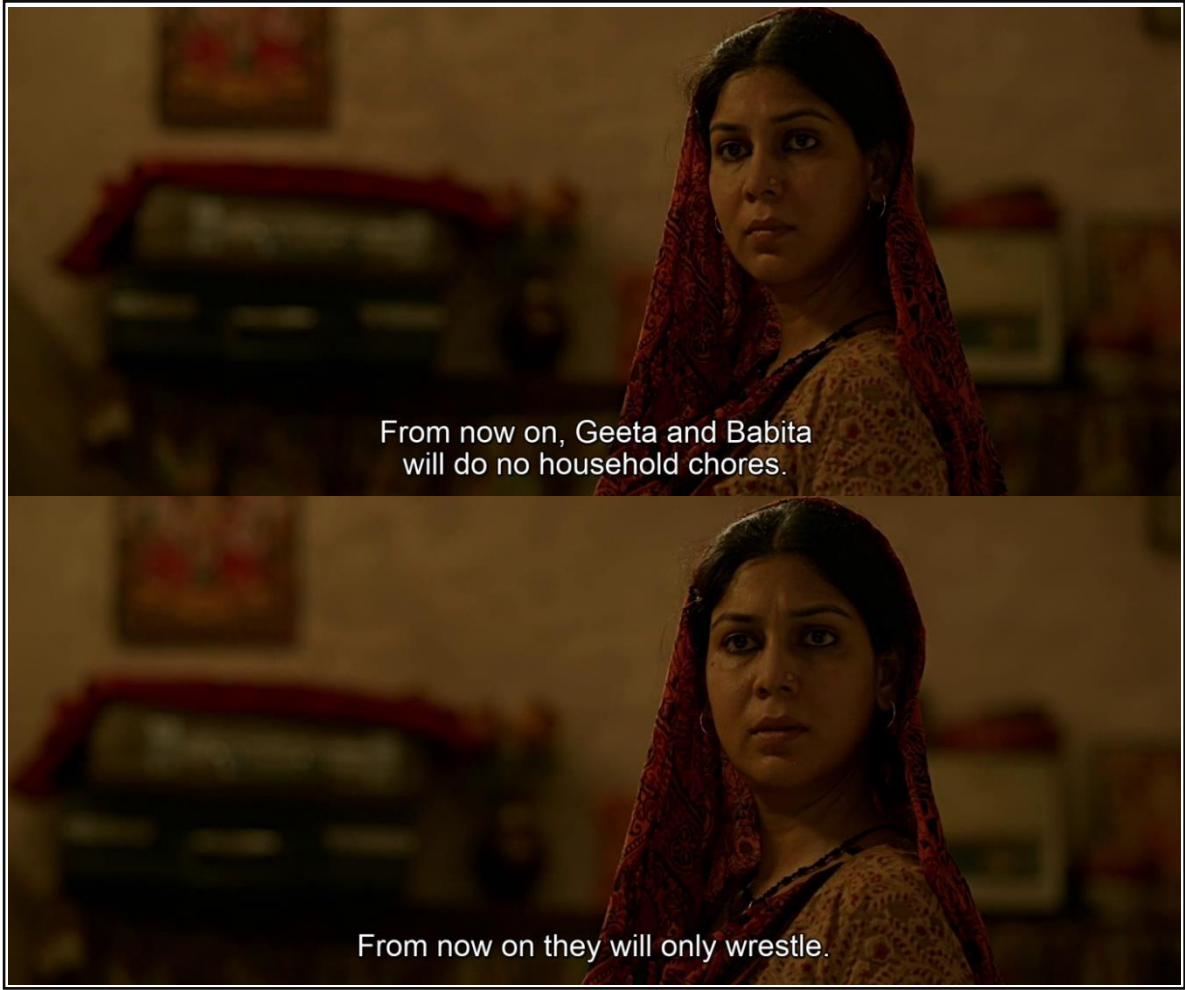
Gösterge (Yan Anlam) 17: Mahavir Singh Phogat bu durumu ailesine yansıtmamaya çalışsa da üzölmüş, hep bir erkek evladın hayalini kurmuş ve o erkek evladın hayal ettiğı madalyayı ülkesine ve ailesine getireceğini düşünmüştür. Dolayısıyla kızlarının spor ortamında özellikle güç gerektiren bir spor olan güreş dalında başarılı olabilme ihtimallerini göz ardı etmiştir.

Fotoğraf 18. Dangal gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 18: Phogat'ın kızları Babita ve Geeta sokakta bir erkekle nasıl kavga ettiklerini babalarına uygulamalı olarak anlatmaktadırlar.

Gösterge (Yan Anlam) 18: Babita ve Geeta'nın yaşadıkları bu durum babalarına bir umut ışığı olmuştur. Phogat kızlarının güreşte kesinlikle başarılı olamayacaklarını düşünürken, onları eğiterek birer yıldız haline getirebileceğini düşünmeye başlar. Phogat sporda başarı motivasyonunu kızlarına da aşılamaya çalışacaktır.

Fotoğraf 19. Dangal gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 19: Mahavir Singh Phogat karısına bundan sonra kızlarının ev işleri yapmayacağını, sadece güreşle ilgileneceklerini söylemektedir.

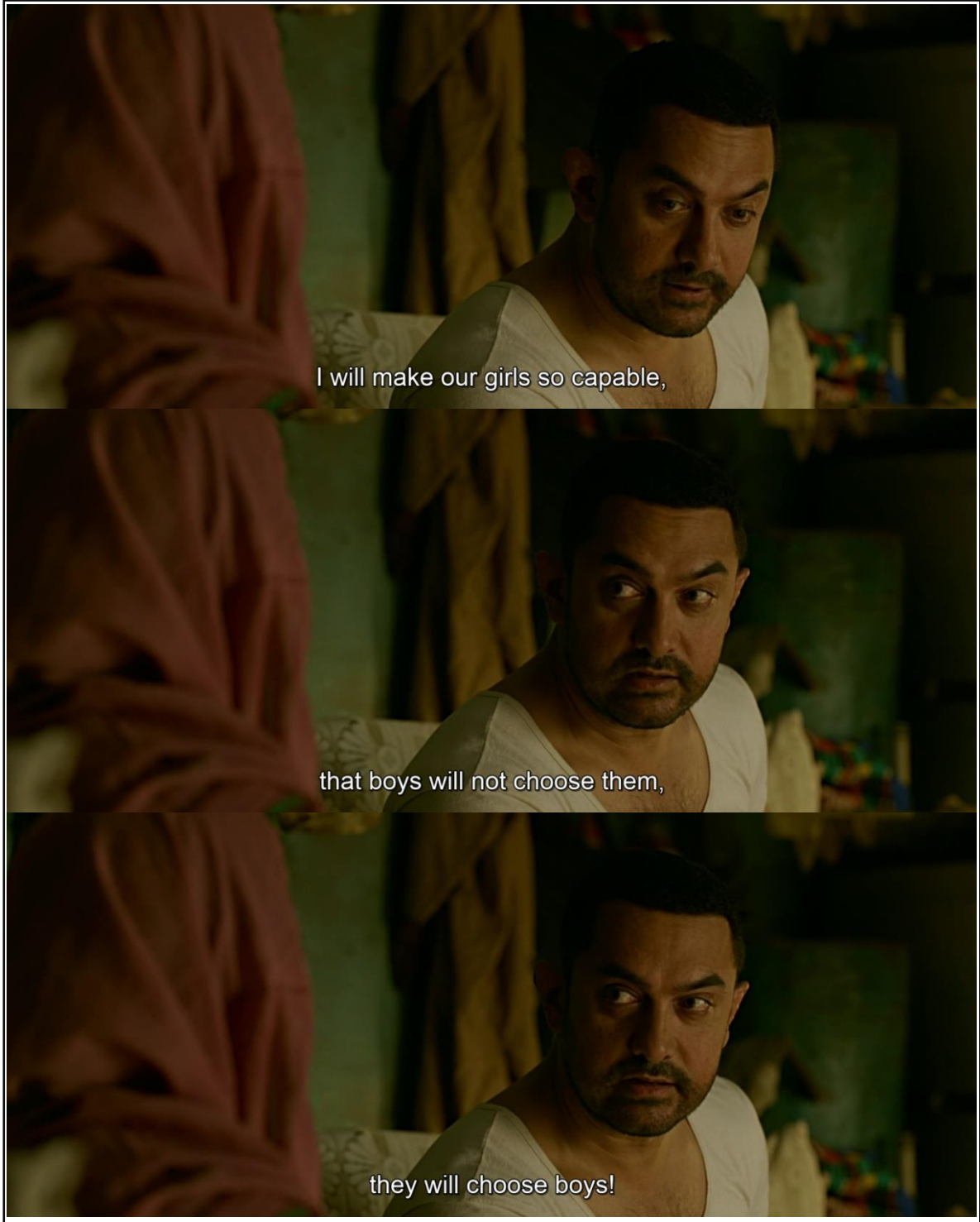
Gösterge (Yan Anlam) 19: Bu görüntü göstergesi kadınlarımızın geleneksel cinsiyet rolü ve evlilikte cinsiyet rolü bakış açısıyla sadece çocuklarına bakan, ev işleri yapan bireyler olarak görülmemesi, fırsat verilirse spor alanında da en az erkekler kadar başarılı olabileceklerine inanılması gerektiği düşüncesi ile açıklanabilir.

Fotoğraf 20. Dangkal gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 20: Bir ortamda bulunan 3 erkek Mahavir Singh Phogat'ın kızlarına şort giydirerek onları erkek gibi dövüştürdüğünden bahsetmektedir.

Gösterge (Yan Anlam) 20: Geleneksel cinsiyet rolleri ile yönetilen toplumlarda kadınların giyecekleri kıyafetler açık olmamalı ve kendilerine yüklenen kadın rolleri açısından uygun spor branşları ile ilgilenmeleri beklenmektedir.

Fotoğraf 21. Dangal gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 21: Singh Phogat kızlarının çok donanımlı hale geleceğini ve onları herhangi bir erkeğin seçmeyeceğini, kızlarının evlenecekleri erkeği kendileri seçeceklerini dile getirmektedir.

Gösterge (Yan Anlam) 21: Phogat, kızlarının kendilerini geliştirerek kendi yaşamları hakkında söz sahibi olmalarını ve hayatlarını birleştirecekleri erkeğe de toplum baskısı altında kalmadan karar vereceklerini belirtmektedir.

Fotoğraf 22. Dangal gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 22: Elinde makas olan erkek sandalyede oturan bir kız çocuğunun saçlarını kesmektedir.

Gösterge (Yan Anlam) 22: Phogat eve berber çağırarak iki kızının da saçlarını kısacık kestirir. Bunun sebebi kızlarının erkek gibi görünerek güreş sporuna daha çabuk adapte olmalarını sağlamaktır diyebiliriz. Phogat bu davranışının sebebi kızlarına erkek cinsiyet rolü yükleyerek başarılı olmalarıdır.

Fotoğraf 23. Dangal gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 23: Bu göstergede dans eden kalabalığın içinde yürüyen bir erkek görülmektedir.

Gösterge (Yan Anlam) 23: Phogat kızlarının süslenip bir düğüne gittiğini öğrenir. Phogat düğünü basar ve kızlarını oradan çıkartarak eve getirir. Babanın bu davranışının başarısızlıktan korkma duygusunun sonucunda ortaya çıktığı ile açıklanabilir. Dolayısıyla kızlarının eğlenmesine müsaade etmemesi onların disiplinden uzaklaşarak sportif anlamda başarı olmayacaklarından korkmaktadır denilebilir.

Fotoğraf 24. Dangal gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 24: Güreş müsabakalarını düzenleyen kişi “Günün birinde eğer yemek yarışması düzenlerlerse Phogat’ın kızlarının o yarışmalara katılabileceğini söylemektedir”.

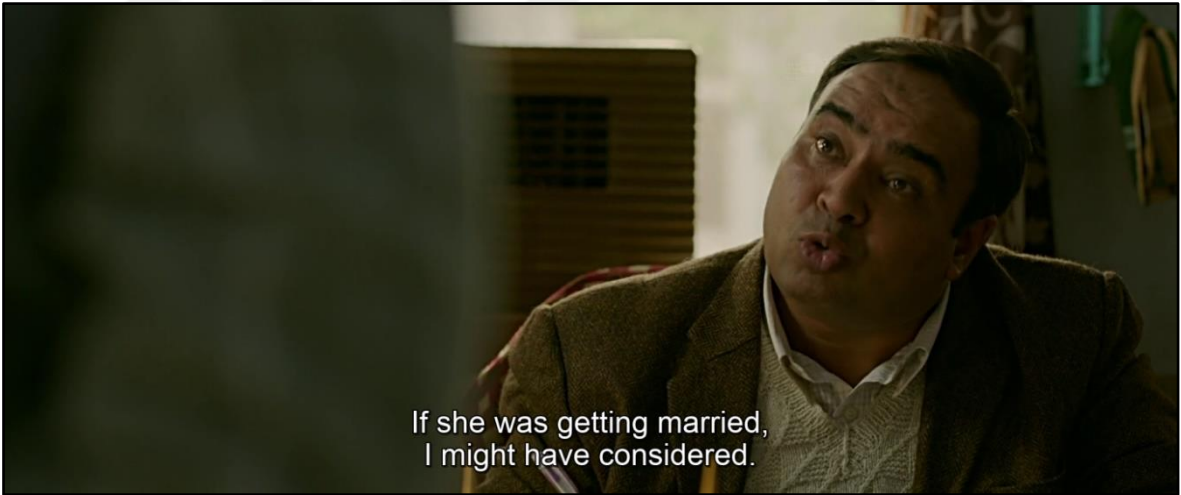
Gösterge (Yan Anlam) 24: Yarışmayı düzenleyen organizatör kadınların güreş minderinde yarışmaya uygun olmadıklarını, kadınların sadece toplum tarafından kendilerine verilen görevleri yapan bireyler olarak görüldüğü mesajını vermektedir.

Fotoğraf 25. Danga gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 25: Bu göstergede bir kum saha içerisinde orta yaşlı bir adam, sırtı dönük bir kız çocuğu ver karşısında güreş kıyafetleri ile duran 4 erkek çocuğu görülmektedir.

Gösterge (Yan Anlam) 25: Müsabakalar başlamada önce Geeta güçsüz görüldüğü için kendisine istediği erkekle güreşebilme şansı tanınmış ve seçim yapması istenmiştir. Geeta ise güç gösterme güdüsünü ön plana çıkartarak en güçlü erkekle güreşmeyi seçmiştir.

Fotoğraf 26. Danga gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 26: Phogat kızının uluslararası müsabakalara katılması için yardım istemeye bir yetkilinin yanına gider. Bu yetkili ‘‘Eğer kızın evlenecek olsaydı bunu düşünebilirdim’’ der.

Gösterge (Yan Anlam) 26: Yetkilinin bu sözleri kız çocuklarının sadece evlenilebilecek sıradan objeler olarak görüldüğü, onlara başka konularda yardım eli uzatılmamasının sebebi ise her

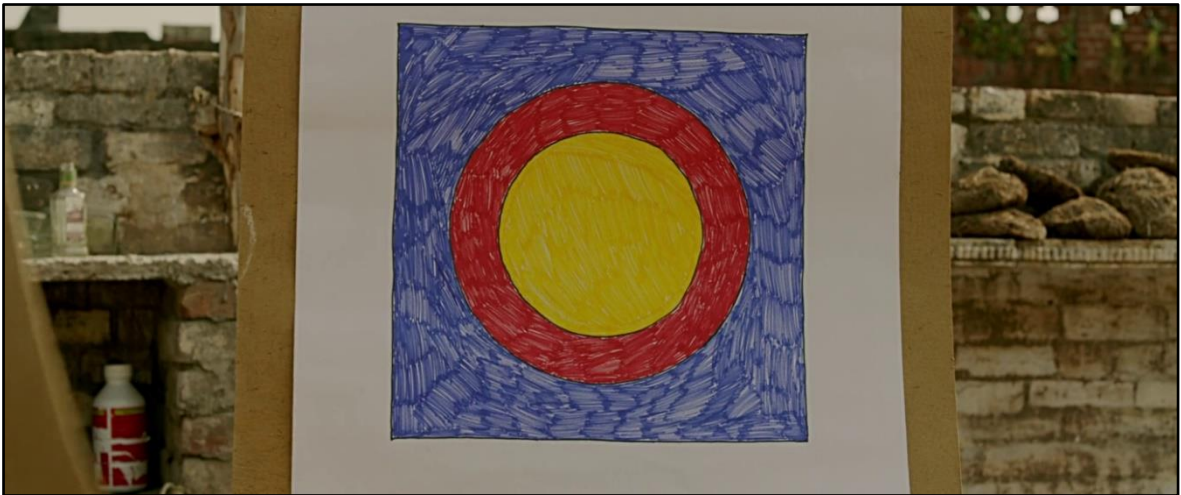
zaman arka planda bırakılmak istenmeleri ve erkeğin gerisinde kalmalarının bir sonucudur denilebilir.

Fotoğraf 27. Dangel gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 27: Bu görüntü göstergesinde bir evin terasında yere serilmiş halılar, ayakta duran bir erkek, bir tahta ve yerde oturan 4 çocuk vardır.

Gösterge (Yan Anlam) 27: Maddi imkansızlıkların sonucunda Phogat kızlarını gerçek bir salonda ve gerçek bir güreş minderinde güreştiremez. Bunun sonucunda vazgeçmeyerek evinin terasına halılardan oluşan bir alan yaparak kızlarını burada antrene etmeye karar verir.

Fotoğraf 28. Dangel gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 28: Karton bir mekanizma üzerinde güreş minderi şekli çizilmiş bir resim durmaktadır.

Gösterge (Yan Anlam) 28: Phogat kızlarını güreştirmek için gerekli maddi yardımı bulamadığından dolayı kızları şeklini ve rengini görebilsin diye salon güreş minderini karton üzerine çizmiştir. Bu durum Phogat'ın zorluklarla baş ederek başarıya yaklaşma güdüsünü ön plana çıkarması ile açıklanabilir.

Fotoğraf 29. Dangal gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 29: Işıkları kapalı bir spor salonunda güreş minderini üzerinde biri durmaktadır.

Gösterge (Yan Anlam) 29: Geeta Güreş Şampiyonası başlamadan önce kişisel motivasyonunu üst seviyeye çıkarmak için turnuva için hazırlanmış salona gider ve müsabakalar için mental hazırlığını yapar.

Fotoğraf 30. Dangal gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 30: Geeta rakibini yendikten sonra sevinç çılgılığı atar ve spiker kimsenin Geeta'nın bu müsabakayı kazanmasını beklemediğini dile getirir.

Gösterge (Yan Anlam) 30: Geeta'nın galibiyet sonrası attığı çılgınlıklar aslında yıllardır çektiği zorluklar ve güreş konusunda yaşadığı toplumsal baskının bir dışa vurmasıdır.

4. 1. 4. Gracie

Fotoğraf 31. Gracie gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 31: Johnny bir arkadaşı ile Gracie hakkında iddiaya girer. Arkadaşı Kız kardeşi hakkında tavuk benzetmesi yapmaktadır. Johnny kız kardeşinin isminin Gracie olduğunu olduğu hakkında uyarıda bulunur.

Gösterge (Yan Anlam) 31: Johnny futbol takımından bir arkadaşının kız kardeşi için tavuk benzetmesi yapmasından dolayı onun bir ismi olduğunu ve ona ismiyle hitap etmesi gerektiğini söyler.

Fotoğraf 32. Gracie gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 32: Johnny Gracie'nin kulağına eğilerek "Her şeyi yapabilirsin" der.

Gösterge (Yan Anlam) 32: Johnny kız kardeşine olan güvenini bu sözlerle dile getirmektedir. Gracie'nin başarı motivasyonu abisinin kurmuş olduğu cümleden dolayı artmıştır.

Fotoğraf 33. Gracie gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 33: Gracie babasına, kardeşleri antrenman yaparken kendisinin de katılabileceğini söyler. Babası ise "Annen az önce seni çağırdı" der.

Gösterge (Yan Anlam) 33: Gracie futbol konusunda ne kadar istekli olursa olsun babası tarafından hep ikinci planda bırakılmış ve erkek kardeşlerinin gerisinde tutulmuştur.

Fotoğraf 34. Gracie gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 34: Gracie yemek masasında bulunan ailesine, “Gelecek sezon Kingston’ı nasıl yeneceğimizi biliyorum, Johnny’nin yerinde ben oynayacağım” der. Bunun üzerine baba gülümser.

Gösterge (Yan Anlam) 34: Gracie abisinin ölümünün üzerinden bir süre geçtikten sonra yaşadığı tramvayı atlatır ve futbol takımı seçmelerine katılmaya karar verir. Bu durumu babasına açıkladığında ise babasının yüzünde alaycı bir gülümseme oluşur. Bunun nedeni babası Gracie'nin hiçbir zaman bir erkek kadar futbol branşında başarılı olamayacağını düşünmesidir.

Fotoğraf 35. Gracie gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 35: Babası Gracie'ye 'Başaramazsın' der. Gracie ise 'Evet başarabilirim' diyerek karşılık verir.

Gösterge (Yan Anlam) 35: Babası Gracie'nin bir kadın olmasından dolayı hiçbir zaman erkeklerden kurulu bir futbol takımında başarılı olmayacağını düşünmektedir. Gracie ise tam aksine mental olarak hazır olduğunu ve bu işi başarabileceğini dile getirmektedir.

Fotoğraf 36. Gracie gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 36: Futbol takımının koçu bir kız için takımın başarısını riske edemeyeceğini söyler.

Gösterge (Yan Anlam) 36: Takımın koçu futbolun bir erkek oyunu olduğu ve Gracie'nin cinsiyetinden dolayı da bu takıma katkı sağlamayacağını düşünmektedir.

Fotoğraf 37. Gracie gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 37: Bu görüntü göstergesinde, orta yaşlı bir adam ve sırayla dizilmiş topoların üzerinden atlayan bir kadın görülmektedir.

Gösterge (Yan Anlam) 37: Gracie babasının antrenman tekniklerini uygulayarak başarıya yaklaşma güdüsünü ön planda tutara vefat eden abisinin yerini doldurmak için var gücü ile çalışmaktadır.

Fotoğraf 38. Gracie gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 38: Gracie babasına “Gerçek antrenman için hazırım” der.

Gösterge (Yan Anlam) 38: Gracie babasına futbol antrenmanı konusunda tamamen hazır olduğunu söyler. Güç gösterme güdüsünün bir sonucu olarak Gracie futbol takımında yer alma konusunda kararlıdır.

Fotoğraf 39. Gracie gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 39: Futbol takımının kaptanı Gracie hakkında “O kadar hızlı koşamaz” der.

Gösterge (Yan Anlam) 39: Futbol takımının kaptanı konsey karşısında Gracie’nin futbol oynamasının kabul edilmemesi için erkekler kadar hızlı koşamadığından bahseder. Gracie hakkında yapılan bu yorum kadınların biyolojik olarak erkeklerden güçsüz oldukları ve kendilerine uygun olan spor dalları ile ilgilenmeleri gerektiği düşüncesini çıkarabilir.

Fotoğraf 40. Gracie gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 40: Konsey kurulu başkanı Gracie ve bütün kız çocukları hakkında “Bir kadın erkekler kadar tüm yeteneklerini sergileyebilme şansına sahiptir.” der.

Gösterge (Yan Anlam) 40: Konsey başkanı bir kadının ve erkeğin eşit şanslara sahip olmaları gerektiğini, dolayısıyla geleneksel cinsiyet rollerinin aksine her iki cinsiyetinde aynı ortamlarda aynı oranda başarılı olabileceklerini dile getirmektedir.

Fotoğraf 41. Gracie gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 41: Işıkları kapalı bir futbol sahasında yan yana dizilmiş toplar, kale ve o toplara vuran bir kadın görülmektedir.

Gösterge (Yan Anlam) 41: Gracie akşamları bile boş sahada antrenman yaparak kendisini futbol takımı seçmelerine hazırlamaktadır. Bu durum Gracie’nin başarı motivasyonunun ve hazır bulunuşluğunun ne kadar üst seviyede olduğunu açıklamaktadır.

Fotoğraf 42. Gracie gösterge bilim analizi

Gösterge (Düz Anlam) 42: Görüntü göstergesinde kırmızı formalı sevinen bir erkek ve bir kadın, arka planda ise ellerine başlarına koyan üç tane erkek vardır.

Gösterge (Yan Anlam) 42: Gracie final maçında galibiyeti getiren golü atmanın verdiği gururu ve sevinci yaşamaktadır. Bu göstergede kadınların şans verildiği takdirde her alanda başarılı bireyler olabileceği yargısı çıkartılabilir.

4. 2. Nicel Analiz Boyutu

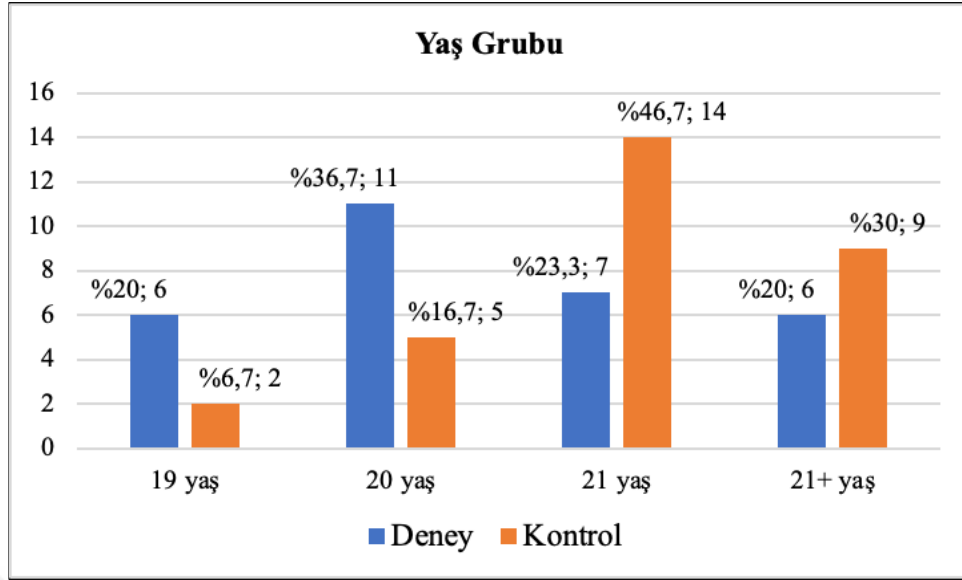
Araştırma kapsamında toplanan verilerin analiz işlemleri SPSS 25.0 programı kullanılarak yapılmıştır. Analiz işlemlerinin ilk aşamasında verilerin normal dağılıma uygunluğu çarpıklık ve basıklık değerleri kullanılarak incelenmiştir.

Tablo 1. Deney Grubu ve Kontrol Grubu Ölçüm Sonuçlarına İlişkin Cronbach's Alpha (α) Güvenilirlik, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Ölçek / alt boyut	Test	Deney grubu			Kontrol grubu		
		α	Çarpıklık	Basıklık	α	Çarpıklık	Basıklık
Güç gösterme güdüsü	Ön test	0,84	-0,25	-0,76	0,70	0,00	-1,08
	Son test	0,76	0,22	-0,71	0,81	-0,23	-0,54
	Kalıcılık	0,83	-0,11	-0,61	0,78	-0,12	-0,89
Başarıya ulaşma güdüsü	Ön test	0,62	0,08	-0,94	0,62	0,67	0,11
	Son test	0,61	-0,47	-0,53	0,72	-0,37	-0,43
	Kalıcılık	0,73	0,50	1,36	0,83	0,10	-0,22
Başarısızlıktan kaçınma güdüsü	Ön test	0,84	0,07	-0,75	0,69	0,23	-0,44
	Son test	0,69	-0,37	-0,11	0,61	0,24	0,10
	Kalıcılık	0,72	0,10	-0,43	0,67	-0,03	-1,09
Eşitlikçi cinsiyet rolü	Ön test	0,70	-1,72	1,04	0,61	-1,20	1,52
	Son test	0,82	-1,47	1,47	0,78	0,12	-1,19
	Kalıcılık	0,77	-1,18	0,17	0,62	0,22	-0,90
Kadın cinsiyet rolü	Ön test	0,61	0,30	-0,79	0,70	0,55	0,84
	Son test	0,62	0,71	0,57	0,68	0,30	-0,16
	Kalıcılık	0,69	-0,46	-0,64	0,66	0,29	1,41
Evlilikte cinsiyet rolü	Ön test	0,73	1,87	1,92	0,71	-1,09	0,78
	Son test	0,77	0,97	-0,51	0,78	-0,06	-0,75
	Kalıcılık	0,63	1,28	1,38	0,61	0,29	-0,54
Geleneksel cinsiyet rolü	Ön test	0,70	-0,98	0,92	0,69	-0,32	0,53
	Son test	0,61	-0,38	-1,00	0,78	0,00	0,28
	Kalıcılık	0,65	-0,77	-0,06	0,82	0,05	-0,92
Erkek cinsiyet rolü	Ön test	0,73	1,64	1,71	0,61	-0,91	0,70
	Son test	0,76	1,56	1,09	0,76	0,29	-0,50
	Kalıcılık	0,77	1,55	1,76	0,73	0,23	0,26

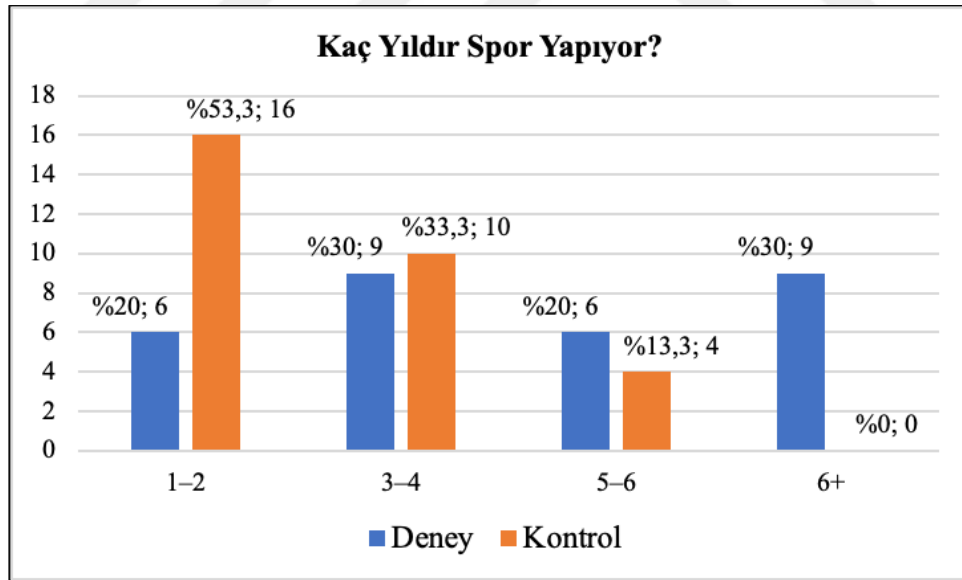
Çarpıklık ve basıklık değerleri normal dağılımın belirlenmesinde kullanılmakta olup, bu değerlerin -2 ile +2 arasında yer almasının normal dağılıma uygunluğu gösterdiği bilinmektedir (George & Mallery, 2010). Tablo 1 incelendiğinde, araştırma kapsamında kullanılan ölçeklerin alt boyutlarına ilişkin verilerin ön test, son test ve kalıcılık testinde -2 ile +2 arasında çarpıklık ve basıklık değerlerine sahip olduğu görülmektedir. Bu nedenle verilerin normal dağılıma uygun olduğu kabul edilmiştir. Ölçek verilerine ilişkin α katsayıları incelendiğinde, deney ve kontrol grubunun farklı zamanlardaki yanıtlarına ilişkin ölçek verilerinin yeterli düzeyde güvenilir olduğu görülmektedir ($\alpha > 0,60$).

Araştırma kapsamında toplanan ölçek verilerinin grup, zaman, grup * zaman etkileşimine göre farklılığını aynı anda karşılaştırabilen analiz yöntemi olan Tekrarlı Ölçümler ANOVA analizi kullanılarak ölçek puanlarına ilişkin değişimler incelenmiştir. Demografik soruların yüzdelik dağılımlarının belirlenmesi amacıyla frekans analizi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen verilerin görsel olarak grafik halinde hazırlanması işleminde Microsoft Excell programı kullanılmıştır.

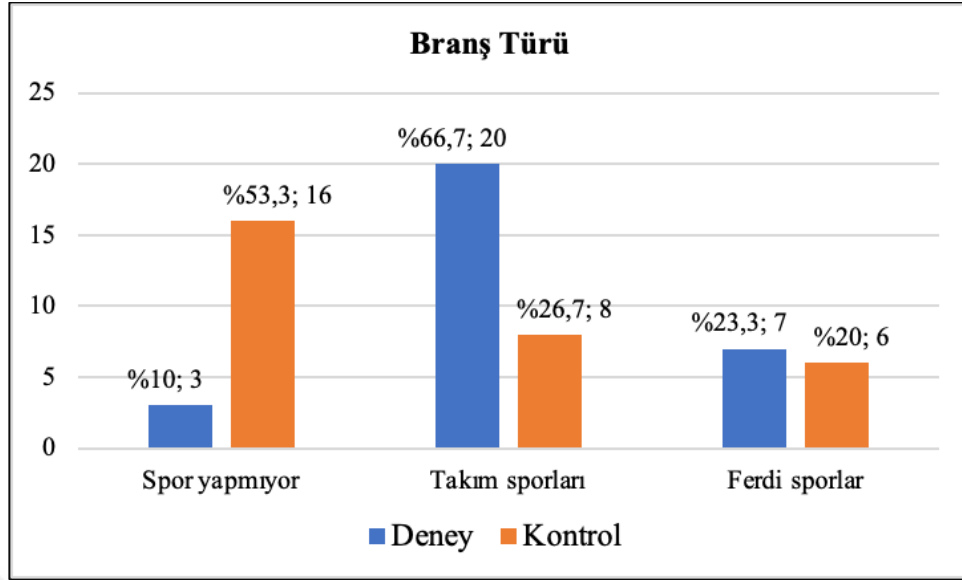
Grafik 1. Araştırmaya katılanların yaş gruplarına göre frekans ve yüzdelik dağılımları

Deney grubundaki öğrencilerin %20'si 19 yaşında, %36,7'si 20 yaşında, %23,3'ü 21 yaşında, %20,6'sı 21 yaş üzerinde, kontrol grubundaki öğrencilerin %6,7'si 19 yaşında, %16,7'si 20 yaşında, %46,7'si 21 yaşında, %30,9'u 21 yaş üzerindedir.

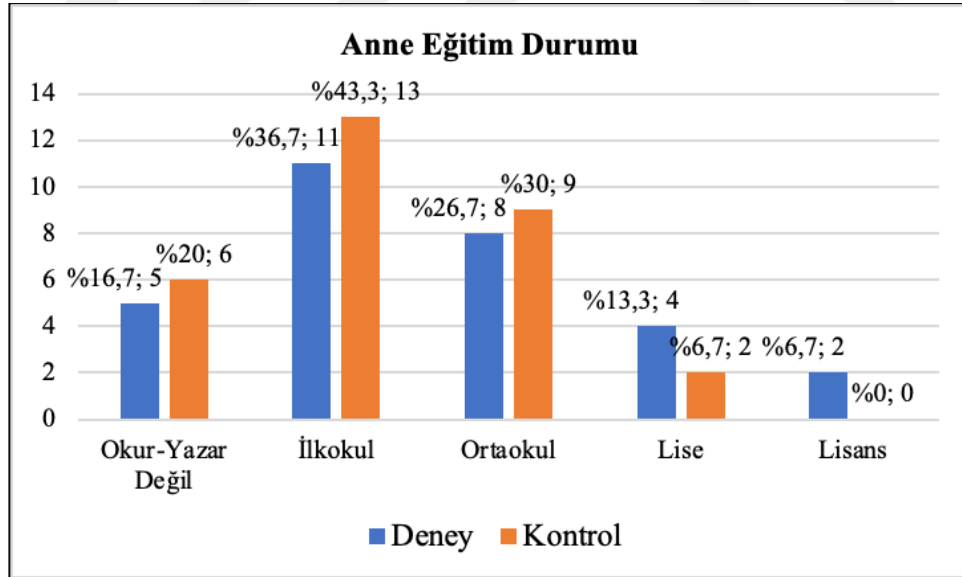
Grafik 2. Araştırmaya katılanların kaç yıldır spor yaptıklarına göre frekans ve yüzdelik dağılımları

Deney grubundaki öğrencilerin %20'si 1-2 yıldır, %30'u 3-4 yıldır, %20'si 5-6 yıldır, %30'u 6+ yıldır spor yapmakta, kontrol grubundaki öğrencilerin %53,3'ü 1-2 yıldır, %33,3'ü 3-4 yıldır, %13,3'ü 5-6 yıldır spor yapmaktadır.

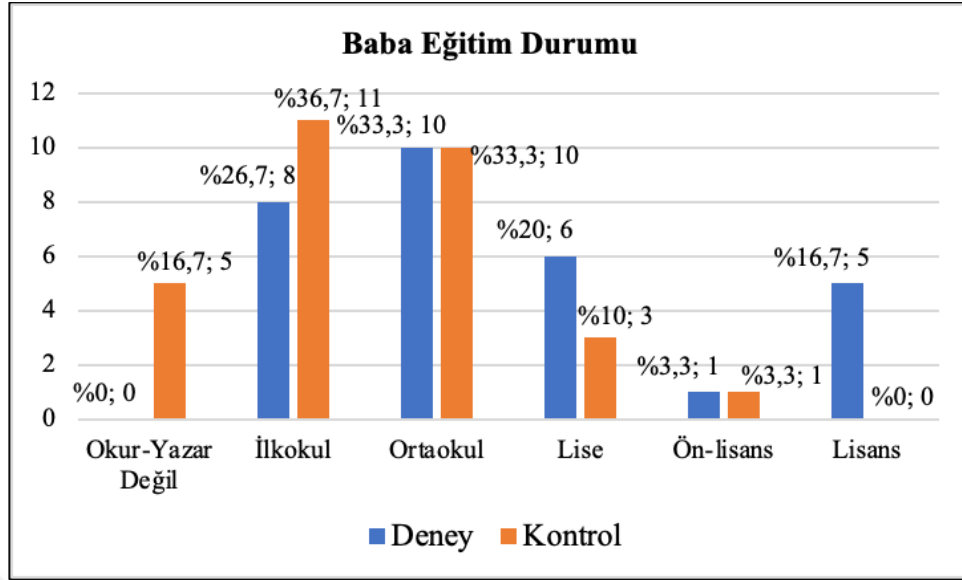
Grafik 3. Araştırmaya katılanların yaptıkları spor branşının türüne göre frekans ve yüzdelik dağılımları

Deney grubundaki öğrencilerin %10'u aktif olarak spor yapmamakta, %66,7'si takım sporu yapmakta, %23,3'ü ferdi sporlar yapmakta, kontrol grubundaki öğrencilerin %53,3'ü aktif olarak spor yapmamakta, %26,7'si takım sporu yapmakta, %20'si ferdi sporlar yapmaktadır.

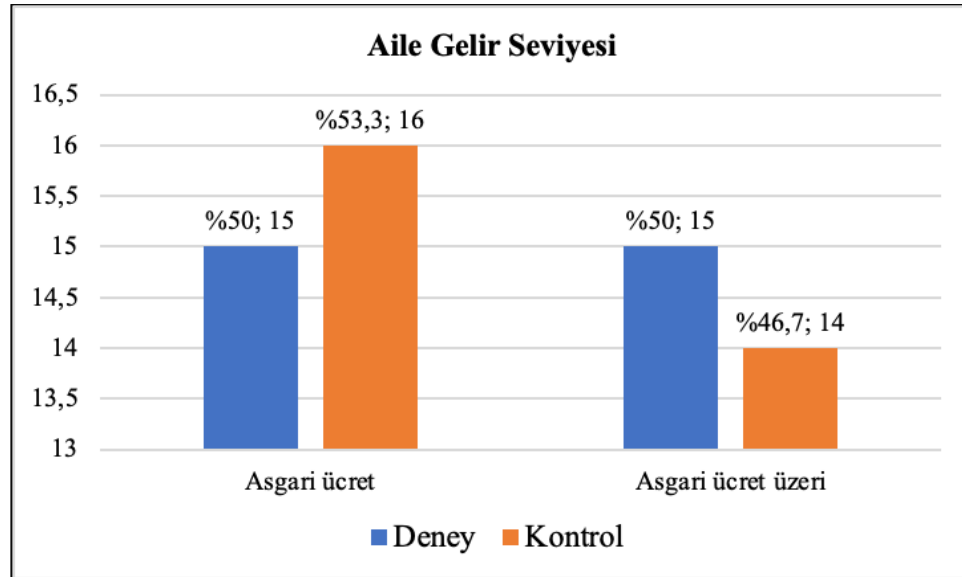
Grafik 4. Araştırmaya katılanların annelerinin eğitim durumlarına göre frekans ve yüzdelik dağılımları

Deney grubundaki öğrencilerin %16,7'inin annesi okur-yazar değil, %36,7'sinin ilkököl mezunu, %26,7'sinin ortaokul mezunu, %13,3'ünün lise mezunu, %6,7'sinin lisans mezunu, kontrol grubundaki öğrencilerin %20'sinin annesi okur-yazar değil, %43,3'ünün ilkököl mezunu, %30'unun ortaokul mezunu, %6,7'sinin lise mezunudur.

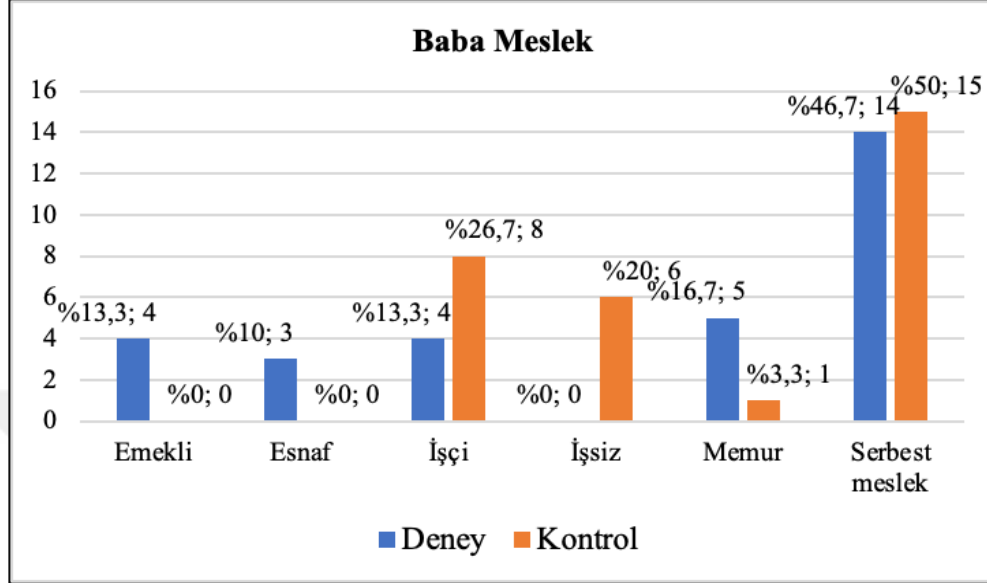
Grafik 5. Araştırmaya katılanların babalarının eğitim durumlarına göre frekans ve yüzdelik dağılımları

Deney grubundaki öğrencilerin 26,7'sinin babası ilköğretim mezunu, %33,3'ünün ortaokul mezunu, %20'sinin lise mezunu, %3,3'ünün ön lisans mezunu, %16,7'sinin lisans mezunu, kontrol grubundaki öğrencilerin %16,7'sinin babası okur-yazar değil, %36,7'sinin ilköğretim mezunu, %33,3'ünün ortaokul mezunu, %10,3'ünün lise mezunu, %3,3'ünün ön lisans mezunudur.

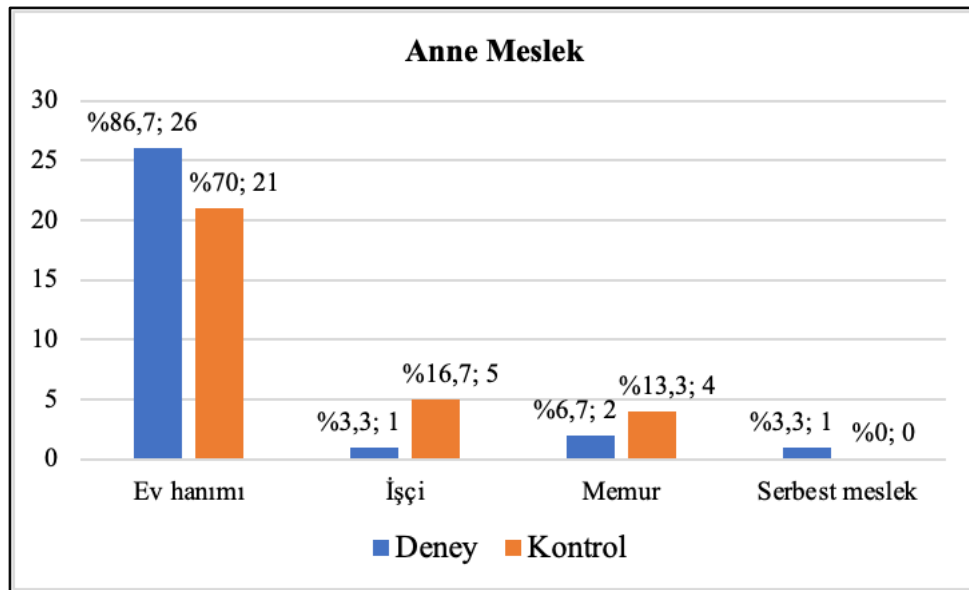
Grafik 6. Araştırmaya katılanların ailelerinin gelir durumlarına göre frekans ve yüzdelik dağılımları

Deney grubundaki öğrencilerin %50'sinin ailesinin aylık geliri asgari ücret düzeyinde, %50'sinin asgari ücret üzerinde, kontrol grubundaki öğrencilerin %53,3'ünün ailesinin aylık geliri asgari ücret düzeyinde, %46,7'sinin asgari ücret üzerindedir.

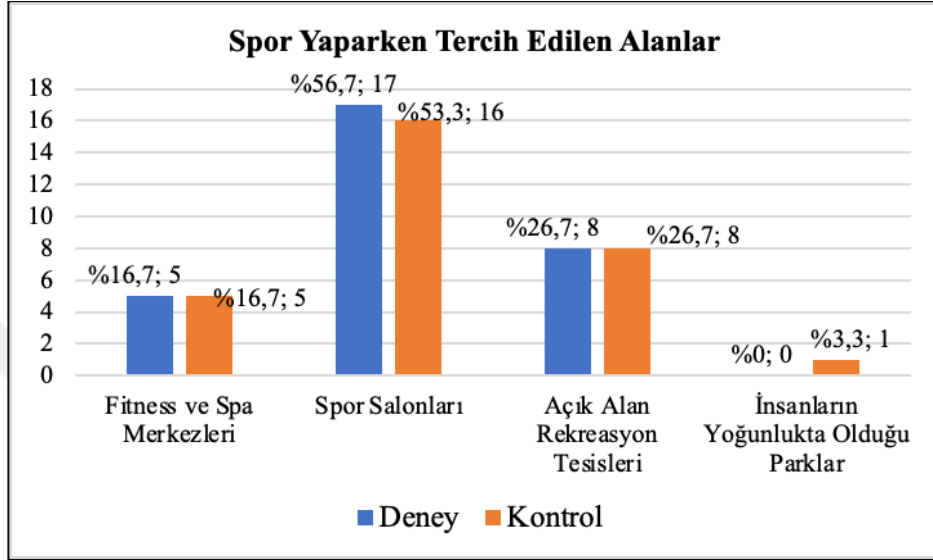
Grafik 7. Araştırmaya katılanların babalarının mesleklerine göre frekans ve yüzdelik dağılımları

Deney grubundaki öğrencilerin %13,3'ünün babası emekli %10'unun esnaf, %13,3'ünün işçi, %16,7'inin memur, %46,7'sinin serbest meslek mensubu, kontrol grubundaki öğrencilerin %26,7'sinin babası işçi, %20,6'sının işsiz, %3,3'ünün memur, %50'sinin serbest meslek mensubudur.

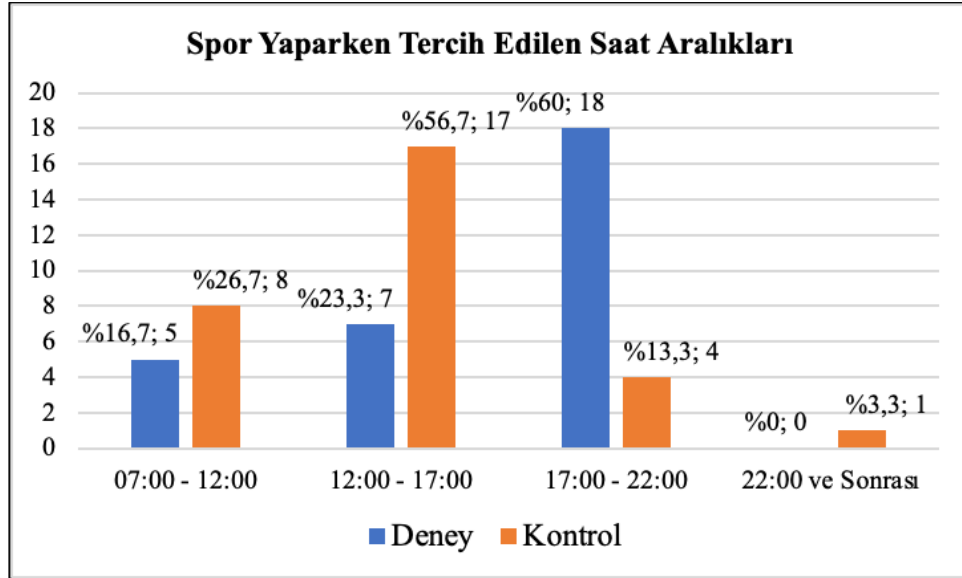
Grafik 8. Araştırmaya katılanların annelerinin mesleklerine göre frekans ve yüzdelik dağılımları

Deney grubundaki öğrencilerin %86,7'sinin annesi ev hanımı, %3,3'ünün işçi, %6,7'sinin memur, %3,3'ünün serbest meslek mensubu, kontrol grubundaki öğrencilerin %70'inin annesi ev hanımı, %16,7'inin işçi, %13,3'ünün memurdur.

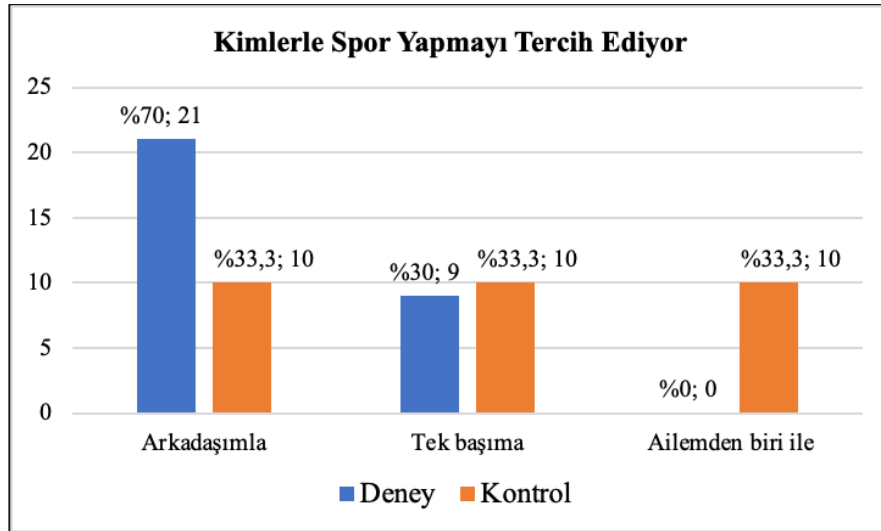
Grafik 9. Araştırmaya katılanların spor yaparken tercih ettikleri alanlara göre frekans ve yüzdelik dağılımları

Deney grubundaki öğrencilerin %16,7'si spor yaparken fitness ve Spa merkezlerini tercih ederken, %56,7'si spor salonlarını, %26,7'si açık alan rekreasyon tesislerini tercih etmekte, kontrol grubundaki öğrencilerin %16,7'si spor yaparken fitness ve Spa merkezlerini tercih ederken, %53,3'ü spor salonlarını, %26,7'si açık alan rekreasyon tesislerini, %3,3'ü insanların yoğunlukta olduğu parkları tercih etmektedir.

Grafik 10. Araştırmaya katılanların spor yaparken tercih ettikleri saat aralıklarına göre frekans ve yüzdelik dağılımları

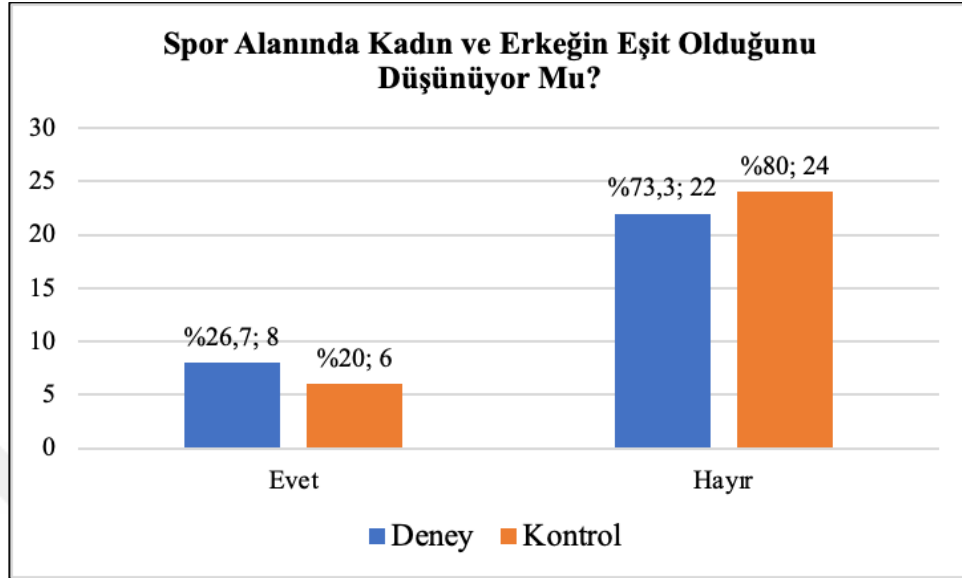
Deney grubundaki öğrencilerin %16,7'si 07:00-12:00 arasında spor yapmayı tercih ederken, %23,3'ü 12:00-17:00 arasında, %60'ı 17:00-22:00 arasında spor yapmayı tercih etmekte, kontrol grubundaki öğrencilerin %26,7'si 07:00-12:00 arasında spor yapmayı tercih ederken, %56,7'si 12:00-17:00 arasında, %13,3'ü 17:00-22:00 arasında, %3,3'ü 22:00 ve sonrasında spor yapmayı tercih etmektedir.

Grafik 11. Araştırmaya katılanların kimlerle spor yapmayı tercih ettiklerine göre frekans ve yüzdelik dağılımları

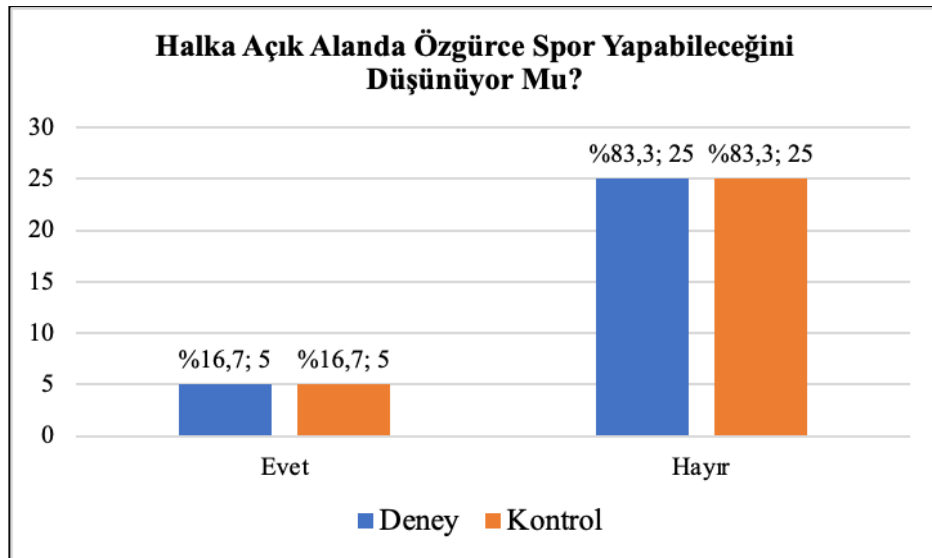
Deney grubundaki öğrencilerin %70'i arkadaşıyla spor yapmayı tercih ederken, %30'u tek başına spor yapmayı tercih etmekte, kontrol grubundaki öğrencilerin %33,3'ü arkadaşıyla spor

yapmayı tercih ederken, %13,3'ü tek başına spor yapmayı tercih etmekte, %33,3'ü aileden biriyle spor yapmayı tercih etmektedir.

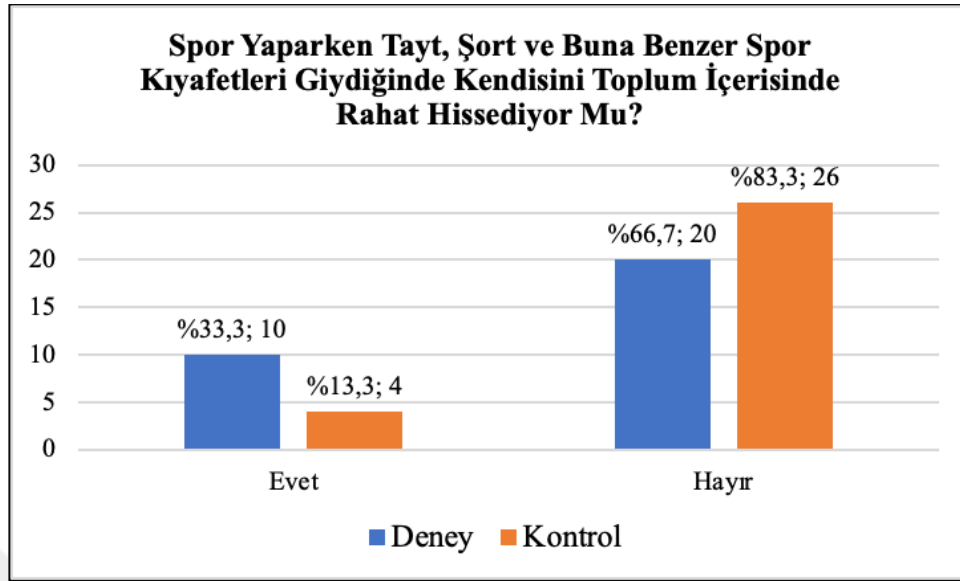
Grafik 12. Araştırmaya katılanların spor alanında kadın ve erkeğin eşit olduğunu düşünme durumuna göre frekans ve yüzdelik dağılımları

Deney grubundaki öğrencilerin %26,7'si spor alanında kadın ve erkeğin eşit olduğuna inanmakta, kontrol grubundaki öğrencilerin %20,6'sı spor alanında kadın ve erkeğin eşit olduğuna inanmaktadır.

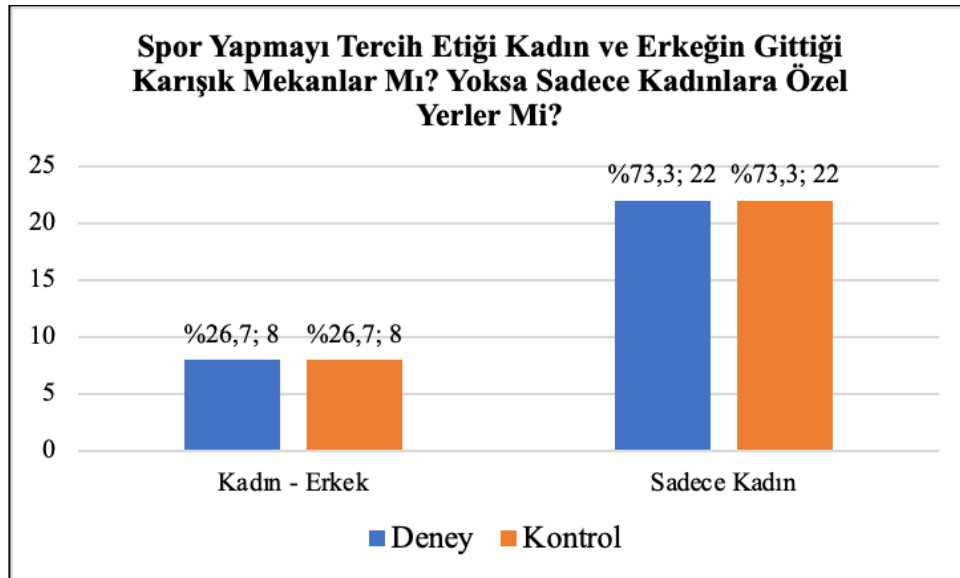
Grafik 13. Araştırmaya katılanların halka açık alanda özgürce spor yapabileceğini düşünme durumuna göre frekans ve yüzdelik dağılımları

Hem deney grubundaki hem de kontrol grubundaki öğrencilerin %16,7'si halka açık alanda özgürce spor yapabileceğini düşünmektedir.

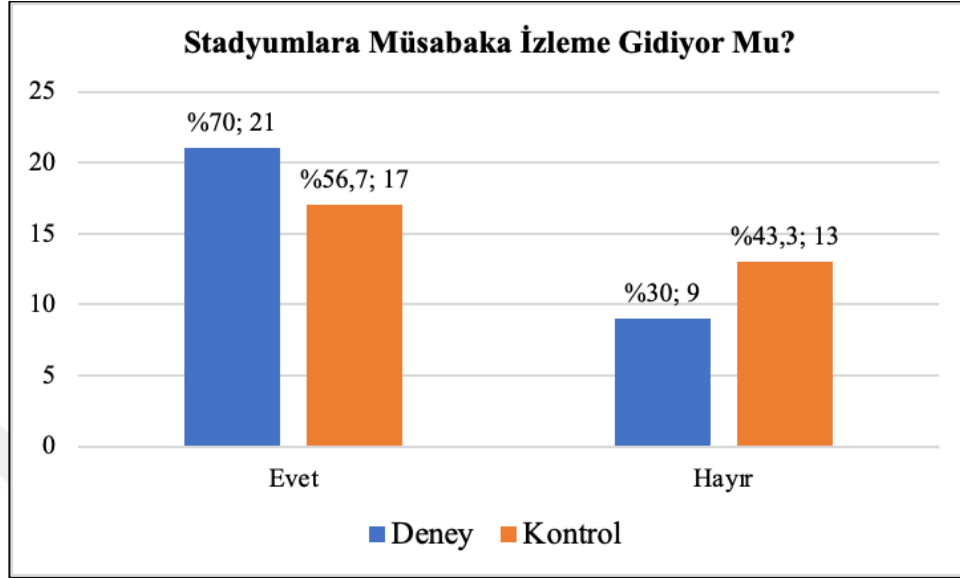
Grafik 14. Araştırmaya katılanların spor yaparken tayt, şort ve buna benzer spor kıyafetleri giydiğinde kendisini toplum içerisinde rahat hissetme durumuna göre frekans ve yüzdelik dağılımları

Deney grubundaki öğrencilerin %33,3'ü spor yaparken tayt, şort ve benzeri kıyafetleri giydiğinde kendisini toplum içinde rahat hissederken, kontrol grubundaki öğrencilerin %13,3'ü kendini rahat hissetmektedir.

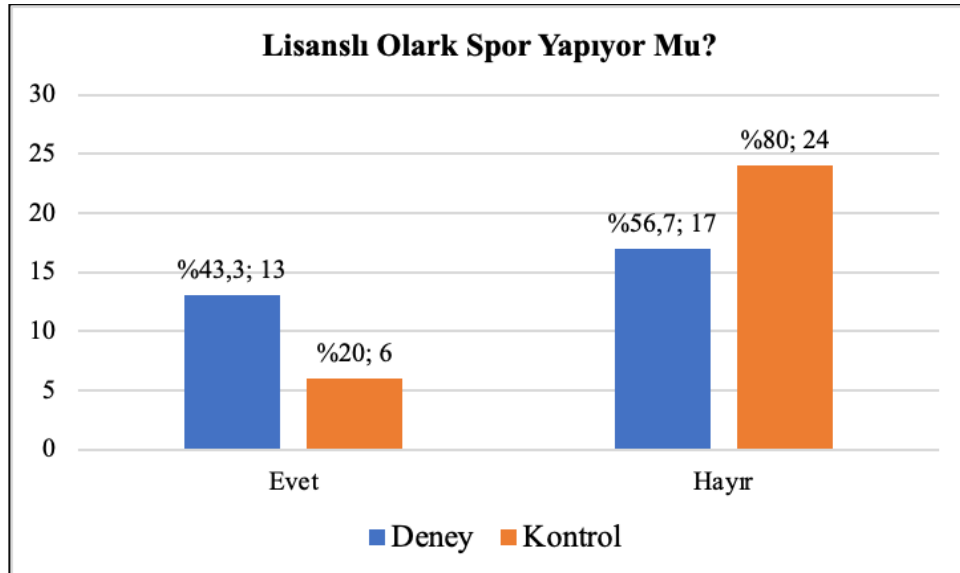
Grafik 15. Araştırmaya katılanların spor yapmak için gittiği mekân tercihlerine türü göre frekans ve yüzdelik dağılımları

Hem deney grubundaki hem de kontrol grubundaki öğrencilerin %26,7'si kadın – erkek olan mekanlarda spor yapmayı tercih ederken hem deney grubundaki hem de kontrol grubundaki öğrencilerin %73,3'ü sadece kadınların olduğu özel yerleri tercih etmektedir.

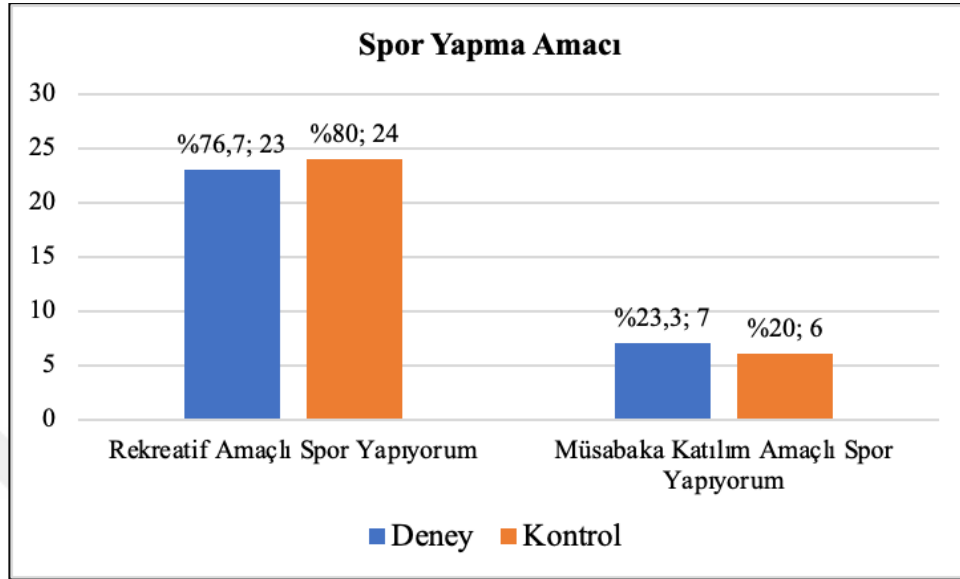
Grafik 16. Araştırmaya katılanların stadyumlara müsabaka izlemeye gitme durumlarına göre frekans ve yüzdelik dağılımları

Deney grubundaki öğrencilerin %70'i stadyumlara müsabaka izlemeye giderken, kontrol grubundaki öğrencilerin %56,7'si stadyumlara müsabaka izlemeye gitmektedir.

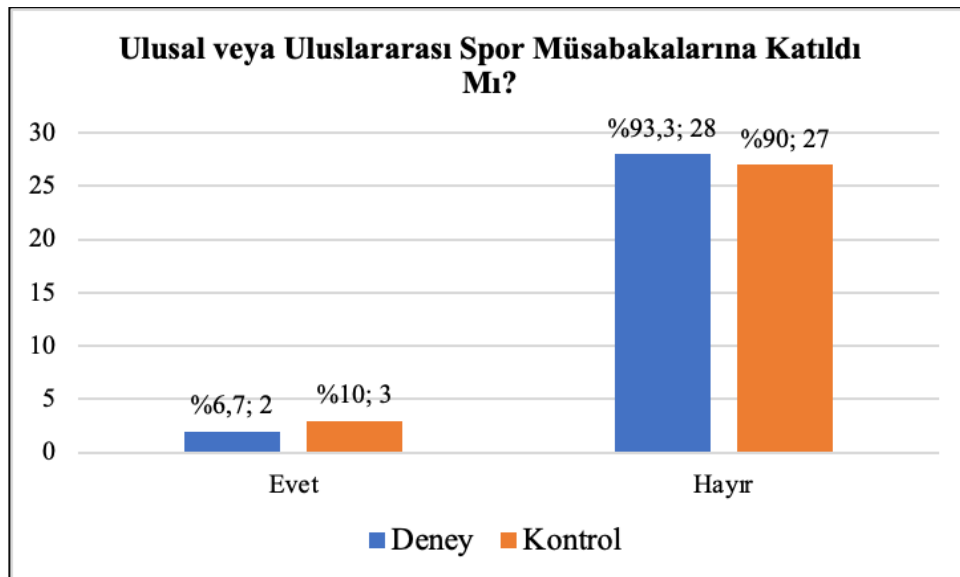
Grafik 17. Araştırmaya katılanların lisanslı olarak spor yapma durumlarına göre frekans ve yüzdelik dağılımları

Deney grubundaki öğrencilerin %43,4'ü lisanslı olarak spor yaparken, kontrol grubundaki öğrencilerin %20'si lisanslı olarak spor yapmaktadır.

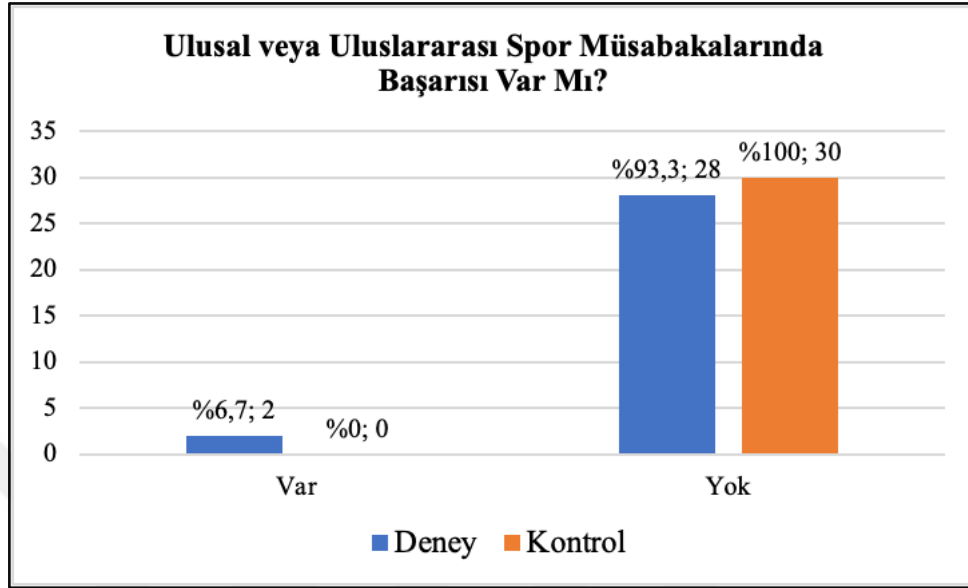
Grafik 18. Araştırmaya katılanların spor yapma amaçlarına göre frekans ve yüzdelik dağılımları

Deney grubundaki öğrencilerin %76,7'si rekreatif amaçlı spor yaparken, %23,3'ü müsabakalara katılım amaçlı spor yapmakta, kontrol grubundaki öğrencilerin %80'i rekreatif amaçlı spor yaparken, %20'si müsabakalara katılım amaçlı spor yapmaktadır.

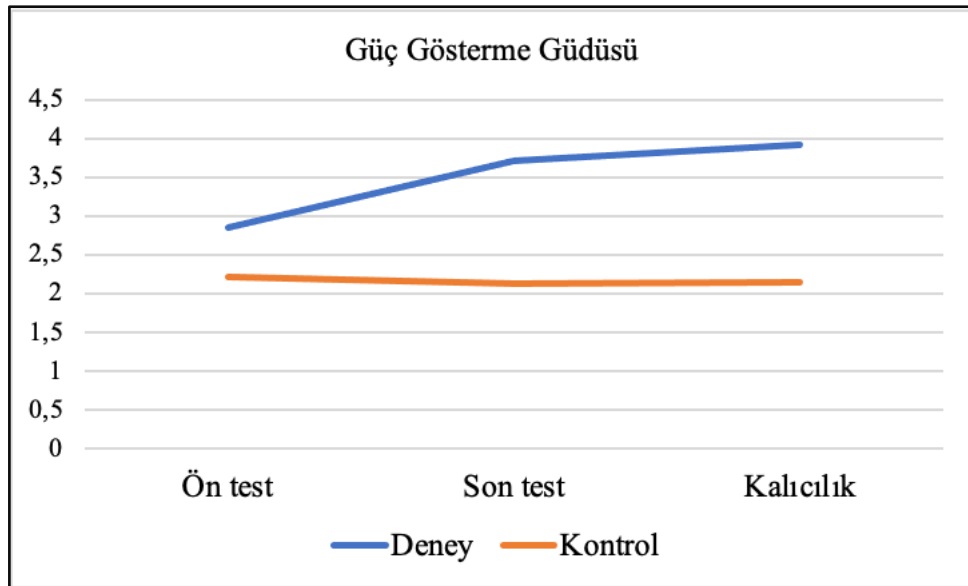
Grafik 19. Araştırmaya katılanların ulusal veya uluslararası spor müsabakalarına katılmış olma durumuna göre frekans ve yüzdelik dağılımları

Deney grubundaki öğrencilerin %6,7'si ulusal veya uluslararası müsabakalara katılmış, kontrol grubundaki öğrencilerin %10'u ulusal veya uluslararası müsabakalara katılmıştır.

Grafik 20. Araştırmaya Katılanların ulusal veya uluslararası spor müsabakalarında başarı sahibi olma durumuna göre frekans ve yüzdelik dağılımları

Deney grubundaki öğrencilerin %6,7'si ulusal veya uluslararası müsabakalarda başarı elde etmiştir, ancak kontrol grubunda ulusal veya uluslararası müsabakalarda başarı elde etmiş öğrenci bulunmamaktadır.

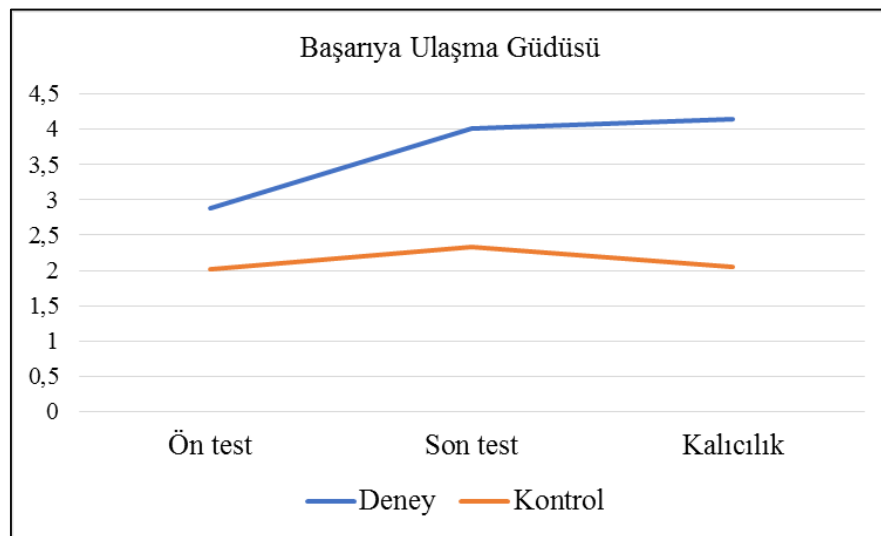
Grafik 21. Güç gösterme güdüsü alt boyut puanlarının ön test, son test ve kalıcılık testi arasındaki değişim

Grafik -21 incelendiğinde, deney grubunda güç gösterme güdüsü düzeylerinde ön test ile son test arasında artış meydana geldiği, bu artışın daha düşük düzeyde kalıcılık testine kadar devam ettiği, kontrol grubunda ise güç gösterme güdüsü düzeylerinin ön test ve son test arasında azaldığı, son test ile kalıcılık testi arasında değişim olmadığı görülmektedir.

Tablo 2. Deney Grubunda ve Kontrol Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Spor Özgü Başarı Motivasyon Ölçeği Güç Gösterme Güdüsü Alt Boyut Puanlarının Ön Test, Son Test ve Kalıcılık Testi Arasındaki Değişiminin Karşılaştırılmasına Yönelik Tekrarlı Ölçümler ANOVA Analizi

Çalışma grubu	Test	X	Grup içi post hoc	Grup	Zaman	Grup * zaman
Deney	Ön test	2,84±0,27	Ön < Son	F=900,64 Sd=2 P=,000 Eta ² =,93	F=72,16 Sd=2 P=,000 Eta ² =,55	F=97,37 Sd=2 P=,000 Eta ² =,62
	Son test	3,71±0,36	Ön < Kalıcılık			
	Kalıcılık	3,91±0,30	Son < Kalıcılık			
Kontrol	Ön test	2,21±0,17	-	F=900,64 Sd=2 P=,000 Eta ² =,93	F=72,16 Sd=2 P=,000 Eta ² =,55	F=97,37 Sd=2 P=,000 Eta ² =,62
	Son test	2,13±0,20				
	Kalıcılık	2,14±0,20				

Tablo incelendiğinde, güç gösterme güdüsü puanlarında meydana gelen değişimde grup etkisinin, zaman etkisinin ve grup * zaman etkileşimin etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Eta² değerleri incelendiğinde, en büyük etkinin grup etkisi olduğu görülmektedir (Eta²=,93). Kontrol grubunda ölçümler arasında meydana gelen değişimlerin grup içerisinde anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p>0,05$), deney grubunda ise ön test ile son test arasında ve son test ile kalıcılık testi arasında anlamlı düzeyde artış meydana geldiği ($p<0,05$), ayrıca kalıcılık testi puanlarının ön test puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ($p<0,05$) görülmektedir.

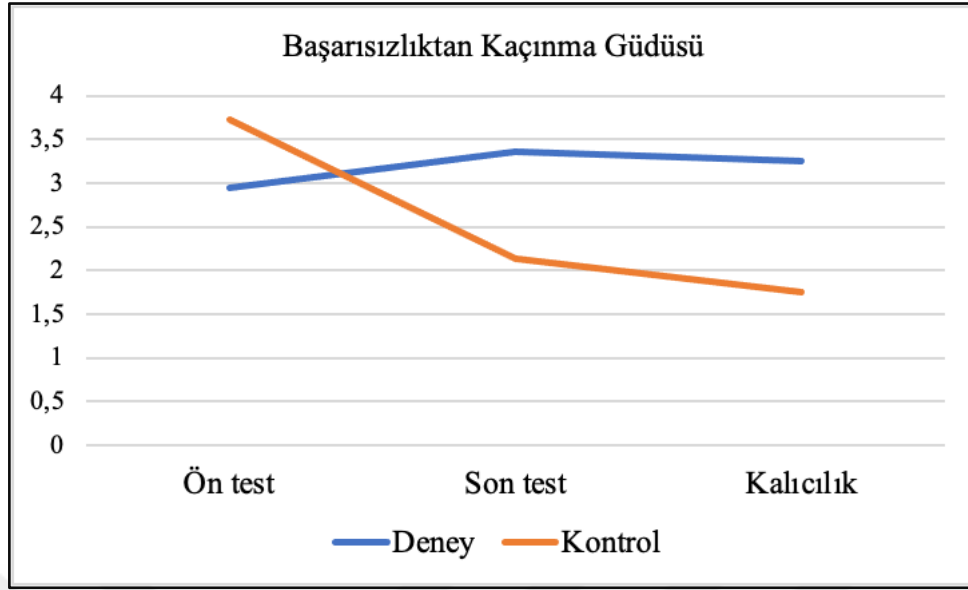
Grafik 22. Başarıya ulaşma güdüsü alt boyut puanlarının ön test, son test ve kalıcılık testi arasındaki değişim

Grafik 22 incelendiğinde, deney grubunda başarıya ulaşma güdüsü düzeylerinde ön test ile son test arasında artış meydana geldiği, bu artışın daha düşük düzeyde kalıcılık testine kadar devam ettiği, kontrol grubunda ise güç başarıya ulaşma düzeylerinin ön test ve son test arasında artış meydana geldiği, son test ile kalıcılık testi arasında azalma meydana geldiği görülmektedir.

Tablo 3. Deney Grubunda ve Kontrol Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Spor Özgü Başarı Motivasyon Ölçeği Başarıya Ulaşma Güdüsü Alt Boyut Puanlarının Ön Test, Son Test ve Kalıcılık Testi Arasındaki Değişiminin Karşılaştırılmasına Yönelik Tekrarlı Ölçümler ANOVA Analizi

Çalışma grubu	Test	X	Grup içi post hoc	Grup	Zaman	Grup * zaman
Deney	Ön test	2,88±0,20	Ön < Son Ön < Kalıcılık	F=1374,14 Sd=1 P=,000 Eta ² =,96	F=237,76 Sd=2 P=,000 Eta ² =,80	F=147,48 Sd=2 P=,000 Eta ² =,71
	Son test	4,01±0,28				
	Kalıcılık	4,14±0,26				
Kontrol	Ön test	2,02±0,19	Ön < Son	F=1374,14 Sd=1 P=,000 Eta ² =,96	F=237,76 Sd=2 P=,000 Eta ² =,80	F=147,48 Sd=2 P=,000 Eta ² =,71
	Son test	2,33±0,23				
	Kalıcılık	2,05±0,21				

Tablo incelendiğinde, başarıya ulaşma güdüsü puanlarında meydana gelen değişimde grup etkisinin, zaman etkisinin ve grup * zaman etkileşimin etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Eta² değerleri incelendiğinde, en büyük etkinin grup etkisi olduğu görülmektedir (Eta²=,96). Kontrol grubunda başarıya ulaşma güdüsü düzeylerinde ön test ve son test arasında anlamlı düzeyde artış meydana geldiği ($p<0,05$), son test ile kalıcılık testi arasında anlamlı bir değişim olmadığı ($p>0,05$), ayrıca kalıcılık testi sonuçları ile ön test sonuçları arasında anlamlı farklılık bulunmadığı ($p>0,05$), deney grubunda ise ön test ile son test arasında anlamlı düzeyde artış meydana geldiği ($p<0,05$), son test ile kalıcılık testi arasında anlamlı düzeyde değişim meydana gelmediği ($p>0,05$), ayrıca kalıcılık testi puanlarının ön test puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ($p<0,05$) görülmektedir.

Grafik 23. Başarısızlıktan kaçınma güdüsü alt boyut puanlarının ön test, son test ve kalıcılık testi arasındaki değişim

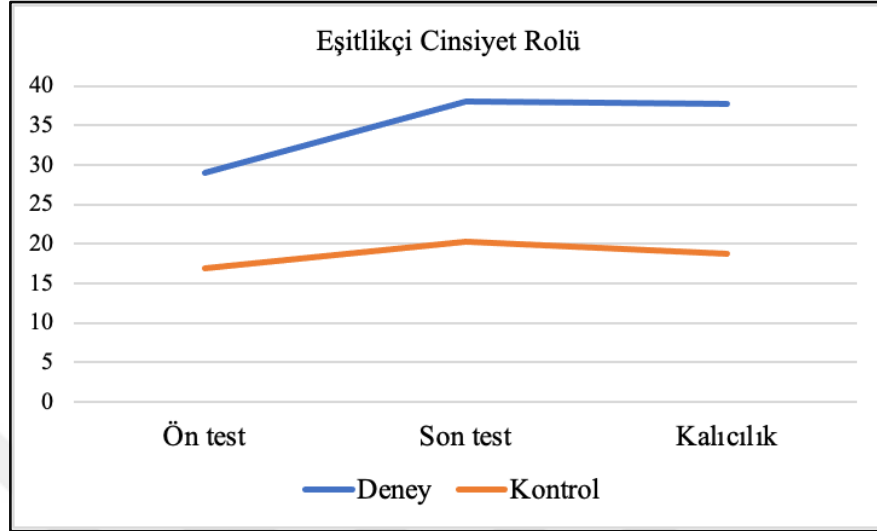
Grafik 23 incelendiğinde, deney grubunda başarısızlıktan kaçınma güdüsü düzeylerinde ön test ile son test arasında artış meydana geldiği, son test ile kalıcılık testi arasında düşük düzeyde azalma meydana geldiği, kontrol grubunda ise başarısızlıktan kaçınma güdüsü düzeylerinin ön test ve son test arasında azaldığı, son test ile kalıcılık testi arasında bu azalmanın devam ettiği görülmektedir.

Tablo 4. Deney Grubunda ve Kontrol Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Spor Özgü Başarı Motivasyon Ölçeği Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü Alt Boyut Puanlarının Ön Test, Son Test ve Kalıcılık Testi Arasındaki Değişiminin Karşılaştırılmasına Yönelik Tekrarlı Ölçümler ANOVA Analizi

Çalışma grubu	Test	X	Grup içi post hoc	Grup	Zaman	Grup * zaman
Deney	Ön test	2,94±0,26	Ön < Son	F=52,66 Sd=1 P=,000	F=62,58 Sd=2 P=,000	F=133,8 Sd=2 P=,000
	Son test	3,36±0,73				
	Kalıcılık	3,25±0,82				
Kontrol	Ön test	3,73±0,24	Ön > Son	Eta ² =,47	Eta ² =,51	Eta ² =,69
	Son test	2,13±0,20	Ön > Kalıcılık			
	Kalıcılık	1,75±0,22	Son > Kalıcılık			

Tablo incelendiğinde, başarısızlıktan kaçınma güdüsü puanlarında meydana gelen değişimde grup etkisinin, zaman etkisinin ve grup * zaman etkileşimin etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($p < 0,05$). Eta² değerleri incelendiğinde, en büyük etkinin grup * zaman etkileşiminin etkisi olduğu görülmektedir (Eta²=,69). Kontrol grubunda başarısızlıktan kaçınma güdüsü düzeylerinde ön test ve son test arasında anlamlı düzeyde azalma meydana geldiği ($p < 0,05$), son test ile kalıcılık testi arasında bu azalmanın anlamlı düzeyde devam ettiği ($p < 0,05$), ayrıca kalıcılık testi sonuçları ile ön test sonuçları arasında anlamlı farklılık olduğu ($p < 0,05$), deney

grubunda ise ön test ile son test arasında anlamlı düzeyde artış meydana geldiği ($p<0,05$), son test ile kalıcılık testi arasında anlamlı düzeyde değişim meydana gelmediği ($p>0,05$), ayrıca kalıcılık testi puanlarının ön test puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ($p<0,05$) görülmektedir.

Grafik 24. Eşitlikçi cinsiyet rolü alt boyut puanlarının ön test, son test ve kalıcılık testi arasındaki değişim

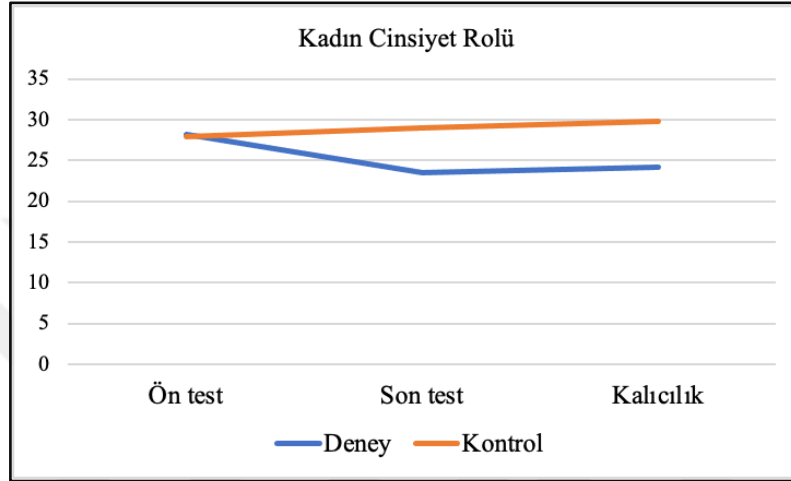
Grafik incelendiğinde, deney grubunda eşitlikçi cinsiyet rolü tutum düzeylerinde ön test ile son test arasında artış meydana geldiği, son test ile kalıcılık testi arasında düşük düzeyde azalma meydana geldiği, kontrol grubunda benzer şekilde eşitlikçi cinsiyet rolü tutum düzeylerinde ön test ile son test arasında artış meydana geldiği, ancak son test ile kalıcılık testi arasında önemli düzeyde azalma meydana geldiği görülmektedir.

Tablo 5. Deney Grubunda ve Kontrol Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Eşitlikçi Cinsiyet Rolü Alt Boyut Puanlarının Ön Test, Son Test ve Kalıcılık Testi Arasındaki Değişiminin Karşılaştırılmasına Yönelik Tekrarlı Ölçümler ANOVA Analizi

Çalışma grubu	Test	X	Grup içi post hoc	Grup	Zaman	Grup * zaman
Deney	Ön test	29,03±3,79	Ön < Son Ön < Kalıcılık	F=990,61 Sd=1 P=,000 Eta ² =,94	F=83,04 Sd=2 P=,000 Eta ² =58	F=24,76 Sd=2 P=,000 Eta ² =,29
	Son test	38,07±2,64				
	Kalıcılık	37,67±2,92				
Kontrol	Ön test	16,97±2,06	Ön < Son Ön < Kalıcılık Son > Kalıcılık	F=990,61 Sd=1 P=,000 Eta ² =,94	F=83,04 Sd=2 P=,000 Eta ² =58	F=24,76 Sd=2 P=,000 Eta ² =,29
	Son test	20,33±3,76				
	Kalıcılık	18,80±2,80				

Tablo 5 incelendiğinde, eşitlikçi cinsiyet rolü tutum puanlarında meydana gelen değişimde grup etkisinin, zaman etkisinin ve grup * zaman etkileşimin etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Eta² değerleri incelendiğinde, en büyük etkinin grup etkisi olduğu görülmektedir (Eta²=,94). Kontrol grubunda eşitlikçi cinsiyet rolü tutum düzeylerinde ön test ve

son test arasında anlamlı düzeyde artış meydana geldiği ($p<0,05$), son test ile kalıcılık testi arasında ise anlamlı düzeyde azalma meydana geldiği ($p<0,05$), ayrıca kalıcılık testi tutum düzeylerinin ön test tutumlarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ($p<0,05$), deney grubunda ise ön test ile son test arasında anlamlı düzeyde artış meydana geldiği ($p<0,05$), son test ile kalıcılık testi arasında anlamlı düzeyde değişim meydana gelmediği ($p>0,05$), ayrıca kalıcılık testi tutum düzeylerinin ön testten anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ($p<0,05$) görülmektedir.

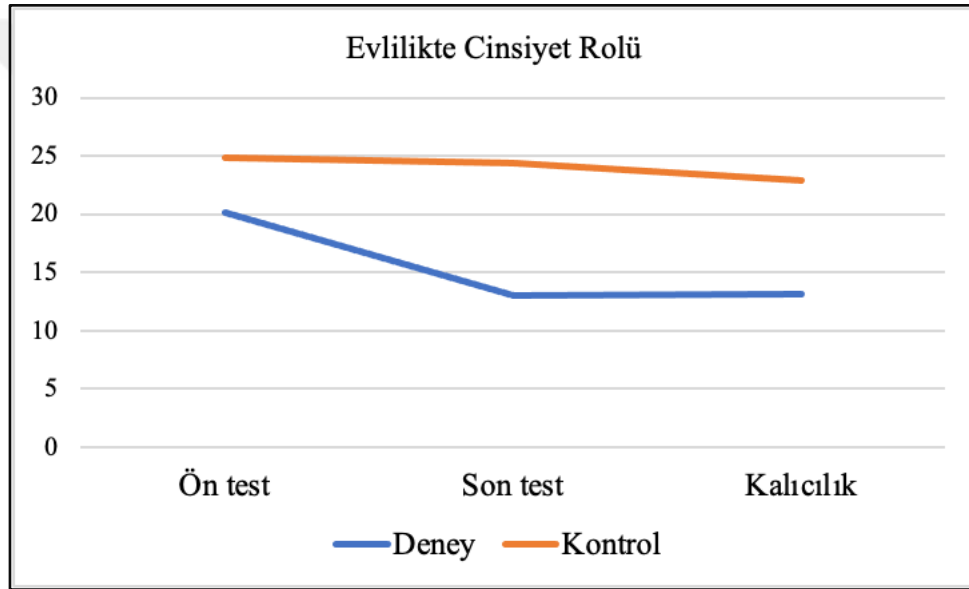
Grafik 25. Kadın cinsiyet rolü alt boyut puanlarının ön test, son test ve kalıcılık testi arasındaki değişim

Grafik incelendiğinde, deney grubunda evlilikte cinsiyet rolü tutum düzeylerinde ön test ile son test arasında azalma meydana geldiği, son test ile kalıcılık testi arasında düşük düzeyde artış meydana geldiği, kontrol grubunda ise evlilikte cinsiyet rolü tutum düzeylerinde ön test ile son test arasında düşük düzeyde azalma meydana geldiği, son test ile kalıcılık testi arasında daha büyük oranda azalma meydana geldiği görülmektedir.

Tablo 6. Deney Grubunda ve Kontrol Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Kadın Cinsiyet Rolü Alt Boyut Puanlarının Ön Test, Son Test ve Kalıcılık Testi Arasındaki Değişiminin Karşılaştırılmasına Yönelik Tekrarlı Ölçümler ANOVA Analizi

Çalışma grubu	Test	X	Grup içi post hoc	Grup	Zaman	Grup * zaman
Deney	Ön test	28,23±1,85	Ön > Son Ön > Kalıcılık	F=94,94 Sd=1 P=,000 Eta²=,62	F=12,15 Sd=2 P=,000 Eta²=,17	F=39,94 Sd=2 P=,000 Eta²=,40
	Son test	23,53±2,87				
	Kalıcılık	24,17±2,69				
Kontrol	Ön test	27,93±1,82	Ön > Kalıcılık	F=94,94 Sd=1 P=,000 Eta²=,62	F=12,15 Sd=2 P=,000 Eta²=,17	F=39,94 Sd=2 P=,000 Eta²=,40
	Son test	28,93±2,12				
	Kalıcılık	29,83±1,60				

Tablo incelendiğinde, kadın cinsiyet rolü tutum puanlarında meydana gelen değişimde grup etkisinin, zaman etkisinin ve grup * zaman etkileşimin etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($p < 0,05$). Eta^2 değerleri incelendiğinde, en büyük etkinin grup etkisi olduğu görülmektedir ($Eta^2 = ,62$). Kontrol grubunda kadın cinsiyet rolü tutum düzeylerinde ön test ve son test arasında, son test ile kalıcılık testi arasında anlamlı düzeyde değişim meydana gelmediği ($p > 0,05$), ancak kalıcılık testi tutum düzeylerinin ön test tutumlarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ($p < 0,05$), deney grubunda ise ön test ile son test arasında anlamlı düzeyde azalma meydana geldiği ($p < 0,05$), son test ile kalıcılık testi arasında anlamlı düzeyde değişim meydana gelmediği ($p > 0,05$), ayrıca kalıcılık testi tutum düzeylerinin ön testten anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ($p < 0,05$) görülmektedir.

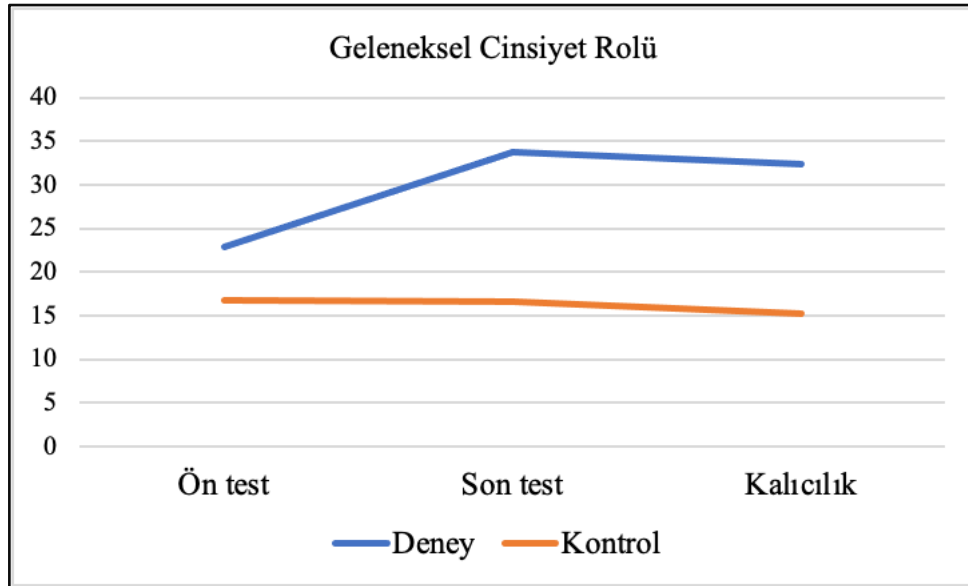
Grafik 26. Evlilikte cinsiyet rolü alt boyut puanlarının ön test, son test ve kalıcılık testi arasındaki değişim

Grafik incelendiğinde, deney grubunda evlilikte cinsiyet rolü tutum düzeylerinde ön test ile son test arasında azalma meydana geldiği, son test ile kalıcılık testi arasında düşük düzeyde artış meydana geldiği, kontrol grubunda ise evlilikte cinsiyet rolü tutum düzeylerinde ön test ile son test arasında düşük düzeyde azalma meydana geldiği, son test ile kalıcılık testi arasında daha büyük oranda azalma meydana geldiği görülmektedir.

Tablo 7. Deney Grubunda ve Kontrol Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Evlilikte Cinsiyet Rolü Alt Boyut Puanlarının Ön Test, Son Test ve Kalıcılık Testi Arasındaki Değişiminin Karşılaştırılmasına Yönelik Tekrarlı Ölçümler ANOVA Analizi

Çalışma grubu	Test	X	Grup içi post hoc	Grup	Zaman	Grup * zaman
Deney	Ön test	20,1±3,35	Ön > Son Ön > Kalıcılık	F=447,70 Sd=1 P=,000	F=55,90 Sd=2 P=,000	F=29,61 Sd=2 P=,000
	Son test	13,03±1,63				
	Kalıcılık	13,17±2,52				
Kontrol	Ön test	24,80±2,72	Ön > Kalıcılık Son > Kalıcılık	Eta ² =,88	Eta ² =,49	Eta ² =,33
	Son test	24,40±2,18				
	Kalıcılık	22,87±2,62				

Tablo incelendiğinde, evlilikte cinsiyet rolü tutum puanlarında meydana gelen değişimde grup etkisinin, zaman etkisinin ve grup * zaman etkileşimin etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Eta² değerleri incelendiğinde, en büyük etkinin grup etkisi olduğu görülmektedir (Eta²=,88). Kontrol grubunda evlilikte cinsiyet rolü tutum düzeylerinde ön test ve son test arasında anlamlı düzeyde değişim meydana gelmediği ($p>0,05$), son test tutum düzeylerinin kalıcılık testinde anlamlı düzeyde azaldığı ($p<0,05$), ayrıca kalıcılık testi tutum düzeylerinin ön test tutumlarından anlamlı düzeyde daha düşük olduğu ($p<0,05$), deney grubunda ise ön test ile son test arasında anlamlı düzeyde azalma meydana geldiği ($p<0,05$), son test ile kalıcılık testi arasında anlamlı düzeyde değişim meydana gelmediği ($p>0,05$), ayrıca kalıcılık testi tutum düzeylerinin ön testten anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ($p<0,05$) görülmektedir.

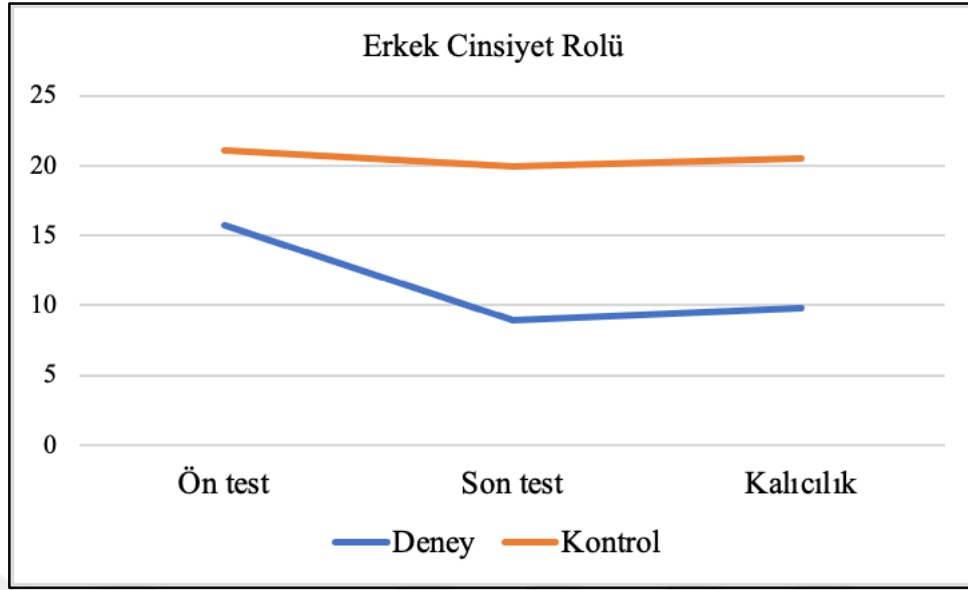
Grafik 27. Geleneksel cinsiyet rolü alt boyut puanlarının ön test, son test ve kalıcılık testi arasındaki değişim

Grafik incelendiğinde, deney grubunda geleneksel cinsiyet rolü tutum düzeylerinde ön test ile son test arasında azalma (*puan artışı tutumun azalması anlamındadır*) meydana geldiği, son test ile kalıcılık testi arasında düşük düzeyde artış meydana geldiği, kontrol grubunda ise geleneksel cinsiyet rolü tutum düzeylerinde ön test ile son test arasında düşük düzeyde artış meydana geldiği, son test ile kalıcılık testi arasında daha büyük oranda artış meydana geldiği görülmektedir.

Tablo 8. Deney Grubunda ve Kontrol Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Geleneksel Cinsiyet Rolü Alt Boyut Puanlarının Ön Test, Son Test ve Kalıcılık Testi Arasındaki Değişiminin Karşılaştırılmasına Yönelik Tekrarlı Ölçümler ANOVA Analizi

Çalışma grubu	Test	X	Grup içi post hoc	Grup	Zaman	Grup * zaman
Deney	Ön test	22,93±3,93	Ön < Son Ön < Kalıcılık	F=396,56 Sd=1 P=,000 Eta ² =,87	F=43,23 Sd=2 P=,000 Eta ² =,42	F=57,04 Sd=2 P=,000 Eta ² =,49
	Son test	33,80±4,58				
	Kalıcılık	32,30±5,32				
Kontrol	Ön test	16,77±2,64	Ön > Kalıcılık Son > Kalıcılık	F=396,56 Sd=1 P=,000 Eta ² =,87	F=43,23 Sd=2 P=,000 Eta ² =,42	F=57,04 Sd=2 P=,000 Eta ² =,49
	Son test	16,60±2,33				
	Kalıcılık	15,17±2,59				

Tablo incelendiğinde, geleneksel cinsiyet rolü tutum puanlarında meydana gelen değişimde grup etkisinin, zaman etkisinin ve grup * zaman etkileşimin etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Eta² değerleri incelendiğinde, en büyük etkinin grup etkisi olduğu görülmektedir (Eta²=,87). Kontrol grubunda geleneksel cinsiyet rolü tutum düzeylerinde ön test ve son test arasında anlamlı düzeyde değişim meydana gelmediği ($p>0,05$), son test tutum düzeylerinin kalıcılık testinde anlamlı düzeyde azaldığı ($p<0,05$), ayrıca kalıcılık testi tutum düzeylerinin ön test tutumlarından anlamlı düzeyde daha düşük olduğu ($p<0,05$), deney grubunda ise ön test ile son test arasında anlamlı düzeyde artış meydana geldiği ($p<0,05$), son test ile kalıcılık testi arasında anlamlı düzeyde değişim meydana gelmediği ($p>0,05$), ayrıca kalıcılık testi tutum düzeylerinin ön testten anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ($p<0,05$) görülmektedir.

Grafik 28. Erkek cinsiyet rolü alt boyut puanlarının ön test, son test ve kalıcılık testi arasındaki değişim

Grafik incelendiğinde, deney grubunda erkek cinsiyet rolü tutum düzeylerinde ön test ile son test arasında azalma meydana geldiği, son test ile kalıcılık testi arasında düşük düzeyde artış meydana geldiği, kontrol grubunda ise erkek cinsiyet rolü tutum düzeylerinde ön test ile son test arasında azalma meydana geldiği, son test ile kalıcılık testi arasında artış meydana geldiği görülmektedir.

Tablo 9. Deney Grubunda ve Kontrol Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Erkek Cinsiyet Rolü Alt Boyut Puanlarının Ön Test, Son Test ve Kalıcılık Testi Arasındaki Değişiminin Karşılaştırılmasına Yönelik Tekrarlı Ölçümler ANOVA Analizi

Çalışma grubu	Test	X	Grup içi post hoc	Grup	Zaman	Grup * zaman
Deney	Ön test	15,73±3,51	Ön > Son Ön > Kalıcılık	F=341,90 Sd=1 P=,000 Eta ² =,85	F=40,50 Sd=2 P=,000 Eta ² =,41	F=22,89 Sd=2 P=,000 Eta ² =,28
	Son test	8,93±3,03				
	Kalıcılık	9,83±3,78				
Kontrol	Ön test	21,07±1,87	-			
	Son test	19,90±2,50				
	Kalıcılık	20,53±1,50				

Tablo incelendiğinde, erkek cinsiyet rolü tutum puanlarında meydana gelen değişimde grup etkisinin, zaman etkisinin ve grup * zaman etkileşimin etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($p < 0,05$). Eta² değerleri incelendiğinde, en büyük etkinin grup etkisi olduğu görülmektedir (Eta²=,85). Kontrol grubunda ölçümler arasında meydana gelen değişimlerin grup içerisinde anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p > 0,05$), deney grubunda ise ön test ile son test arasında anlamlı düzeyde azalma meydana geldiği ($p < 0,05$), son test ile kalıcılık testi arasında

anlamli düzeyde değişim meydana gelmediği ($p>0,05$), ayrıca kalıcılık testi tutum düzeylerinin ön testten anlamli düzeyde daha düşük olduğu ($p<0,05$) görölmektedir.

4. 3. Nitel Analiz Boyutu

Katılımcıların, 3 haftalık filmleri (Cinsiyet Savaşları, Dangal ve Gracie) izleme prosedürü süreci sonrasında toplumsal cinsiyet algıları ve spora özgü başarı motivasyonları ile ilgili yaşamış oldukları tüm deneyim ve yaşantılara ait duygu, düşünce ve görüşleri, içerik analizi yöntemi ile incelendi, elde edilen verilerle kod ve temalar oluşturuldu. Oluşturulan kod ve temalar, doğrudan alıntılarla desteklendi.

Tablo 10. Araştırmaya Katılanların Toplumsal Cinsiyetlerin Roller, Günümüz Toplumu ve Geleneklere Göre Cinsiyet Roller, Evlilikte Cinsiyet Roller Hakkında Görüşlerinin İncelenmesi

Tema	Kod	f
Toplumda cinsiyet rolü algısı	Var	26
	Yok	4
Toplumsal cinsiyet algısı	Kadınların çalışma alanlarının sınırlı olması	14
	Güç gerektiren işleri erkeğin yapabileceği algısı	10
	Erkeklerin karar verici olması	3
Eşitlikçi cinsiyet rolüne bakış açısı	Cinsiyetlerin eşit olması	18
	Fikrim yok	12
Günümüz toplum yapısında kadının cinsiyet rolü	Aile	23
	Meslek - eğitim	7
	Spor	4
Günümüz toplum yapısında erkeğin cinsiyet rolü	Aile	9
	Meslek - eğitim	20
	Spor	7
Geleneksel toplum yapısında kadının cinsiyet rolü	Ev işleri	18
	Çocuk bakımı	12
	Meslek – eğitim hayatından uzak tutulma	6
	Sosyal yaşamdan uzak tutulma	5
	Spor yaşamından uzak tutulma	2
Evlilikte kadın cinsiyet rolleri algısı	Ev işleri (yemek, temizlik vb)	15
	Çocuk bakımı	10
Evlilikte erkek cinsiyet rolleri algısı	Gelir sağlama	11
	Karar alıcı olma	2
Evlilikte eşitlikçi cinsiyet rolleri algısı	Müşterek evlilik hayatı	8

Araştırmaya katılanların 26'sı toplumda cinsiyetlerin bir rolü olduğu algısının var olduğunu ifade ederken, 4'ü toplumda cinsiyetlerin bir rolü olduğuna dair algının var olmadığını belirtmektedir. Toplumda cinsiyetin bir rolü olduğuna sahip katılımcıların 14'ü kadınların çalışma hayatının sınırlandırıldığı algısına sahip, 10'u güç gerektiren işleri erkeğin yapabileceği algısına sahip, 3'ü ise erkeklerin karar verici olduğuna sahiptir. Araştırmaya katılanların 18'i eşitlikçi cinsiyet rolünün cinsiyetlerin eşit olması gerektiği, cinsiyetler arası ayırım yapılmaması

gerektiğini kendilerine çağrıştırdığını ifade ederken, 12'si eşitlikçi cinsiyet rolü konusunda fikir sahibi olmadığını belirtmiştir. Günümüz toplum yapısında kadının aile kurumu içerisinde rolleri olduğuna ilişkin algıya sahip katılımcı sayısı 20 olup, erkeklerin aile kurumu içerisinde rolü olduğu algısına sahip katılımcı sayısı 9'dur. Kadınların belirli mesleklerle ilişkilendirildiğine dair algısı olan katılımcı sayısı 7, erkeklerin belirli mesleklerle ilişkilendirildiği algısına sahip katılımcı sayısı 20'dir. Kadınların belirli spor branşlarını yapmasına dair sınırlandırıldığı algısı olan katılımcı sayısı 4, erkeklerin belirli spor branşlarını yapabileceğine dair algısı olan katılımcı sayısı 7'dir.

Geleneksel toplum yapısında kadının rolü incelendiğinde, araştırmaya katılanların 18'i kadınların ev işlerini yapmaları rolüne sahip olduğu, 12'si çocuk bakımı yapmaları rolüne sahip olduğunu, 6'sı kadınların meslek – eğitim hayatından uzak tutulduğu algısına sahip olduğunu, 5'i kadının sosyal yaşamdan uzak tutulduğu algısına sahip olduğunu, 2'si kadının spor yaşamından uzak tutulması algısına sahip olduğunu belirtmektedir. Evlilikte cinsiyet rolleri incelendiğinde, araştırmaya katılanların 15'i kadınların ev işlerini yapma rolünün onlara yüklendiğini, 10'u ise kadınlara çocuk bakımı rolünün yüklendiğini belirtmekte olup, katılımcıların 11'i evlilikte erkeklere gelir sağlama rolü yüklendiğini, 2'si ise karar alıcı olma rolünün yüklendiğini belirtmektedir. Araştırmaya katılanların 8'i ise evlilikte eşitlikçi cinsiyet rolünün toplumda kabul gördüğünü ifade etmektedir.

4. 3. 1. Toplumda Cinsiyet Algısı Olduğunu Düşünen ve Olmadığını Düşünen Katılımcıların Algılarının ve Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Kadınların çalışma alanlarının sınırlandırılması şeklinde bir görüşün olduğu araştırmaya katılanlar tarafından belirtilmiştir. Bu katılımcılardan K8 “*Meslek olarak düşünürsek otobüsü sadece erkekler sürebilir algısı vardı, ancak kadın otobüs şoförleri de var. Yani kadın ve erkek eşit olabilir. Erkekler daha üstündür algısı artık bitmeli*” ve K12 “*Kadının belirli bir kalıpta yaşamaları ve buna ithafen erkeklerin de bir kalıba göre yaşamaları gibi kalıplaşmış bir yaşamı vardır. Evde, farklı alanlarda rolü vardır. Bir erkeğin işini kadınlar yapamaz derler. Her konuda olmasa da kadın ve erkek eşittir ve kadında, erkek de gerekirse her şeyi yapar*” ifadeleriyle bazı mesleklerin erkeklere özgü olduğunun ve kadınların bu meslekleri yapamayacağına dair bir algının toplumda yer aldığını belirtmektedir. Bu görüşlere ek olarak K23 “*Kadına yüklenen sorumluluk bir evin dışına çıkmamaktır*” ve K27 “*Kadın ev işi yapabilir, yemek yapar, çocuğuna bakar*” şeklinde toplumda görüşlerin olduğunu ve kadının meslek hayatında yer almasından ziyade evde görevleri olduğu şeklinde bir rolün onlara yüklendiğini belirtmektedir. Kadınların mesleki anlamda rollerinin sınırlandırılmasından farklı olarak güç gerektiren işleri erkeklerin yapabileceği algısı da toplumda bulunmaktadır.

Örneğin K3 “*Kadınların erkeklerden hız, kuvvet, dayanıklılık, koordinasyon, beceri gibi motorik özelliklerinin daha verimsiz olduğunu öne sürüyorlar*” ve K20 “*Cinsiyet rolü ifadesi benim*

için erkek ve kadın ayrımıdır, kadının kısıtlanmasıdır. Erkekler en güçlü görülür, kızlar çok zayıf görülür, ancak bu böyle değildir” ifadeleriyle erkeklerin fiziksel ve fizyolojik olarak kadınlardan üstün olduğu algısının olduğunu, K3 “-Güç gerektiren bir erkek işini kadınlar yapamaz derler-, her konuda olmasa da kadın ve erkek eşittir” ifadesiyle toplumda güç gerektiren işleri erkeklerin yapabileceği algısının olduğunu belirtmektedir. Toplumda kadının meslek hayatının sınırlandırılması ya da erkeklerin güç gerektiren işleri yapabileceği algısının dışında, erkeklerin karar verici bir rolü olduğu algısı da toplumda bulunan bir algıdır.

K7 “Kadın hiçbir şey yapamaz, sadece evinde oturur. Erkek evi geçindirmek zorundadır ve tüm kararları o verir” şeklinde bir algının toplumda var olduğunu belirtmektedir. K7’nin bu ifadesine ek olarak K11 de benzer şekilde “Toplumda süregelen bazı inançlar vardır. Bunlar kadının ev işleri yapması, çocuklara bakması, erkeklerin ise evin reisi olması konumunda olması ve kararları alan kişi olarak görünmesi” ifadesiyle erkeğin karar verici bir rolü olduğu algısının olduğunu belirtmektedir.

Toplumda farklı alanlarda cinsiyetin rolü olduğu algısı toplumda yaygın olsa da cinsiyetin bir rolü olmadığını düşünenler de vardır. Örneğin K5 “Cinsiyet rolü kadın ve erkeğin toplumdaki yerini ifade eder. Eskiye bakıldığında evet vardır. Ancak günümüzde bulun etkileri azalmıştır. Kadınlara da özgürlük ve haklar verilmiştir” ifadesiyle geçmişten gelen bir cinsiyet rolü algısı olmasına karşın günümüzde bunun etkisinin azaldığını belirtmektedir. Bu görüşü K1 “Cinsiyetin yaşamın farklı alanlarında rolleri vardır ama nasıl algılandığı önemlidir. Eşitlikçi cinsiyete göre insanların eşit olması gerekmektedir. Günümüzde de gördüğümüz kadarıyla toplum tarafından bilinmektedir” ifadesiyle desteklemektedir. K13 “Eşitlikçi cinsiyet kadın ve erkeğin eşit olması gerektiğini savunuyor. Ne kadın ne de erkek olsun, bu iki cinsiyetin birbirinden farklı bir üstünlüğü yoktur” ifadesiyle eşitlikçi cinsiyetin kadınların ve erkeklerin eşit olduğunu savunduğunu belirtmektedir.

4. 3. 2. Günümüz Toplum Yapısında Kadın ve Erkeğin Cinsiyet Rollerine İlişkin Katılımcıların Algılarının ve Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılanların günümüz toplum yapısında kadın ve erkeğin cinsiyet rollerine ilişkin algılarının aile yaşamı, meslek – eğitim hayatı ve spor alanlarında olduğu görülmektedir. K4 “Kadın sadece evlenip çocuk yaparak çocuğa bakma ve ez temizliğiyle yükümlü olmamalıdır. Kadının sosyal bir yaşantısı olmalıdır. Ancak günümüzde kadın sadece ev ve çocukla ilgilenmesi gereken bir şey olarak görülüyor”, K7 “Kadın evde oturmalı, erkek çalışmalı, kadın okumamalı, erkek okumalıdır. Kadın spordan ne anlar, spor erkek işidir. Kadın kırılğan, yenilgiyi kabullenemez, erkek her şeyin üstesinden gelir diye düşünülüyor”, K9 “En büyük hata ebeveynlerden başlıyor. Cinsiyet rolünü bilinçsiz bir şekilde çocuklara yansıtan yine ebeveynler. Sürekli kızlar pembe erkekler mavi giyiyor deyip böyle ilkel fikirlerini çocuklara aşılarırsa ufak

yaştan itibaren cinsiyet rolü başlar ve ilerleyen zamanlarda bu durum toplumun, yaşadığımız çevrenin de etkisiyle erkek eve sadece para getirmekle mükellef olur, kadın ise mutfakta yemek yapan, çocuk doğuran bir şahsiyet olarak görülür” ifadesiyle kadının ev işleri ile yükümlü olduğunu ve eğitim almasına gerek olmadığını, erkeğin ise meslek hayatında yer alıp evin geçimini sağlaması gerektiği görüşünün toplumda olduğunu belirtmektedir.

Örneğin K10 “Günümüz toplum yapısında bir erkek evde temizlik yaptığında yargılanırken, bir kadın güreş yaptığında tuhaf karşılanabiliyor” ifadesiyle cinsiyetlerin kendilerinden beklenen rollerin dışına çıktığında toplum tarafından ayıplanabildiğini belirtirken, bu görüşün gerekçesi olarak K30 “Günümüz toplumunda erkekler daha ön plandadır. Kadınlar bazı bazı konularda ön planda oluyor. Mesela ev işlerini kadının yapması bekleniyor. Hâlbuki erkekler de yapabilir. Bizim toplumumuz bu düşüncelerde olduğu için çocuklarını da aynı düşüncelerle yetiştiriyor” ifadesiyle cinsiyet rollerinin aile içerisinde çocukluktan itibaren öğrenmeye başladığını belirtmektedir. Her ne kadar kadın ve erkeğin günümüz toplum yapısında rolleri olduğu algısı bulunsun da, bu algının kırılabilirdiği de bilinmektedir. Örneğin K11 “Günümüz toplum yapısı bakımından kadınlar geleneksel yapıya göre daha iyi konumdadırlar. İş hayatında kadınları görmek günümüz toplum yapısında daha mümkündür. Aynı zamanda spor alanında da kadınlara daha çok değer verilmiştir” ifadesiyle kadınların meslek ve spor yaşamında yer aldığını belirtmektedir. K22 kadınların aile, meslek ve spor hayatındaki beklenen rollerinin tam tersinin olabileceğini “Günümüzde kadınlara kalıplaşmış rolleri dışındaki şeyleri başarabileceği düşünülmez. Oysaki kadının rolü sadece yemek yapmak, temizlik yapmak, çocuk bakmak değildir. Bir kadın, mühendis olabilir, herhangi bir spor branşında sporcu olabilir. Bunları başarmak için kimseye ihtiyacı yoktur. Kendi istemesi yeterlidir. Başkalarının başarmak için kimseye ihtiyacı yoktur, kendisinin istemesi yeterlidir. Başkalarının bizim sınırlarımızı çizmesine izin vermemeliyiz. İstedğimiz hedefe ulaşmak için bize biçilen rolleri yok sayabiliriz. Bir kadın istediğinde hem doktor hem anne hem de ev hanımı olabilir” şeklinde ifade etmektedir. K27 de bu görüşü “Kadının cinsiyet rolü insandan insana değişmektedir. Kadını sadece ev işleri yaparak, çocuğuna bakarak, yemek yaparak yaşayan bir kişi olarak değerlendiremeyiz. Kadın da her erkek gibi evine bakabilir, cebinde parası olabilir. Futbol oynayabilir, istediği saatte eve girebilir. Bunu artık herkesin algılaması gerekir” ifadesiyle desteklemektedir.

4. 3. 3. Geleneksel Toplum Yapısında Kadın Cinsiyet Rollerine İlişkin Katılımcıların Algılarının ve Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılanların cinsiyet rollerine ilişkin algılarının günümüz toplum yapısında aile, meslek – eğitim ve spor hayatı çerçevesinde olduğu görülmektedir. Bu algılarının ise genellikle kadınların kısıtlanması veya yetersiz olduklarına yönelik olduğu, kadınlara yönelik günümüz toplum yapısındaki cinsiyet rollerinin aileden gelen öğretilerden kaynaklı olduğunu belirttikleri

görülmektedir. Bu bağlamda kadın cinsiyet rollerinin geleneksel toplum yapısındaki durumunu değerlendirmek önem arz etmektedir. Geleneksel toplum yapısı açısından değerlendirildiğinde, kadın cinsiyet rollerinin günümüz yapısındaki gibi aile (ev işleri ve çocuk bakımı), meslek ve eğitim hayatından uzak tutulma rollere sahip olduğu görülmektedir. Bunlara ek olarak sosyal yaşamdan uzak tutulma ve spor yaşamından uzak tutulma da geleneksel kadın rolleri arasında yer almaktadır.

Geleneksel kadın cinsiyet rollerine ilişkin K1 “*Kadının cinsiyet rolü herkes tarafından bilinen yemek yapmak, evine bakmak ve iş hayatında pek bulunmamaları. Geleneksel açıdan kadın cinsiyet rolü genel olarak belirli kalıplar içinde, daha çok erkekler egemen bir toplum algılanmasından dolayı belirli sınırlar içerisindedir. Kadınlar daha çok annelik, ev hanımlığı gibi rollerle bilinmektedirler*” ifadesiyle kadının rolünün aile hayatıyla sınırlandırıldığını belirtirken, K6 “*Geleneklerde vardır. Kadın işi, erkek işi. Örneğin iç işlerine kadın, dış işlerine erkek bakar lafları kadını kamçılayan sözlerdir*” ifadesiyle kadının iç işlerine bakmasının, yani evdeki yaşam alanından sorumlu olmasının geleneksel bir yaklaşım olduğunu belirtmektedir. Kadınların sosyal hayat ve spor hayatındaki kısıtlamalara ilişkin K12 “*Mesela kız çocuklarının istedikleri şekilde giyinmelerine karşı çıkılır ama erkekler özgürce giyinebilir. Sadece bu kadar da değil. Erkekler 7/24 dışarıda özgürce gezip takılabiliyor ama kız çocukları belirli saatler içerisinde evde olmak zorundadır. Kadınların herhangi bir müsabakaya katılmaları veya sportif faaliyetlerde rol alması istenmezdi ama erkekler özgürce her branşta aktif olurlardı*” ifadesiyle kadınların sosyal hayatta ve spor hayatında kısıtlandığını belirtmektedir. K30 ise “*Kadının rolü geleneksel olarak yoktur. Çünkü eski yaşantımızdan gelen bir düşünce vardır. Bu düşünce; kadın dışarıya çıkamaz, kadın çalışamaz, kadın babasından – abisinden ya da kocasından izinsiz bir yere gidemez veya çalışamaz. Genel olarak bakıldığında erkeklere daha çok önem veriliyor*” ifadesiyle kadının birey olarak dikkate alınmadığını, ailesinden bir erkeğin iznine dayalı olarak hareket edebileceğini belirtmektedir.

4. 3. 4. Evlilikte Cinsiyet Rollerine İlişkin Katılımcıların Algılarının ve Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılanların evlilikte cinsiyet rollerine ilişkin algıları incelendiğinde, kadınların ev işleri yapmak ve çocuk bakmak, erkeklerin ise gelir sağlamak ve karar alıcı olmak gibi rolleri olduğuna ilişkin bir toplumsal algı olduğunu belirttikleri görülmektedir. Buna ek olarak eşitlikçi cinsiyet rolleri kapsamında evlilik hayatında kadın ve erkeğin rollerin eşit olduğunu belirten katılımcılar da mevcuttur. K6 “*Evlilikte kadının yemek yapması, temizlik yapması, çocuklara bakması, erkeğin ise çalışması ve eve ekmek getirmesi beklenmektedir*” ifadesiyle kadının ev işleri ve çocuk bakımından sorumlu olduğunu, erkeğin ise gelir getirici bir işte çalışması gerektiğini belirtmekte olup, K8 de “*Erkek çalışır evi geçindirir, kadın ise evi temizler, yemek yapar. Ama bu yanlıştır. Erkek bir işe girip para kazanabiliyorsa kadın da işe girip maddi özgürlüğünü*

sağlayabilir. Kadın nasıl temizlik yapıp çocuğa bakabiliyorsa erkek de bunları yapabilir. Böylece durum eşitlenmiş olur” ifadesiyle benzer bir algıdan söz etmektedir, ancak bu düşünce yapısının yanlış olduğunu da belirtmektedir. K2 “Evlilikte cinsiyet rolleri vardır ama bu geleneğe ve topluma göre değişir. Kadına bazı geleneklerde yetki verilmez. Erkek evin reisidir, o ne derse o olur. Hatta bazılarında erkek kadına sormadan kendi kendine karar verip kendi başına hareket eder. Benim düşüncem otorite tek kişide olmamalı, karşılıklı olarak birbirlerine danışarak bir yol bulunup karar verilmelidir” ifadesiyle evlilikte erkeğin tek karar alıcı olduğuna dair bir algı olduğunu belirtirken, ancak kadının da kararlara dahil olması gerektiğini düşünmektedir. Katılımcılarda her ne kadar kadının ve erkeğin evlilikte farklı rolleri olduğu algısı toplumda yaygın olsa da bu algının aksine erkek ve kadının evlilikteki rolleri paylaşması gerektiğine dair algının da varlığından söz edilmektedir. Örneğin K6 “Cinsiyet rolleri azalıyor artık. Çiftler aynı işte çalışıyor ve aynı zamanlarda gidip birlikte dönebiliyorlar” ifadesiyle toplum yapısında evlilikte eşitlikçi bir rol yapısına uyan ailelerin de olduğunu belirtmektedir.

Tablo 11. Araştırmaya Katılanların Motivasyonları Hakkında Görüşlerinin İncelenmesi

Tema	Kod	f
Fiziksel kapasite farkındalık algısı	Farkındayım	26
	Farkında değilim	4
Mental kapasite farkındalık algısı	Farkındayım	26
	Farkında değilim	4
Fiziksel ve mental gücü kullanmak için gösterilen çaba	Sınırlarımı keşfetmeye çalışıyorum	11
	Konsantrasyonu / motivasyonu yüksek tutmak	5
	Antrenman yaparak kendimi geliştirmek	3
	Çaba göstermiyorum / göstermedim	4
	Antrenman yapmak	12
Başarıya yaklaşma ölçütü	Hedeflere ulaşabilmek	9
	Devamlılık	8
	Yeteneğinin farkında olmak	5
	Bilgi sahibi olmak	2
Başarı elde etmek için gösterilen çaba	Antrenman yapmak	14
	Motivasyonu yüksek tutmak	12
Başarısız olma korkusu	Yok	26
	Var	4
Başarısızlık kavramı ne ifade ediyor	Ders çıkarılması gereken bir olay	14
	Pes etmek / yeterince çalışmamak	4
	Hedefe ulaşamamak	2
	Mental tükenmişlik	1
	Rakibin daha iyi durumda olması	1
Başarısızlıktan kaçınmak için gösterilen çaba	Çok çalışıyorum	19
	Motivasyonumu yüksek tutarım	9
	Başarısızlığın nedenlerini bulup ortadan kaldırmaya çalışırım	4
	Antrenman yapıyorum	2

Araştırmaya katılanların 26’sı fiziksel ve mental kapasitelerinin farkında olduğunu belirtmektedir. Araştırmaya katılanların 11’i fiziksel ve mantal güçlerini kullanmak için sınırlarını keşfetmeye çalıştığını, 5’i konsantrasyonunu yüksek tuttuğunu, 3’ü antrenman yaparak kendini

geliştirdiğini, 4'ü ise herhangi bir çaba göstermediğini belirtmektedir. Araştırmaya katılanların 12'si başarıya yaklaşma ölçütünün antrenman yapmak olduğunu belirtirken, 9'u bireysel olarak hedeflerine ulaşmayı, 8'i devamlılığı, 5'i yeteneğinin farkında olmayı, 2'si bilgi sahibi olmayı başarıya yaklaşma ölçütü olarak gördüğünü belirtmektedir. Araştırmaya katılanların 14'ü başarıya yaklaşmak için antrenman yaptığını, 12'si ise motivasyonunu yüksek tuttuğunu ifade etmekte olup, 26'sı başarısız olmaya ilişkin bir korkuları olmadığını, 4'ü ise başarısız olmaya ilişkin korkuları olduğunu ifade etmektedir. Araştırmaya katılanların 14'ü başarısızlığın kendileri için ders çıkarılması gereken bir olay olduğunu belirtirken, 4'ü pes etmek / yeterince çalışmamak olduğunu, 2'si hedefe ulaşamamak olduğunu, 1'i mental tükenmişlik olduğunu, 1'i rakibin daha iyi durumda olmasını başarısızlık olarak nitelendirmektedir. Araştırmaya katılanların 19'u başarısızlıktan kaçınmak için çok çalıştığını ifade ederken, 9'u motivasyonunu yüksek tuttuğunu, 4'ü başarısızlığın nedenini bulup ortadan kaldırmaya çalıştığını, 2'si ise antrenman yaptığını belirtmektedir.

4. 3. 5. Katılımcıların Sahip Oldukları Fiziksel ve Mental Gücü Kullanmak İçin Gösterdikleri Çabalara İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılanların 26'sının sahip oldukları fiziksel ve mental gücün farkında olduğu, 4'ünün ise farkında olmadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların bir bölümü bu güçlerini kullanmak için çaba gösterdiğini belirtmektedir. Bu katılımcılardan K2 *“Kendimdeki fiziksel ve mental gücün farkındayım ve onu keşfetmek için daha fazla çabalayıp neler yapabileceğimi düşünüyorum. Bunun için de mesela spora, müziğe, sanata dair olan yeteneklerimi keşfettikçe bunu geliştirmeye çalışıyorum”* ifadesiyle kendi sınırlarını keşfetmeye çalıştığını belirtmektedir. K8 ise *“Gücümün farkındayım. Bu yüzden erkek sporu diye adlandırılan halter sporunu seçtim. Toplumun söylediği her şeye kulağımı kapattım ve sporuma odaklandım. Ama destekçim yoktu. Destek olan olmadığı için de tek başıma Türkiye derecesi yapabilecek kadar geliştirdim”* ifadesiyle erkek sporu olan nitelendirilen halter sporuyla ilgilendiğini ve ülke çapında bir derece elde edebilecek kadar kendisini geliştirdiğini belirtmektedir. K16 *“İstediğim her şeyi elde edebileceğimi düşünüyorum ve başarı elde etmek için yeterli düzeyde gücün fazlasına sahibim”* ifadesiyle sahip olduğu gücü kullanmak için yüksek motivasyona sahip olduğunu belirtmekte, K30 ise *“İstediğimde yapamayacağım ve başaramayacağım hiçbir şey yok. Sadece istediğim şeyin peşinden gitmem, pes etmemem lazım. Bunun için de çalışmaya ve etrafımdakiler ne söylerse söylesin onları dinlememeye özen gösteriyorum”* ifadesiyle başarıya yönelik motivasyonunun olduğunu ve dışsal kaynakların motivasyonunu düşürmemesi için hedefine konsantre olduğunu belirtmektedir. Katılımcıların sahip oldukları fiziksel ve mental gücü kullanmak için gösterdiği bir diğer çaba antrenman yapmaktır. Örneğin K7 *“Sahip olduğum gücün kesinlikle farkındayım. Bu gücümü kullanmak için gereğince antrenman yapıyorum, halen çaba göstermeye devam ediyorum”* ve K11

“Gücümün farkında olduğumu düşünüyorum. Bu gücümü kullanmak için planlı ve programlı şekilde antrenmanlar yapıyorum” ifadesiyle sahip oldukları gücü kullanmak için antrenman yaptıklarını belirtmektedir.

4. 3. 6. Katılımcıların Başarıya Yaklaşma Ölçütleri ve Başarı Elde Etmek İçin Gösterdikleri Çabalara İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan başarıya yaklaşma ölçütleri 6 farklı grupta toplanmıştır. Bunlar sırasıyla antrenman yapmak, bireysel hedeflere ulaşabilmek, devamlılık, yeteneğinin farkında olma, bilgi sahibi olma ve fedakârlık yapma şeklindedir. K9 “*Sporda başarıya ulaşmak için en büyük etken çok çalışmaktır. Mental ve fiziksel olarak kendini hazırlamaktır. Elinden tutan, sana yakın olup inanan birisi her zaman olmayabilir ama insan inanmaktan vazgeçmemeli*” ifadesiyle mental ve fiziksel hazırlık yapmayı, bir başka deyişle antrenman yapmayı başarıya yaklaşma ölçütü olarak ifade etmektedir. Benzer şekilde K21 “*Sporda başarıya yaklaşmanın tek ölçütü düzenli antrenman yapmak ve kendisi geliştirmektir ve yapacağına inanmaktır*” ifadesiyle antrenman yapmayı başarıya yaklaşma ölçütü olarak görmektedir. K10 “*Başarı benim için kesinlikle ulaşılması gereken ve onun için son ana kadar savaşıma hazır olduğum bir benliktir. Hayatımın sonuna kadar hedeflerime ulaşmak için müsabakalarda olsun, gece / gündüz demeden ulaşana kadar savaşırım. Antrenman saatlerimi aksatmadan koçumun dediklerinden çıkmam ve hedefime ulaşmak için her şeyi yaparım. Bu benim başarı felsefem ve hiç değişmeyecek*” ifadesiyle ve K29 “*Başarıya yaklaşma ölçütüm, maç esnasında takımımı ve kendimi maçta diri tutmaktır. Sadece çok çalışmak insanı başarıya götürmez, doğru bir şekilde çalışmak başarıya götürür. Çok çalışıp maça çıktığımda aldığımız her sayıya maç sayısınıymış gibi sevinmek beni başarıya götürür*” ifadesiyle hedefe ulaşmayı başarı ölçütü olarak görmektedir. K7 “*Başarıya yaklaşmak ve elde etmek için önce gücünün farkına varmak gerekir. Gerektiğinde antrenman yapmak ve kendini motive edebilmek gerekir. En önemlisi motive olmaktır. Antrenmanı aksatmamak, öğünlere dikkat etmektir. Başarı ancak kendine güvenmekle olur*” ifadesiyle başarıyı elde etmek için antrenman, motivasyon ve beslenme gibi unsurların bir devamlılık içerisinde yer alması gerektiğini belirtmektedir. Bu ifadeye benzer şekilde K11 de “*Mental ve fiziksel açıdan planlı ve programlı çalışmak başarıya giden yolun başında gelir. İlk olarak kendime inanıyorum ve güveniyorum. Daha sonra da **bu yolda** kendimi geliştirmek için düzenli çalışıyorum. Son olarak da başarıyı görmek beni daha fazla çalışmaya itiyor*” ifadesiyle başarıya yaklaşma ölçütünün planlı çalışma olduğunu ifade etmektedir. Başarıya yaklaşma ölçütü olarak K23 “*Kişinin sporda başarıya yaklaşmak için eksik yönlerini belirleyip daha iyi olması için kendini geliştirmesi gerekir. Kendinin ne kadar farkında ve gelişmeye ne kadar açık olup harekete geçersen başarı o kadar yaklaşır*” ifadesiyle başarıya yaklaşma ölçütünü yeteneklerinin farkında olmak şeklinde belirtmekte, K1 “*Sporda başarıya yaklaşmak için o sporda bilgi sahibi olmak, araştırma yapmak ve devamlılık önemlidir*” ifadesiyle

branşında bilgi sahibi olmayı başarı ölçütü olarak belirtmektedir. Katılımcıların başarıya yaklaşma ölçütlerine ulaşmak için çabaları değerlendirildiği zaman antrenman yapmak ve mental olarak motivasyonlarını yüksek tutmak şeklinde çabalarının olduğu görülmektedir. Katılımcıların başarılı olmak için planlı çalışmalar yaptıklarını ifade etmektedir.

4. 3. 7. Katılımcıların Başarısızlık Kavramının Kendilerinde Ne İfade Ettiği ve Başarısızlıktan Kaçınmak İçin Gösterdikleri Çabalara İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılanların büyük çoğunluğu başarısızlığı ders çıkarılması gereken bir olay veya pes etmek / yeterince çalışmamak olarak tanımlamaktadır. Örneğin K9 “*Başarısız olmaktan korkmam. Çünkü başarısız olduğumda diğer yarışma için daha çok hırslanırım ve o yarışmada başarılı olurum. Her başarısızlık elbet bir başarıya vesile olur. Başarılı olmak için daha çok çalışmak gerekir*”, K10 “*Başarısızlık kavramı göreceli olsa da bence her yenilgi insana her an ders verir ve olgunlaştırır. Başarısızlık insanı kamçılar ve başarıya götürür*” ve K18 “*Herkes başarısız olabilir. Önemli olan başaramadıktan sonra yeniden deneyebilmektir. Başarısızlıktan korkmuyorum, çünkü başarmak için yeniden başlıyorum. Başarısızlıklar insanı başarıya götürür*” ifadeleriyle aslında başarısız olmayı bir kayıp / yenilgi olarak değil, başarıya giden yolda çıkarılması gereken bir ders veya tecrübe olarak gördüklerini ifade etmektedir. K21 “*Başarısızlık benim için çalışmamayı, kendini geliştirmemeyi ifade ediyor. Başarısız insan yoktur, çalışmayan insan vardır*” ve K28 “*Başarısızlık, çalışmaktan çekinmek, çalışmak zor geldiğinden hiçbir şey yapmamaktır*” ifadeleriyle başarısızlığı yeterince çalışmamak olarak nitelendirmekte, K22 ise “*Başarısızlık, başarılı olmak için yaptığım fedakârlıkların boşa gitmesidir*” ifadesiyle başarısızlığı hedefe ulaşamamak olarak tanımlamaktadır. Araştırmaya katılanların başarısızlıktan kaçınmak için çok çalışmak, motivasyonlarını yüksek tutmak ve başarısızlığın nedenlerini bulup düzeltmeye çalışmak en sık başvurdukları yöntemlerdir. Örneğin K16 “*Başarısızlık benim için çok farklıdır. Bazen başarısızlıklarımın ardından büyük ve güzel başarılar elde ettim. Başarı elde edemediğim zaman hırslanır ve elde edebilmek için ne yapmam gerekiyorsa farklı yollar denerim*”, K20 “*Başarısızlıktan kaçınmak için kendimle yarışırım, çünkü en büyük rakibim kendimim*” ve K27 “*Başarısızlıktan kaçınmak için daha çok çalışırım, kendimi ve takımımı motive eder, elimden geleni yaparım*” ifadesiyle başarısızlıktan kaçınmak amacıyla daha çok çalıştıklarını ifade etmektedir. Bu görüşlere ek olarak K5 “*Başarısızlıktan kaçınmak için adımlarımı emin bir şekilde atmam lazım. Çok çalışmam lazım. Toplum baskısını takmamam lazım. Dışarıdan gelen yorumları takmamam lazım*” ifadesiyle çok çalışması gerektiğini ve dışsal kaynaklardan gelen baskılara karşı motivasyonunu düşürmeyeceğini belirtmektedir. Benzer şekilde K12 de “*Başarısız olmayı hiç sevmem. Özellikle de yapamazsın, başaramazsın kavramlarından çok nefret ederim. Başarısız olmaktan korkmaktan ziyade çevrem beni yargılamalarından korkarım. O yüzden başarılı olmak*

için her zaman çabalarım” ifadesiyle çevrenin kendini yargılamasından korktuğunu ve bu nedenle başarılı olmak için çabaladığını belirtmektedir. K17 ise “Tabi ki hayatta başarısız olduğumuz pek çok şey olacaktır, oldu da ama ben bir hedefe odaklanıp onu istediğim zaman başarısızlık kelimesini tamamen hayatımdan çıkarıyorum. Olumsuz her düşüncüyü, beni demoralize edebilecek her şeyi ve herkesi yok sayarak en büyük çabayı sarf ettiğimi düşünüyorum” ifadesiyle hedefe odaklandığını ve motivasyonunu yüksek tutmaya çalışarak başarısızlıktan kaçınmak için çabaladığını belirtmektedir. K22 “Başarısızlık benim için başarılı olmak amacıyla yaptığım fedakarlıkların boşa gitmesidir. Başarısızlıklar başlar, önlem olmazsa dev bir dağa dönüşür. Korkularımız bunu destekler ve stres yaparız. İlk hatamda bunu nasıl düzeltebilirim diye düzeltmek için kendimi hazırlarım” ve K6 “Başarısız olmaktan korkmam, çünkü bazen yaptığımız hatalar bize doğru yolu gösterir. Başarısızlıktan kaçınmak için yaptığım bir hata varsa onu düzeltirim ve daha çok çalışıp azmederim. İstediğim sonuca bu sebeple ulaşmış olurum” ifadesiyle başarısızlıktan kaçınmak için yaptıkları hataları düzelterek başarılı olmaya çalıştıklarını belirtmektedir.

5. TARTIŞMA

5. 1. Nicel Bölüm ile İlgili Tartışma

Araştırmamızın yöntem bölümünde yer alan filmlerin (Cinsiyet Savaşları, Dangal ve Gracie) konusu toplumsal cinsiyet ve spora özgü başarı motivasyonu temaları ile örtüşmektedir. Filmlerin bu bağlamda geçerlik ve güvenilirliğinin sağlanmasında Roland Barthes'in Gösterge Bilim analiz yönteminden yararlanılmıştır. Filmlerin hem toplumsal cinsiyet hem de spora özgü başarı motivasyonu ile ilgili görüntü göstergeleri çıkartılarak (düz anlam ve yan anlam) analiz edilmiştir. Sonuç olarak, üç filminde ortak konusu kadınlara uygulanan toplumsal cinsiyet ayrımcılığı ve bu kadınların kendilerini toplumda ispat ederek spor ortamında başarılı olmaları şeklinde gösterilebilir.

Araştırma kapsamında kullanılan ölçeklerin (Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği ve spora özgü başarı motivasyonu ölçeği) alt boyutlarına ilişkin verilerin ön test, son test ve kalıcılık testinde -2 ile +2 arasında çarpıklık ve basıklık değerlerine sahip olduğu görülmektedir. Bu nedenle verilerin normal dağılıma uygun olduğu kabul edilmiştir. Ölçek verilerine ilişkin α katsayıları incelendiğinde, deney ve kontrol grubunun farklı zamanlardaki yanıtlarına ilişkin ölçek verilerinin yeterli düzeyde güvenilir olduğu görülmektedir.

Yapmış olduğumuz çalışmada araştırmaya katılan kadın öğrencilerin SÖBMÖ güç gösterme güdüsü puanlarında meydana gelen değişimde grup etkisinin, zaman etkisinin ve grup zaman etkileşiminin etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Eta^2 değerleri incelendiğinde, en büyük etkinin deney grubu üzerinde olduğu görülmektedir ($Eta^2=.93$). Kontrol grubunda ölçümler arasında meydana gelen değişimlerin grup içerisinde anlamlı düzeyde farklılaşmadığı, deney grubunda ise ön test ile son test arasında ve son test ile kalıcılık testi arasında anlamlı düzeyde artış meydana geldiği, ayrıca kalıcılık testi puanlarının ön test puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

Madi vd. (2001), uluslararası kadın sporcular üzerinde yapmış oldukları çalışmada karşılaştıkları durumlara meydan okumayı, potansiyel olarak zor durumları bir tehdit olarak algılamadıkları, kişisel ve profesyonel gelişim için bir fırsat olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Horsburgh, Schermer, Veselka ve Vernon (2009), yaptıkları çalışmada, zihinsel dayanıklılığa bağlı olan güç gösterme güdüsündeki bireysel farklılıkların büyük ölçüde genetik özelliklerin yanında çevresel faktörlere bağlı olduğunu ortaya koymuşlardır. Gould, Dieffenbach ve Moffett (2002), on olimpiyat sporcusunu içeren bir çalışmada, zihinsel dayanıklılığın oluşturulmasında etkili olan karşı koyma ve güç gösterme güdüsünün başarılı performansı belirleyen yüksek psikolojik özelliklerden biri olduğunu bildirmişlerdir.

Bull vd. (2005), kriket sporcuları üzerinde yapmış oldukları çalışmada sporcuların zihinsel olarak güçlü olabilmeleri ve karşılaştıkları durumlara karşı koyabilmeleri için çevre, karakter, tutumlar ve düşünce arasındaki tutarlı etkileşime ihtiyaç duyduklarını ve dışarıdan spor psikolojisi desteğinin sağlanması gerektiğini vurgularken, zihinsel dayanıklılığın bir zihin durumu mu, kişilik özelliği mi yoksa bir dizi psikolojik özellik mi olduğunun açıklığa kavuşturulması gerektiğini belirtmişlerdir. Loehr (1995), bireyin zihinsel dayanıklılık göstermesi için zihinsel esneklik, zihinsel tepkisellik ve zihinsel gücün olması gerektiğini ve bu durumun da çevresel etkiyle oluşabileceğini belirtmiştir. Hanton ve Mellalieu (2006), İleri düzeyde psikolojik beceri ve stratejilerin kullanımının psikolojik gelişim perspektifinden bakıldığında önemli bir role sahip olduğunu, günümüzde spor ortamında artan yarışma rekabetinin tamamen zihinsel dayanıklılığın geliştirilmesine dayandığını belirtmişlerdir.

Diğer birçok bilişsel teori gibi, özgür irade teorisi de bireyin kendini yeterli ve sosyal olarak kabul edilebilir görme ihtiyacı olarak güç gösterme güdüsünün bir sonucu olduğu bildirilmiştir (Svinicki & Vogler, 2012). Özgür irade teorisi, içsel ve dışsal motivasyonun birleşiminden ortaya çıkmıştır. İçsel motivasyon, insanların öğrenme sürecinde birçok özelliği kapsamaya yönelik doğal eğilimini gösterir. Ancak, dışsal motivasyonun farklı bir kapsamı vardır. Bu nedenle, dışsal motivasyon basitçe dış kontrolü veya kendi kendini düzenlemeyi yansıttığını, özerklik, irade ve özgürlükle ilgili olduğunu belirtmişlerdir (Bayrakçeken, Oktay, Samancı, & Canpolat, 2021). Spor alanında özgürlük hissi ve iradesi güçlü olan bireylerin başarıya ulaşma ihtimali rakiplerine göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Bu bağlamda izlenen filmlerin katılımcıların güç gösterme güdülerini olumlu anlamda değiştirdiği, dolayısıyla bireylerin kendini ispat etme çabalarını tetiklediği görülmüştür. Bu durum filmlerin konu itibarıyla kadın sporcuların güçlü olma güdüsünün izleyicilere olumlu anlamda geçtiği şeklinde yorumlanabilir. Deney grubunda yer alan kadın öğrencilerin güç gösterme güdülerinin yüksek çıkması, kadınlarımızın çevresel faktörlerden etkilenebildiklerini, güç ve becerilerini karşı cinse göstermeye çekinmeden kabul ettirme arzusu içinde olabilecekleri söylenebilir.

Ayrıca çalışmanın nitel bölümüne katılan kadın öğrencilerin 26'sı kendi fiziksel ve mental kapasitelerinin farkında olduklarını belirtmişlerdir. Katılımcılardan alınan geri dönüşlerden bazı örnekler ele alınacak olursa, “İstedimde yapamayacağım ve başaramayacağım hiçbir şey yok. Sadece istediğim şeyin peşinden gitmem, pes etmemem lazım. Bunun için de çalışmaya ve etrafımdakiler ne söylerse söylesin onları dinlememeye özen gösteriyorum” ifadesiyle başarıya yönelik motivasyonunun olduğunu ve dışsal kaynakların motivasyonunu düşürmemesi için hedefine konsantre olduğunu belirtmektedir. Katılımcıların sahip oldukları fiziksel ve mantal gücü kullanmak için gösterdiği bir diğer çaba antrenman yapmaktır. Sahip olduğum gücün kesinlikle farkındayım. Bu gücümü kullanmak için gereğince antrenman yapıyorum, halen çaba göstermeye

devam ediyorum” ve “Gücümün farkında olduğumu düşünüyorum. Bu gücümü kullanmak için planlı ve programlı şekilde antrenmanlar yapıyorum” ifadesiyle sahip oldukları gücü kullanmak için antrenman yaptıklarını belirtmektedir. Dolayısıyla, araştırmamızda nicel bulgulara deney gurubu katılımcılarının güç gösterme güduları ile paralellik göstermesi nedeniyle nicel ve nitel veriler birbirini desteklemektedir diyebiliriz.

Çalışmada yer alan katılımcıların SÖBMÖ başarıya ulaşma güdüsü alt boyut puanları incelendiğinde, meydana gelen değişimde grup etkisinin, zaman etkisinin ve grup zaman etkileşimin etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Eta^2 değerlerine bakıldığında, en fazla etkinin deney grubuna ait olduğu görülmektedir ($Eta^2=.96$). Kontrol gurubunda son test ile davranışta kalıcılık testleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Deney gurubunda ise kalıcılık test puanları ile ön-test puanları arasında anlamlı düzeyde bir artış meydana gelmiştir.

Heuze vd. (2006), çalışmalarında üniversiteli kadın sporcuların başarılı olma motivasyonlarının, sezonun belirli dönemlerinde antrenörler tarafından yaratılan çevre ile değiştiğini bulmuşlardır. Holden, Pugh ve Schwarz (2017), takım sporuyla uğraşan erkek sporcuların kadın sporculara göre genel olarak daha fazla başarıya yaklaşma yönelimine sahip olduklarını tespit etmişlerdir. Heitman, Vicory, Kovalski, Pugh ve Norell (2006), sporcuların müsabaka ortamında başarıya yaklaşmak için çabaladıklarında, başarmak için motive oldukları fakat antrenman ortamına gerçek müsabakadan farklı yaklaşabileceklerinden dolayı antrenman koşulları için ayrı ölçümler yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Carron ve Hausenblas (1998), Zaccaro, Blair, Peterson ve Zazanis (1995), (Vargas-Tonsing, Warners ve Feltz (2003), Nicholls (1989), gibi araştırmacılar yapmış oldukları çalışmalarda sporcuların uyum, kolektif yeterlilik ve başarıya yaklaşma güduları için eğitmenlerin sporcuların kişisel özelliklerine ilişkin algılarını etkilemedeki öneminin altını çizerek, spor ortamlarında yapılan birçok çalışmanın antrenman, öğretim, sosyal destek veya sporcuların psikolojik beceri durumlarını etkileyen davranışlar yoluyla stratejiler geliştirdiklerini belirtmişlerdir.

McClelland'ın ihtiyaçlar teorisi, sosyal öğrenme yoluyla edinilen ihtiyaçları, insan davranışı ve başarı, güç ve bağlanma gibi çevresel faktörlerle bütünleştiren bir teoridir. Bu bağlamda bireyin bir disiplin içerisindeki başarı ihtiyacını belirler. İnsanların karşıladığı ihtiyaçlar kişiden kişiye farklılık gösterebilir. Başarılı olması gereken kişilerin sorumluluk almaya istekli, hedefe ulaşmak için gerekli çaba ve enerjiyi gösteren kişiler olduğu görülmektedir. McClelland, insanların motivasyonunu etkileyen faktörlerin aynı zamanda çevrelerinden ve kaynaklanan sosyal faktörler olduğunu savunur ve ırk ve çevre, din, aile ve ebeveynlik tarzının da bireysel motivasyonu etkilediğine dikkat çekmektedir (Can, Azizoğlu, & Miski Aydın, 2011).

Dolayısıyla çalışmamıza katılan kadın öğrencilerin başarıya ulaşma motivasyonlarının sosyal çevre etkilerinden biri olarak kabul edilen film izleme boyutunda deney gurubu ölçüm sonuçlarında olumlu anlamda değişiklik görülmüştür. İzlenen bu filmler bireyin mücadeleci hedefler yaratarak, performans gelişimlerini ve kendilerini başarıya götüren becerileri öğrenmelerine yardımcı olabileceği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan kadın öğrencilerin büyük bir çoğunluğu başarıya yaklaşma ölçütünü antrenman yapmak ve hedefe ulaşmak olduğunu belirtmişlerdir. Çalışmamızda deney gurubunda yer alan kadın öğrencilerin son-test ve davranışta kalıcılık testlerinin nicel sonuçlarında da benzer veriler elde edilmiştir.

Araştırmaya katılan kadın öğrencilerin SÖBMÖ başarısızlıktan kaçınma güdüsü alt boyut puanlarına bakıldığında, meydana gelen değişimin gurup zaman etkileşiminden kaynaklandığı belirlenmiştir. Eta^2 değerleri incelendiğinde, deney grubu üzerindeki sonuçların en büyük etkiyi yarattığı görülmüştür ($Eta^2=,69$). Kontrol grubu ölçümlerinde ön-test, son-test ve davranışta kalıcılık testi puanlarında sırasıyla doğrusal bir şekilde anlamlı olarak azalma meydana gelmiştir. Ön-test ve davranışta kalıcılık testi puanları arasında anlamlı düzeyde bir tespit edilmiştir.

McGregor ve Elliot (2005), yaptıkları araştırmada sporcuların başarısızlıktan ve hata yapmaktan kaçınmaya çalıştıklarını ve bu durumun kendi kendini devam ettiren bir süreç olabileceğini belirtmişlerdir. Sagar vd. (2007), yaptıkları araştırmada müsabakalarını kaybeden sporcuların başarısızlıktan kaçınma güdülerinin düşük olmalarının nedeni olarak kendilerini başarısız olarak görmelerinden kaynaklandığını tespit etmişlerdir. Conroy, Kaye ve Coatsworth (2006), yaptıkları çalışmada sporcuların hedeflerinin öncülleri olarak sosyal-çevresel değişkenleri araştırmışlardır. Bu çalışma, genç yüzücülerin başarıya yaklaşma hedeflerine ilişkin algılarını incelemiş ve sporcuların antrenörlerinin bu hedefleri vurgulayacak şekilde algıladıklarında başarısızlıktan kaçınma hedeflerini benimseme olasılıklarının daha yüksek olduğunu bulmuştur. Wright, Pincus, Conroy ve Elliot (2009) ve Conroy, Elliot ve Pincus (2009), gibi araştırmacılar başarısızlık korkusunun kişilerarası sorunlar üzerindeki etkisini inceleyerek, başarısızlıklarının anti sosyal davranışlarından kaynaklandığını belirtmişlerdir.

Sporcunun yarışma ortamlarına katılmasını belirleyen bir başka faktör başarısızlıktan kaçınma güdüsüdür. Bu faktör kişilerin kaygılı bir yaradılışı olması ile ilgilidir. Yüksek seviyede kaygılı kişiler, kaygı seviyesi düşük olan kişilere göre, yarışma durumlarından daha çok kaçınma eğilimi göstermektedirler (Cox, 1990).

Spora katılmak için gereken önemli zaman ve enerji yatırımı ile birleştiğinde, iyi performans göstermek için hissettikleri baskılar düşünüldüğünde, bu başarısızlıklar sporcular için kabullenmeleri ve bunlarla başa çıkmaları zor olabilir. Ayrıca, sporcular performans beklentilerini karşılayamadıklarında sert bir şekilde eleştirilirler ve çoğu zaman beklentileri karşılayamamanın sonuçlarına katlanırlar. Başarısızlıktan kaçınma güdüsü aslında başarılı olma isteğiyle bağlantılıdır.

Birey spor ortamında ne kadar başarılı olmak isterse bir o kadarda kendisini baskı altında hisseder. Dolayısıyla sosyal ve çevresel faktörlerinde etkisiyle bu duyguyu olumsuz şekilde dışarıya yansıtma ihtimali bulunmaktadır.

Araştırmaya katılanların büyük çoğunluğu başarısızlığı ders çıkarılması gereken bir olay veya pes etmek / yeterince çalışmamak olarak tanımlamışlardır. Örneğin, “Başarısız olmaktan korkmam. Çünkü başarısız olduğumda diğer yarışma için daha çok hırslanırım ve o yarışmada başarılı olurum. Her başarısızlık elbet bir başarıya vesile olur. Başarılı olmak için daha çok çalışmak gerekir”, Herkes başarısız olabilir. Önemli olan başaramadıktan sonra yeniden deneyebilmektir. Başarısızlıktan korkmuyorum, çünkü başarmak için yeniden başlıyorum. Başarısızlıklar insanı başarıya götürür” ifadeleriyle aslında başarısız olmayı bir kayıp / yenilgi olarak değil, başarıya giden yolda çıkarılması gereken bir ders veya tecrübe olarak gördüklerini ifade etmektedir. Bu bağlamda araştırmamızın film izleme prosedürünü tamamlayan deney gurubu katılımlardan elde edilen nicel veriler ile deney gurubunda yer alan katılımcıların nitel görüşlerini belirttiği anket sonuçları birbiriyle örtüşmektedir.

Çalışmamızda yer alan katılımcıların TCRTÖ eşitlikçi cinsiyet rolü alt boyut puanları incelendiğinde deney grubu ölçümlerinin η^2 değeri göz önüne alındığında en büyük etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir ($\eta^2=.94$). Kontrol gurubu katılımcılarının ölçüm sonuçlarına bakıldığında son-test ile çalışma tamamlandıktan 6 hafta sonra uygulanan davranışta kalıcılık testleri arasında anlamlı bir düzeyde azalma meydana geldiği belirlenmiştir. Deney grubu ölçümlerinde ise çalışma öncesinde uygulanan ön-test ile film izleme prosedürü sonrası uygulanan son-test değerleri arasında artış meydana gelmiştir.

Bruening ve Dixon (2008) ve Shaw ve Frisby (2006), gibi araştırmacılar çalışmalarında Sporun herhangi bir dalında koçluk mesleğini yürüten kadınların çalışmalarının engellenmesine ve kendilerine kısıtlamalar konulmasına eşitlikçi cinsiyet rollerini temel alarak karşı çıkma içgüdüğü içerisinde olduklarını tespit etmişlerdir. Jones, Burke ve Westman (2013), yaptıkları araştırmada birçok ailenin spor yapan veya sporun herhangi bir tarafında yer alan ebeveynleri olduğu modern toplumlarda hem annenin hem babanın eşit şartlarda iş ve ev ortamında olduğu gibi sporun konu olduğu alanlarda da eşitlikçi bakış açısıyla aktif katılımcılar olmaları gerektiğini belirtmişlerdir.

Aicher ve Sagas (2010), araştırmalarında yüksek düzeyde spor liderliği gerektiren pozisyonların erkeksi özelliklerle ilişkili olduğunu aynı zamanda seyirci olarak sporun içerisinde yer alan bireylerin yer aldıkları grubun liderleriyle iletişim kurarken daha çok erkeklerle anlaşabildiklerini bununda eşitlikçi cinsiyet rollerine uymayan bir durum olduğunu bulmuşlardır. Kark, Waismel-Manor ve Shamir (2012), yapmış oldukları çalışmada ideal bir baş antrenör profilinin hem erkeksi hem de kadınsı özelliklere sahip olan bir olarak algılandığını belirtmişlerdir. Çalışmamızdaki eşitlikçi cinsiyet rolleri alt boyutu bulgularıyla mevcut çalışma paralellik göstermektedir.

Radikal feminizmin amacını cinsiyet temelli rollerden, özelliklerden ve davranışlardan arınmış bir dünya yaratmak olarak tanımlayan Kreps, radikal olarak bahsedilmelerini toplumda radikal değişim ihtiyacına bağlamaktadır. Toplumun dayandığı cinsiyet ayrımını ortadan kaldırmak istediklerini ve erkek dünyasına entegre olma ihtiyacına inanmadıklarını vurgulayan Kreps, bu durumda en iyi ihtimalle bugünkü durumlarında olacaklarını söylemektedir. Bahsettiği temel değişikliklerden birinin aile ile ilgili olduğundan, kadınlara karşı kurumsallaşmış bir baskı olarak gördüğü aileye karşı savaşmanın gerekliliğinden bahsetmektedir (Çağıl, 2020).

Toplumumuzda eğitiim seviyesi yükseldikçe cinsiyet rolleri algısı eşitlikçi seviyede gelişebilmektedir. Ayrıca bireylerin toplumsal cinsiyet algıları sosyal çevre etkileri ve yaptıkları aktiviteler ile şekillenebilmektedir. Bu bağlamda çalışmaya katılan kadın öğrencilerin üniversite öğrenimi görmeleri, kampüs yaşamında ki sosyal çevreleri ve izledikleri filmler neticesinde toplumda ki cinsiyet rolleri algısına daha eşitlikçi seviyede yaklaştıkları söylenebilir.

Araştırmamıza katılan kadın öğrencilerin TCRTÖ kadın cinsiyet rolü tutum alt boyut puanları sonuçlarına bakıldığında Kontrol grubunda kadın cinsiyet rolü tutum düzeylerinde ön test ve son test arasında, son test ile kalıcılık testi arasında anlamlı düzeyde değişim meydana gelmediği, ancak kalıcılık testi tutum düzeylerinin ön test tutumlarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu, deney grubunda ise ön test ile son test arasında anlamlı düzeyde azalma meydana geldiği, son test ile kalıcılık testi arasında anlamlı düzeyde değişim meydana gelmediği, ayrıca kalıcılık testi tutum düzeylerinin ön testten anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ($p<0,05$) görülmektedir. Kadın cinsiyet rolü tutum puanlarında gerçekleşen değişimde grup etkisinin, zaman etkisinin ve grup zaman etkileşimin etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Eta^2 değerleri incelendiğinde, en büyük etkinin grup etkisi olduğu görülmektedir ($Eta^2=.62$).

Hovden (2006), yapmış olduğu çalışmada spor organizasyonun ideal liderini erkek veya kadın, sadece uzun ve sürekli olarak spor bağlılığına sahip olmayan aynı zamanda geniş kitlelere hitap edebilen, yol gösterici bir enerji tutumuna sahip olan kişi olarak yorumlamıştır. Günümüzde kadın sporu küresel olarak eşi benzeri görülmemiş şekilde hızla gelişmekte ve giderek daha fazla kız çocukları ve kadınlar sporun içerisinde yer almaya başlamıştır (Chawanksy & Hayhurst, 2015). Chalabaev, Sarrazin, Fontayne, Boiché ve Clément-Guillotin (2013), yapmış oldukları çalışmada eril sporların fiziksel temas, güç veya saldırganlık gibi özellikleri içerisinde barındırırken kadınsı sporlar olarak tabir edilen branşların ise zarafet ve estetik gibi özelliklere sahip olduğunu belirlemişlerdir.

Hardin ve Greer (2009), çalışmalarında yıllar içerisinde meydana gelen toplumsal değişimlerle ve kadınların sporun içerisinde daha fazla yer almasıyla sporun erkek cinsiyet rollerini temel alan düzeninin yeniden değerlendirilmeye başlandığını belirtmişlerdir Oxford ve McLachlan (2017), çalışmalarında genç kadınların spora katılımı onları bir erkek sınıflandırmasının içerisinde yerleştirdiği için ortaya çelişkili bir durum çıkmış çünkü araştırmanın katılımcıları sporla ilgilenen

kadınları kırılgan, naif olarak adlandırıp bu alanın tamamen erkeklere ait olduğunu tanımlamışlardır.

Biyoloji kuramından yola çıkarak kadınlarla erkekler arasında belirgin biyolojik farklılıkların bulunduğu bir gerçektir. Toplumsal alanda da kadın ve erkekten beklenen rollerin farklılaşması, erkeğin ve kadının farklı rolleri içselleştirmelerinde kendini göstermektedir. Çocuk bakımı, ev işleri fiziksel yetersizliğinden dolayı kadına uygun görülmüştür. Erkek ise, biyolojik yapısına uygun olarak güç gerektirecek ev dışındaki uğraşlara yönelmiştir (İmançer, 2006). Biyolojik kuramın savunucuları, erkekler ve kadınlar arasındaki farkın biyolojik faktörlerden kaynaklandığına dikkat çekmektedir. Kadın ve erkeğin farklı üreme rollerine sahip olması, toplumsal hayatta cinsiyetler arasında da farklılıklara yol açmaktadır. Üreme kadınları, annelik; erkekler için ise güç olarak kabul edilir. Bu nedenle biyolojik kuramın savunucuları, toplumda kadın erkek eşitliğinin sağlanmayacağına inanmaktadır (Altun, 2021).

Buradan yola çıkarak toplumumuzda kadın erkek arasında doğuşlarından itibaren fiziki anlamda bir eşitsizlik söz konusudur. Ancak çalışmamızın sonuçlarına baktığımızda kadın öğrencilerimizin izlemiş oldukları filmler neticesinde kadın cinsiyet rollerine bakış açıları değişmiş ve toplumda kadının daha eşit seviyede temsil edilmesi gerektiği sonucuna ulaşmışlardır. Filmlerin konu itibarıyla kadının fiziksel özelliklerinden dolayı erkeğin gerisinde kaldığının düşünüldüğü güreş, futbol ve tenis gibi spor branşlarında aslında yeteri kadar şans buldukları takdirde başarılı olabilecekleri sonucu çıkarılabilir.

Çalışmamızda yer alan kadın öğrencilerin TCRTÖ erkek cinsiyet rolü tutum alt boyut puanları incelendiğinde deney grubu ölçüm sonuçlarında ön-test ve son-test arasında azalma, kontrol grubu sonuçlarında ise, ön-test ile son-test arasında meydana gelmiştir. Son-test ile davranışta kalıcılık testi arasında artış meydana gelmiştir ancak anlamlı düzeyde değildir. Erkek cinsiyet rolü tutum puanlarındaki bu değişim grup etkisinin, zaman etkisinin ve grup zaman etkileşimin etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Etki değeri incelendiğinde en yüksek etkinin grup etkisi üzerinde olduğu görülmektedir ($\eta^2=,85$). Kontrol grubundaki değişimlerin grup içerisinde anlamlı düzeyde farklılaşmadığı, deney grubundaki değişimlere bakıldığında ise ön-test ile son-test arasında anlamlı düzeyde azalma meydana geldiği, ayrıca davranışta kalıcılık testi tutum düzeylerinin ön-testten anlamlı düzeyde daha düşük olduğu görülmektedir.

Acosta ve Marangoz (2000), çalışmalarında 1998-2000 yılları arasında ABD’de kadın atletizm programlarının faaliyetlerini ve organizasyonlarını elinde bulunduran National Collegiate Athletics Association (NCAA) okullarında atletik performans alanında çalışanların 418’nin erkek olduğu bu oranında yaklaşık %90’a denk geldiğini tespit etmişlerdir. Messner (2011), araştırmasında kadınların spora katılımlarının son on yılda ciddi oranda artmasına rağmen, spor

branşlarının çoğunda halen erkeklerin sayısının ciddi anlamda yüksek olması, spor cinsiyet bağlamında erkek cinsiyet rolünün baskın olduğunu açıklamıştır.

Fredricks ve Eccles (2004), çalışmalarında erkek cinsiyet rolü stereotipinin kadınların spor alanındaki performanslarını etkilediğini ve onları bu ortamdan uzak tutmaya katkıda bulunduğunu, buna rağmen erkeklerin kendilerini eril bakış açısının bir sonucu olarak daha yetenekli görmeye devam ettiklerini tespit etmişlerdir. Anderson ve Mowatt (2013), yapmış oldukları araştırmada özellikle erkek sporcuların homofobik ifade tutumlarının genel popülasyondan daha yüksek seviyede olduğunu ve bununda kendilerine yüklenen erkek cinsiyet rolleri tutumunun bir sonucu olduğunu belirtmişlerdir. Van-Tuyckom ve Scheerder (2010), çalışmalarında spora katılımın sayısı ve yoğunluğu açısından erkekler kadınlar arasında hala erkek cinsiyet rolleri lehine gözlemlenen eşitsizliklerin olduğu sonucuna varmışlardır. Damian-Gaillard, Montañola ve Olivesi (2014), yapmış oldukları çalışmada medyanın bireylerin sosyalleşmesinin önemli bir kaynağını temsil ettiğini, kamusal sosyal kimliğin yaratılmasına katkı sağladığını bulmuşlardır. Ayrıca medyada spor yayıncılığının erkek cinsiyet tutumunu ön plana alarak sadece %7'si kadınlarla ilgili olduğunu belirtmişlerdir.

Toplumsal cinsiyet rolleri hemen hemen tüm kültürlerde var olduğundan kültürel bir özellik olmanın yanı sıra evrenseldir. Öte yandan her kültürün kendine has özellikleri olduğu için büyük bir çeşitlilik ve farklılık göstermektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri terimi, bireylerin kendilerini kadın veya erkek olarak tanımladıktan sonra cinsiyetlerinin gerektirdiğini varsaydıkları rolleri ifade eder. Bireyler, içinde yaşadıkları toplumsal ve kültürel yapılar içerisinde toplumsal cinsiyet rollerini öğrenmekte ve bu rollere göre hareket etmekte olduğunu belirtmiştir (Taş, 1994). Bu nedenle toplumsal cinsiyet rolleri kültürden etkilendiğini ve bireyin içinde yaşadığı toplumsal kültürün, hem erkek hem de kadın için uygun görülen tutum değerleri de içerdiğini söylemiştir (Ersoy, 2009). Araştırmanın bulguları çerçevesinde katılımcıların film izleme prosedürüne tabi tutulmasının bir sonucu olarak erkek cinsiyet rolü tutum algısı deney gurubu özelinde aşağı doğru seyretmiştir. Kadınların spor ortamlarında erkekler kadar başarılı olamayacağını düşünülmesi ve tüm toplumsal baskılara rağmen kadınların en az erkekler kadar başarılı olmaları katılımcıların erkek cinsiyet tutumlarını daha eşitlikçi seviyede etkilemiştir diyebiliriz.

Araştırmaya katılan öğrencilerin TCRTÖ geleneksel cinsiyet rolleri tutum alt boyut puanlarına bakıldığında deney gurubunda sonuçlarında ön test ile son test arasında azalma meydana gelmiştir. Kontrol gurubunun sonuçlarında ise düzeylerinde ön- test ile son test arasında düşük düzeyde artış tespit edilmiştir. Geleneksel cinsiyet rolü tutum puanlarında grup etkisinin, zaman etkisinin ve grup zaman etkileşimin etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir. Eta² değeri sonuçları incelendiğinde etkinin grup etkisi olduğu görülmektedir (Eta²=,87). Deney gurubu ön test ile son testi ve son test ile kalıcılık testi arasında anlamlı düzeyde artış yaşanmamıştır. Ayrıca davranışta kalıcılık testi tutum düzeylerinin ön testten anlamlı düzeyde daha

yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kontrol grubunda ise ön test ile son test arasında anlamlı seviyede bir değişim olmamıştır. Fakat son test tutum düzeylerinin kalıcılık testinde anlamlı düzeyde azaldığı, kalıcılık testi tutum düzeylerinin ön test tutumlarından anlamlı düzeyde daha düşük olduğu görülmektedir.

Sanders (2015), çalışmasında kadın takımlarının sosyal atmosferi nedeniyle lezbiyen ilişkilerini ve kimliklerini kabul ettiğini ve bu ilişkileri koruma duygularından dolayı, geleneksel cinsiyet rollerinin aksine lezbiyen kimliğin keşfedilebilecek hatta hayata geçirilebilecek bir olgu olarak yaşamımıza girdiğini tespit etmiştir. Collier vd., (2013), yapmış oldukları araştırmada batılı ülkeler de yaşayan gençlerin batılı olmayan ülkelere yaşayan gençlere oranla toplumsal cinsiyet ilgili konulara geleneksel cinsiyet rollerini kabul etmeyerek daha açık fikirli olduklarını tespit etmişlerdir.

Bryant (2003), dört yıl arayla üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı bir araştırmaya göre, katılımcıların geleneksel görüşlerindeki düşüşe rağmen, kadınlar sürekli olarak daha eşitlikçi görüşlere sahip olduklarını saptamıştır. Sartore-Baldwin & Cunningham (2009), araştırmalarında kadınlar ve kız çocuklarının spora katılım oranlarını etkileyen gelenekçi bakış açısına bağlı olarak sosyal süreçlerin birbirine karıştırılabildiğini ve bu durumun çözülmesi zor olabileceğini belirtmişlerdir. Gee (2009), yaptığı araştırmada erkek sporcuların otoriter, heteroseksüel ve şiddet içeren eylemler yoluyla erkek egemenliğini baskın hale getirmeye çalıştıklarını tespit etmiştir. Shen Ratan, Cai ve Leavitt (2016), araştırmalarında erkeklerin genellikle kadınlara göre fiziksel bir avantaja sahip olduklarını düşündükleri geleneksel sporlardan farklı olarak, fiziksel özelliklerin herhangi bir avantaj sağlamadığı Espor'da hem erkeklerin hem kadınların eşit şartlarda yarışabileceğini belirtmişlerdir.

Sosyobiyojik kuram, kadınların sadece doğum yaptığını, erkeklerin ise kadınlara göre daha güçlü olup savaşçılık ve avcılık rolünü üstlendiğini belirtir. Sosyobiyologlara göre günümüzde yer alan geleneksel cinsiyet rolleri, insanoğlunun hayatta kalabilmek ve genlerini soylarına aktarabilmek adına geliştirdiği bir sistemdir (Dökmen, 2018). Bu yaklaşım geleneksel erkek rolünün, geleneksel kadın rolüne kıyasla daha çok kabul gördüğünü öne sürmektedir.

Araştırmaya katılanların cinsiyet rollerine ilişkin algılarının günümüz toplum yapısında aile, meslek – eğitim ve spor hayatı çerçevesinde olduğu görülmektedir. Bu algılarının ise genellikle kadınların kısıtlanması veya yetersiz olduklarına yönelik olduğu, kadınlara yönelik günümüz toplum yapısındaki cinsiyet rollerinin aileden gelen öğretilerden kaynaklı olduğunu belirttikleri görülmektedir. Bu bağlamda kadın cinsiyet rollerinin geleneksel toplum yapısındaki durumunu değerlendirmek önem arz etmektedir. Geleneksel toplum yapısı açısından değerlendirildiğinde, kadın cinsiyet rollerinin günümüz yapısındaki gibi aile (ev işleri ve çocuk bakımı), meslek ve eğitim hayatından uzak tutulma rollere sahip olduğu görülmektedir. Bunlara ek olarak sosyal

yaşamdan uzak tutulma ve spor yaşamından uzak tutulma da geleneksel kadın rolleri arasında yer almaktadır.

Psikoloji alanında, bir kişinin çelişen inançları, fikirleri veya değerleri olduğunda ve bir veya daha fazlasına aykırı davranışlarda bulunduğu genellikle psikolojik stres yaşadığında bilişsel uyumsuzluk ortaya çıkar. Bu teoriye göre, iki davranış veya düşünce psikolojik olarak tutarsız olduğunda, insanlar onları tutarlı hale gelene kadar değiştirmeye çalışırlar. Rahatsızlık, bir kişinin inançları ile algılanan yeni bilgiler arasındaki bir çatışma tarafından tetiklenir ve kişi rahatsızlıklarını hafifletmek için çatışmayı çözmenin yollarını bulmaya çalışır (Festinger, 1962). Çalışmamızda yer alan kadın öğrenciler aslında toplumda insanların geleneksel cinsiyet rollerine insanların belli kalıplara yerleştirildiğini fakat kadınlarımızın bundan rahatsız olduğunu ve bu durumu değiştirmeye çalıştıklarını film izleme ölçümlerinin tamamlanmasının ardından alınan testlerde nicel olarak ortaya çıkmış ve nitel olarak da desteklenmiştir.

Çalışmamızda yer alan kadın öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü tutum düzeylerinde deney gurubu ölçümlerinde ön test ile son test arasında azalma meydana geldiği, kontrol gurubu ölçüm sonuçlarında ise ön test, son test ve davranışta kalıcılık testleri arasında anlamlı düzeyde bir azalma veya artış meydana gelmediği tespit edilmemiştir. Evlilikte cinsiyet rolü tutum puanlarında meydana gelen değişimde grup etkisinin, zaman etkisinin ve grup zaman etkileşimin etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Eta² değerleri incelendiğinde, en büyük etkinin grup etkisi olduğu görülmektedir (Eta²=,88).

Jones vd. (2013), yaptıkları araştırmada birçok ailenin iki ebeveyninde çalışıyor olması bu nedenle kadın cinsiyet rolüne sahip olması ve kendisinden toplumsal beklentiler olan kadının bir antrenör olarak takımı ile seyahat etmesi iş- aile yaşamı arasında çatışmalara ve fikir ayrılıklarına neden olabileceğini belirtmişlerdir. Kara ve Güngörmüş (2018), yapmış oldukları çalışmada toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin ortalama puanı en yüksek boyutun “evlilik cinsiyet rolü” en düşük alt boyutun ise “kadın cinsiyet rolü” olduğu tespit etmişlerdir. Bu bağlamda, araştırmaya katılan öğrencilerin yüksek oranda evlilikte cinsiyet rolüne ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olduklarını belirtmişlerdir. Chen (2000), çalışmasında eğitimin bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin kalıp yargılarını azalttığını ve bireylerin eğitim düzeyi arttıkça toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarının daha liberal hale geldiğini bulmuştur.

Araştırmamıza katılan kadın üniversite öğrencilerinin tamamının henüz evlenmemiş bireyler oldukları bilindiğinden dolayı öğrenciler anne ve babalarında gördükleri evlilik cinsiyet rollerini benimsemektedirler. Ön test öncesi deney gurubuna yapılan ölçümlerde kadın öğrencilerimizin evlilikte cinsiyet rolleri tutumları yüksek çıkmıştır. Ancak filmlerin pozitif etkisi ile katılımcılar her alanda başarılı olabileceklerine olan inançlarının farkına varmış olabilirler. Bununla birlikte öğrencilerimizde evleneceği kişiyi kendisinin seçebileceğine, anlaştığı insanla hayatını birleştirme noktasında kararın kendilerinde olduğu düşüncesi oluşmuştur denilebilir. Ayrıca film izleme

prosedürü sonrasında katılımcılarda evliliklerin aslında ortak bir yaşam alanına sahip olduğu, çiftlerin kararları birlikte verdikleri bir kurum olduğu fikri oluşmuştur diyebiliriz.

5. 2. Nitel Bölüm Bulguları ile İlgili Tartışma

Kültürel olarak kadına ve erkeğe uygun görülen kişilik özellikleri, davranışlar ve sorumluluklar toplum tarafından toplumsal cinsiyet kalıp yargılarına dönüştürülmektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri de bu kalıp yargılar yoluyla üretilmekte, pekiştirilmekte ve aktarılmaktadır (Zeyneloğlu, 2008). Bu bağlamda çalışmamıza katılan 30 kadın öğrenciden 26'sı Türk toplumunda cinsiyet rolü algısının olduğunu belirtmişlerdir. Kadın öğrencilerimiz burada aslında olması gerekeni değil de yaşanan mevcut durumu tespit noktasında düşüncelerini belirtmişlerdir denilebilir. Deney gurubunda yer alan katılımcıların film izleme prosedürünü tamamladıktan sonra yapılan ölçümlerinde toplumsal cinsiyet rolleri tutum düzeyleri tüm alt boyut puanlarında eşitlikçi seviyede bir gelişme yaşandığı için bu sonuca varabiliriz. Örneğin, K5 “Cinsiyet rolü kadın ve erkeğin toplumdaki yerini ifade eder. Eskiye bakıldığında evet vardır. Ancak günümüzde bulun etkileri azalmıştır. Kadınlara da özgürlük ve haklar verilmiştir” ifadesiyle geçmişten gelen bir cinsiyet rolü algısı olmasına karşın günümüzde bunun etkisinin azaldığını belirtmektedir. K7 “Kadın hiçbir şey yapamaz, sadece evinde oturur. Erkek evi geçindirmek zorundadır ve tüm kararları o verir” şeklinde bir algının toplumda var olduğunu belirtmektedir. K7'nin bu ifadesine ek olarak K11 de benzer şekilde “Toplumda süregelen bazı inançlar vardır. Bunlar kadının ev işleri yapması, çocuklara bakması, erkeklerin ise evin reisi olması konumunda olması ve kararları alan kişi olarak görünmesi” ifadesiyle erkeğin karar verici bir rolü olduğu algısının olduğunu belirtmektedir.

Nitel değerlendirmeye katılan kadın öğrencilerin 18'i cinsiyetler arasında bir fark olmadığını, yaşamımızda kadın ve erkeğin eşit olduğunu savunmaktadırlar. 12 öğrenci ise bu konuda hakkında fikir beyan etmemişlerdir. Ülkemizde ve yurt dışında üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarını belirlemeye yönelik yapılan çalışmalar sonucunda kadın öğrencilerin cinsiyete yönelik düşüncelerinin erkek öğrencilere göre daha eşitlikçi olduğu bulunmuştur (Esen Soylu, Siyez, & Demirgürz 2017). Bireylerin eğitim seviyeleri yükseldikçe toplumsal cinsiyet algılarının eşitlikçi bakış açısıyla değiştiği görülmektedir. Araştırmamızda yer alan kadın öğrencilerin cinsiyetler arasında bir fark olmadığını savunması, katılımcılarının tamamının üniversite eğitimi almasından kaynaklı denilebilir.

Örneğin; K20 “Cinsiyet rolü ifadesi benim için erkek ve kadın ayrımıdır, kadının kısıtlanmasıdır. Erkekler en güçlü görülür, kızlar çok zayıf görülür, ancak bu böyle değildir” K1 “Cinsiyetin yaşamın farklı alanlarında rolleri vardır ama nasıl algılandığı önemlidir. Eşitlikçi cinsiyete göre insanların eşit olması gerekmektedir. Günümüzde de gördüğümüz kadarıyla toplum

tarafından bilinmektedir". Öğrenciler bu ifadeleri ile kadın ve erkek arasında toplumda belli oranda bir algının olduğunu fakat aslında iki cinsiyet arasında eşitlik olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Geleneksel toplum yapısında erkeğin ve kadının cinsiyet rolleri incelenecek olursa, Yılmaz (2018), yapmış olduğu bir çalışmada bu konuya erkek, ev dışında ücretli işte çalışmakta ve kamusal statülere de sahip olmaktadır. Kadın ise ekonomik olarak erkeğe bağımlı ve ücretsiz ev içi işler ile uğraşmaktadır şeklinde yorum getirmiştir. Geçmişten günümüze kadınlarımıza annelik, ev işleri ile ilgilenme, çocuklarına bakmak gibi erkeğin sosyal ve ekonomik hayatta erkeğin gerisinde kalmasına neden olan bazı toplumsal cinsiyet rolleri yüklenmiştir.

Geleneksel toplum yapısında kadının nitel analiz sonuçları değerlendirildiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin 23'ü aile, 18'i ev işleri ve 12'si çocuk bakımı şeklinde cevaplar vermişlerdir. Erkeğin cinsiyet rolünde ise 23 katılımcı önceliğin meslek ve eğitim olduğundan bahsetmiştir.

Geleneksel kadın cinsiyet rollerine ilişkin K1 "Kadının cinsiyet rolü herkes tarafından bilinen yemek yapmak, evine bakmak ve iş hayatında pek bulunmamaları. Geleneksel açıdan kadın cinsiyet rolü genel olarak belirli kalıplar içinde, daha çok erkekler egemen bir toplum algılanmasından dolayı belirli sınırlar içerisindedir. Kadınlar daha çok annelik, ev hanımlığı gibi rollerle bilinmektedirler" ifadesiyle kadının rolünün aile hayatıyla sınırlandırıldığını belirtirken, K6 "Geleneklerde vardır. Kadın işi, erkek işi". Örneğin iç işlerine kadın, dış işlerine erkek bakar lafları kadını kamçılayan sözlerdir" ifadesiyle kadının iç işlerine bakmasının, yani evdeki yaşam alanından sorumlu olmasının geleneksel bir yaklaşım olduğunu belirtmektedir.

Araştırmaya dahil olan kadın öğrencilerden 8'i evliliğin ortak bir paylaşım alanına ihtiyaç duyduğunu ve hayatın müşterek olduğu cevabını vermişlerdir. Evlilikte erkek cinsiyet rolü nitel analiz sonuçlarında ise 11 kişi erkeğin gelir sağlayıcı role sahip olduğunu belirtmiştir. K8 de "Erkek çalışır evi geçindirir, kadın ise evi temizler, yemek yapar. K2 "Evlilikte cinsiyet rolleri vardır ama bu geleneğe ve topluma göre değişir. Kadına bazı geleneklerde yetki verilmez. Erkek evin reisidir, o ne derse o olur. Hatta bazılarında erkek kadına sormadan kendi kendine karar verip kendi başına hareket eder. Benim düşüncem otorite tek kişide olmamalı, karşılıklı olarak birbirlerine danışarak bir yol bulunup karar verilmelidir" ifadesiyle evlilikte erkeğin tek karar alıcı olduğuna dair bir algı olduğunu belirtirken, ancak kadının da kararlara dahil olması gerektiğini düşünmektedir. Katılımcılarda her ne kadar kadının ve erkeğin evlilikte farklı rolleri olduğu algısı toplumda yaygın olsa da bu algının aksine erkek ve kadının evlilikteki rolleri paylaşması gerektiğine dair algının da varlığından söz edilmektedir.

Katılımcıların 26'sı kendilerinde olan fiziksel mental kapasitenin farkında olduklarını belirtmişlerdir. Bunun için fazla çabalarıp, sonucunda neler yapabileceğini görmek istediğinden bahsetmiştir. Kadın öğrencilerden bazıları ise fiziksel ve mental kapasitelerinin farkında oldukları ancak Türkiye'de gelişime yeteri kadar destek verilmediği için bir yere kadar başarılı olabileceklerini söylemişlerdir. Bazı katılımcılar ise gücümün farkındayım bu yüzden erkek sporu

olarak görülen halter sporunu tercih ettim diyerek yanıt vermiştir. Bu bağlamda güç ve fiziksel kapasite gerektiren sporların erkek sporu olarak görülmesi toplumsal cinsiyet eşitsizliğine bir işaret ve kadınların spor motivasyonlarını etkileyen bir durumdur.

Araştırmada yer alan kadın öğrencilerin birçoğu antrenman yapmanın başarıya ulaşma ölçüsü olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla katılımcılar başarılı olmanın kriterini emek üzerine kurgulamıştır. Eğer bir kadın hayatta spor alanında başarılı olmak istiyorsa toplumsal baskılara boyun eğmemeli ve çok çalışmalıdır denebilir. Araştırmaya katılanların büyük çoğunluğu başarısızlığı ders çıkarılması gereken bir olay veya pes etmek / yeterince çalışmamak olarak tanımlamaktadır. Örneğin; bir kadın öğrenci “Herkes başarısız olabilir. Önemli olan başaramadıktan sonra yeniden deneyebilmektir. Başarısızlıktan korkmuyorum, çünkü başarmak için yeniden başlıyorum. *Başarısızlıklar insanı başarıya götürür*” ifadeleriyle aslında başarısız olmayı bir kayıp / yenilgi olarak değil, başarıya giden yolda çıkarılması gereken bir ders veya tecrübe olarak gördüklerini ifade etmektedir. Bir diğer katılımcı ise “Başarısızlık, başarılı olmak için yaptığım fedakârlıkların boşa gitmesidir” ifadesiyle başarısızlığı hedefe ulaşmamak olarak tanımlamaktadır. Araştırmaya katılanların başarısızlıktan kaçınmak için çok çalışmak, motivasyonlarını yüksek tutmak ve başarısızlığın nedenlerini bulup düzeltmeye çalışmak en sık başvurdukları yöntemlerdir.

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu araştırmanın amacı, spor ve toplumsal cinsiyet temalı filmlerin üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algıları ve spora özgü başarı motivasyonları üzerine etkisinin incelenmesiydi. Bu kapsamda araştırmanın sonuçları, deney ve kontrol grubunda yer alan kadın öğrencilerin toplumsal cinsiyet algıları ve spora özgü başarı motivasyonlarına ait gelişimleri incelenerek oluşturuldu. Ayrıca toplumsal cinsiyet rolleri tutumunun ve spora özgü başarı motivasyonunun etkilerinin tam olarak anlaşılabilmesi için, deney grubu katılımcılarının nitel olarak görüşlerine başvuruldu. Elde edilen sonuçlar ışığında, bu ve bundan sonra yürütülecek araştırmalar için öneriler oluşturuldu.

6. 1. Sonuçlar

Sonuç olarak; toplumsal cinsiyet ve sporda başarı motivasyonunu konu edinen filmlerin gösterge bilim analizi ile doğrulanması sonrasında katılımcılara izletilmesi neticesinde, deney kadın öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarını ve sporda başarı motivasyonlarını kadın-erkek eşitliğini temel alacak seviyede geliştirdiği gözlemlenmiştir. Bu bağlamda sosyal bir aktivite ve çevresel etki olarak kabul görebilen film izleme prosedürü kadınların toplumsal cinsiyet algılarını ve spora özgü başarı motivasyonlarını, hiçbir çevresel etkiye maruz kalmayan veya bu tarz sosyal etkinlik yapmayan bireylere göre daha olumlu anlamda gelişim gösterdiği tespit edilmiştir.

6. 2. Öneriler

Yapılan çalışma, spor bilimleri alanında üniversite eğitimi alan kadın öğrenciler ile yürütüldü. Toplumsal cinsiyet rolleri tutumunun ve sporda başarı motivasyonunun kadınlar üzerindeki etkilerinin genellenebilmesi için, araştırmaya konu olan filmlerin daha farklı seviyelerden, kültürlerden ve daha farklı yaş gruplarından kadınlarla tamamlanması gerekmektedir.

Çalışma, sadece spor bilimleri alanında öğrenim gören kadın öğrenciler ile yürütüldü. Sporda başarı motivasyonu ve toplumsal cinsiyet algısını konu edinen daha farklı alanlarda öğrenim gören üniversite öğrencisi kadınlar veya lise ve dengi okullarda öğrenim gören kadınlar ile de yürütülmesi çalışmanın etkilerinin daha net anlaşılabilmesini sağlayacaktır.

Araştırmamızın sonuçları Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, KASFAD (Kadınlar için Fiziksel Aktivite Derneği) ile paylaşılabılır.

Kadını temel alan spor ve toplumsal cinsiyet temalı filmlerin daha yaygın hale gelebilmesi için ulusal film sektörü Turizm Bakanlığı'nın katkılarıyla teşvik edilerek bu gibi filmlerin sayısı çoğaltılabilir. Bu yapımların sayılarının artması kadınlarımızın toplumdan soyutlanmalarına, iş hayatından engellenmelerine karşı bir duruş sergiyebilir.

7. KAYNAKLAR

- Acar-Savran, G. (2013). *Beden emek tarih, diyalektik bir feminizm için* (3. bs.). İstanbul: Kanat Yayınları.
- Acosta, V., & Carpenter, L. (2000). Women in intercollegiate sport: A longitudinal study—twenty-three year update. *Unpublished Report Partially Funded by Brooklyn College of the City University of New York and The Project on Women and Social Change of Smith College, Spring*.
- Aicher, T. J., & Sagas, M. (2010). Are head coaches in intercollegiate athletics perceived as masculine? An evaluation of gender stereotypes and the effect of sexism on intercollegiate coaches. *Gender Issues*, 27(3), 165-174.
- Akarçay Ulutaş, D., & Ustabası-Gündüz, D. (2018). Karma araştırma tasarımı. Ş. Aslan (Ed.), *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri içinde* (s. 446). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Akerson, F. E. (2016). *Göstergebilime giriş*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- Aksan, D. (2007). *Her yönüyle dil: Ana çizgileriyle dilbilim* (3. bs.). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aktaş, Z., Çobanoğlu, G., Yazıcılar, İ., & Nihal, E. (2006). Profesyonel basketbolcularda spora özgü başarı motivasyon düzeyinin cinsiyetler açısından karşılaştırılması. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 55-59.
- Altun, M. (2021). *Toplumsal cinsiyet bağlamında kadına yönelik cinsel şiddet tahakküm distopyası: Damızlık kızın öyküsü adlı dizi örneği* (Yayınlanmamış doktora tezi). Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Altınbaş, D. (2010). Feminist tartışmalarda liberal feminizm. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, 9, 21-52.
- Anderson, A. R., & Mowatt, R. A. (2013). Heterosexism in campus recreational club sports: An exploratory investigation into attitudes toward gay men and lesbians. *Recreational Sports Journal*, 37(2), 106-122.
- Alptekin, D. (2014). Çelişik duygularda toplumsal cinsiyet ayrımcılığı sorgusu: üniversite gençliğinin cinsiyet algısına dair bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 32, 203-211.
- Altıntuğ, M. (2013). Türk halk oyunlarında dansçı ve oyun etkileşiminin ürünü olan naraların göstergebilimsel yaklaşımla incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 131-139.
- Arıtan, K. C. (2012). Sporda sosyokültürel boyutlar. H. Ertan (Ed.), *Spor bilimlerine giriş* içinde (s. 44-63). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Yayınları.
- Aydın, B., Karbay, E. B., & Kurt, M. (2014). Kuzey-güney'in doğu-batı ekseninde çözümlemesi: Dizideki kadınlık, erkeklik halleri. H. Kuruoğlu & B. Aydın (Ed.), *Toplumsal cinsiyet ve medya* içinde (s. 155-202). Ankara: Detay Yayıncılık.

- Bandura, A., & McDonald, F. J. (1963). Influence of social reinforcement and the behavior of models in shaping children's moral judgment. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 67(3), 274–281.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. NJ: Englewood Cliffs.
- Burke, P. J. (1989). Gender identity, sex, and school performance. *Social Psychology Quarterly*, 52, 159-169.
- Bayhan, V. (2012). Beden sosyolojisi ve toplumsal cinsiyet . *Doğu Batı Düşünce Dergisi*, 63, 147-164.
- Bayrakçeken, S., Oktay, Ö., Samancı, O., & Canpolat, N. (2021). Motivasyon kuramları çerçevesinde öğrencilerin öğrenme motivasyonlarının artırılması: Bir derleme çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(2), 677-698.
- Bayraktar, B., & Kurtoglu, M. (2009). Sporda Performans Etkili Faktörler, Değerlendirilmesi ve Artırılması. *Klinik Gelişim Dergisi*, 22(1), 16-24.
- Bellamy, R., & Mason, A. (2003). *Political concepts*. UK: Manchester University Press.
- Baseri, A. (2014). Semavi dinlerde (İslam, Hristiyanlık, Yahudilik) kadına şiddet ve saygının karşılaştırılması hakkında araştırma. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16, 123-127.
- Bee, H., & Boyd, D. (2009). *The developing child* (O. Gündüz, Çev.). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Bem, S. L. (1981). Gender schema theory: A cognitive account of sex typing. *Psychological Review*, 88(4), 354–364.
- Best, J. W., & Kahn, J. V. (2017). *Eğitimde araştırma yöntemleri* (10. bs.). (O. Köksal, Çev.). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Berenbaum, S. A., Martin, C. L., & Ruble, D. N. (2008). Gender development. damon. In Lerner. R. M. (Eds.), *Child and adolescent development an advanced course* (pp. 647-696). New Jersey, John Wiley & Sons, Inc.
- Bora, M. V. (2013). *Beden eğitimi öğretmeni ve sporcu öğrenciler arasındaki iletişimin sportif başarı motivasyonu ile ilişkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Harran Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Şanlıurfa.
- Bora, A. (2014). *Kadınların sınıfı, ücretli ev emeği ve kadın öznelliğinin inşası* (3. bs.). İstanbul: İletişim Yayıncılık.
- Bronfenbrenner, U. (1992). Ecological systems theory. In R. Vasta (Ed.), *Six theories of child development: Revised formulations and current issues* (pp. 187–249). Londra: Jessica Kingsley Publishers.
- Bruening, J. E., & Dixon, M. A. (2008). Situating work–family negotiations within a life course perspective: Insights on the gendered experiences of NCAA Division I head coaching mothers. *Journal of Sex Roles*, 58(1), 10-23.

- Bull, S. J., Shambrook, C. J., James, W., & Brooks, J. E. (2005). Towards an understanding of mental toughness in elite English cricketers. *Journal of Applied Sport Psychology*, 17(3), 209-227.
- Buss, D. M. (1989). Sex differences in human mate preferences: Evolutionary hypotheses tested in 37 cultures. *Behavioral and Brain Sciences*, 12(1), 1-14.
- Buss, D. M., & Shackelford, T. K. (1997). Human aggression in evolutionary psychological perspective. *Clinical Psychology Review*, 17(6), 605-619.
- Bussey, K., & Bandura, A. (1999). Social cognitive theory of gender development and differentiation. *Psychological Review*, 106(4), 676-713.
- Bryant, A. N. (2003). Changes in attitudes toward women's roles: predicting gender-role traditionalism among college students. *Journal of Sex Roles*, 48(3/4), 131-142.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (25. bs.). Ankara: Pegem Akademi.
- Can, H., A. Ö. Azizoğlu, & Miski Aydın, E. (2011). *Örgütsel davranış*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Caroline, R. (1998). *Feminizm ve ezilmenin çelişkileri* (M. Bayatlı, Çev.). İstanbul: Pencere Yayınları.
- Carron, A. V., Hausenblas, H. A., & Eys, M. A. (2005). Group dynamics in sport. *Fitness Information Technology*, 26(3), 412-434.
- Chalabaev, A., Sarrazin, P., Fontayne, P., Boiché, J., & Clément-Guillotin, C. (2013). The influence of sex stereotypes and gender roles on participation and performance in sport and exercise: Review and future directions. *Psychology of Sport and Exercise*, 14(2), 136-144.
- Chawansky, M., & Hayhurst, L. M. (2015). Girls, international development and the politics of sport: Introduction. *Sport in Society*, 18(8), 877-881.
- Chen, Y. L. (2000). *Housing women in Taiwan*. New Jersey: New Brunswick.
- Cherney, I. D., & Dempsey, J. (2010). Young children's classification, stereotyping and play behaviour for gender neutral and ambiguous toys. *Educational Psychology*, 30(6), 651-669.
- Collier, K. L., Bos, H. M., Merry, M. S., & Sandfort, T. G. (2013). Gender, ethnicity, religiosity, and same-sex sexual attraction and the acceptance of same-sex sexuality and gender non-conformity. *Journal of Sex roles*, 68(11), 724-737.
- Connell, R. W. (1987) *Gender and power*. California: Stanford University Press.
- Connell, R. (1998). *Toplumsal cinsiyet ve iktidar* (C. Soydemir, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Conroy, D. E., Kaye, M. P., & Coatsworth, J. D. (2006). Coaching climates and the destructive effects of mastery-avoidance achievement goals on situational motivation. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 28(1), 69-92.
- Conroy, D. E., Elliot, A. J., & Pincus, A. L. (2009). The expression of achievement motives in interpersonal problems. *Journal of Personality*, 77(2), 495-526.

- Corbin, J., & Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory* (4th ed.). USA: Sage Publications Inc.
- Corey, G. (2015). *Psikolojik danışma kuram ve uygulamaları* (T. Ergene, Çev.). Ankara: Mentis Yayıncılık.
- Creswell, J., & Plano-Clark, V. (2014). *Karma yöntem araştırmaları: Tasarımı ve yürütülmesi* (Y. Yüksel Dede & S. B. Demir, Çev.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Cox, R. H. (1990). *Sport psychology, concepts and applications*. Dubuque: Wm C. Brown.
- Çağıl, A. (2020). Feminizm ve politika ilişkisi bağlamında radikal feminizm. *Ağrı İslâmi İlimler Dergisi*, 6, 137-143.
- Çaha, Ö. (2010). *Sivil kadın Türkiye’de kadın ve sivil toplum*. Ankara: Savaş Yayınevi.
- Çakır, S. (2007). Feminizm: Ataerkil iktidarın eleştirisi modern siyasal ideolojiler. B. Örs, (Ed.), *Modern politik düşünce* içinde (s. 412-475). İstanbul: Bilgi University Publishing.
- Çakır, S. (2007). Feminizm, ataerkil iktidarın eleştirisi. B. Öz (Ed.), *Modern siyasal ideolojiler* içinde (s. 412-475). İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Çiçek, A. C., & Polat, M. K. (2019, Nisan). *Erkek iktidarının yeniden üretimi bağlamında medyanın dili: Türkiye televizyonlarında yayınlanan temizlik reklamları örneği*. 3. Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Kongresi’nde sunulmuş bildiri, Muğla Üniversitesi, Muğla.
- Çolak, A. (2019). Sosyal ve duygusal gelişim. Cavkaytar A. (Ed.), *Çocuk Gelişiminde Normal ve Atipik Gelişim* içinde (s. 104–137). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.
- Damian-Gaillard, B., Montañola, S., & Olivesi, A. (2019). *L’assignation de genre dans les médias: Attentes, perturbations, reconfigurations*. [Gender Assignment in the Media: Expectations, Disruptions, Reconfigurations]. France: Presses universitaires de Rennes.
- Dede, Y., & Argün, Z. (2004). Öğrencilerin matematiğe yönelik içsel ve dışsal motivasyonlarının belirlenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 29(134), 49-54.
- Demir, Z. (2014). *Modern ve postmodern feminizm* (1. bs.). Bursa: Sentez Yayınları.
- Derince, M. (2014). *Toplumsal cinsiyet bağlamında erkek kimliğinin televizyon reklamlarına yansımaları: Televizyon kozmetik reklamlarında göstergebilimsel çözümleme* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi.
- Diehl, C., Koenig, M., & Ruckdeschel, K. (2009). Religiosity and gender equality: comparing natives and Muslim migrants in Germany. *Ethnic and Racial Studies*, 32(2), 278-301.
- Dirmen, A. (2015). *Farklı liglerde oynayan kadın futbol takımı oyuncularının başarı motivasyon düzeylerinin karşılaştırılması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Donovan, J. (2014). *Feminist teori* (Aksu, Gevrek, & Sayılan, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Dökmen, Z.H. (2009). *Toplumsal cinsiyet*. (6. bs.). İstanbul: Remzi Kitabevi.

- Dökmen, Z. (2018). *Toplumsal cinsiyet, sosyal psikolojik açıklamalar*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Dökmen, Y. Z. (2019). *Toplumsal cinsiyet sosyal psikolojik açıklamalar* (10. bs). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Durur, K. E. (2017). Sporda cinsiyetçilik ve haber metinlerinde kadın sporcuların temsili. *Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 14, 98-116.
- Dworkin, S. L., & Messner, M. A. (2002). Just do... what? Sport, bodies, gender. In Flintoff, A. (Ed.), *Gender and sport: A reader* (pp. 17-29). London: Routledge.
- Eccles, J. (2011). Gendered educational and occupational choices: Applying the Eccles et al. model of achievement-related choices. *International Journal of Behavioral Development*, 35(3), 195-201.
- Ecevit, Y. (2011). Toplumsal cinsiyet sosyolojisine başlangıç. Y. Ecevit, & N Karkınar (Ed.), *Toplumsal cinsiyet sosyolojisi içinde* (s. 2-29). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.
- Engels, F. (2012). *Ailenin, özel mülkiyetin ve devletin kökeni* (K. Somer, çev.). Ankara: Sol Yayınları.
- Erdem, M. (2008). *Amerikan futbolu sporcularında sporda güdülenme ölçeğinin geliştirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Eray, Ş. (2015). *Yeni kurumsalcı yaklaşımlar çerçevesinde Türkiye’de toplumsal cinsiyet eşitliği kamu politikası: Eğitim ve siyasal katılım alt politika örnekleri* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ersoy, E. (2009). Cinsiyet kültürü içerisinde kadın ve erkek kimliği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 209-230.
- Ertuğrul, Y. Z., & Zorluoğlu E. (2021). Toplumsal cinsiyet rollerinin ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların incelenmesi. *ETÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(0), 1-17.
- Esen, E., Soylu, Y., Siyez, D. M., & Demirgürz, G. (2017). Üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet algısının toplumsal cinsiyet rolü ve cinsiyet değişkenlerine göre incelenmesi. *e-International Journal of Educational Research*, 8(1), 47-63.
- Festinger, L. (1962). Cognitive dissonance. *Scientific American*, 207(4), 93-106.
- Fredricks, J. A., & Eccles, J. S. (2004). Parental influences on youth involvement in sports. In M. R. Weiss (Ed.), *Developmental sport and exercise psychology: A lifespan perspective* (pp. 145-164). Fitness Information Technology.
- Freud, S. (1997). *Cinsellik üzerine üç deneme* (S. Budak, Çev.). Ankara: Öteki Yayınevi.
- Gano-Overway, L. A., & Duda, J. L. (2001). Personal theories of achievement motivation among African and White mainstream American athletes. *International Journal of Sport Psychology*, 32(4), 335-354.
- Gee, S. (2009). Mediating sport, myth, and masculinity: the National Hockey League’s “Inside the Warrior” advertising campaign. *Sociology of Sport Journal*, 26(4), 578-598.

- Gentile, A., Boca, S., & Giammusso, I. (2018). You play like a woman! Effects of gender stereotype threat on women's performance in physical and sport activities: A meta-analysis. *Psychology of Sport and Exercise*, 39, 95-103.
- Giddens, A. (2012). *Sosyoloji* (C. Güzel, çev.). İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Gilbert, J. (2001). Science and its 'other': Looking underneath 'woman' and 'science' for new directions in research on gender and science education. *Gender and Education*, 13(3), 291-305.
- Gould, D., Dieffenbach, K., & Moffett, A. (2002). Psychological characteristics and their development in Olympic champions. *Journal of Applied Sport Psychology*, 14(3), 172-204.
- Gök, F. A. (2013). *Evli kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rolleriyle ilgili algılarının aile işlevlerine yansımaları* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Grace, D. M., David, B. J., & Ryan, M. K. (2008). Investigating preschoolers' categorical thinking about gender through imitation, attention, and the use of self-categories. *Child Development*, 79(6), 1928-1941.
- Güder, S. Y., & Yıldız, T. G. (2016). Okul öncesi dönemdeki çocukların toplumsal cinsiyet algılarında ailenin rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2), 1-23.
- Günay, G., & Bener, Ö. (2011). Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde aile içi yaşamı algılamaya biçimleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 153(153), 157-171.
- Gürhan, N. (2010). Toplumsal cinsiyet ve din. *e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi*, 4, 58-80.
- Güven, S. (2006). *Toplum biliminde araştırma yöntemleri* (3. bs.). Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.
- Hall, M. A. (1988). The discourse of gender and sport: From femininity to feminism. *Sociology of Sport Journal*, 5, 330-340.
- Hanton, S., & Mellalieu, S. D. (2006). *Literature reviews in sport psychology*. New York: Nova Science Publishers.
- Hardin, M., & Greer, J. D. (2009). The influence of gender-role socialization, media use and sports participation on perceptions of gender-appropriate sports. *Journal of Sport Behavior*, 32(2), 207.
- Hartmann, H. (2012). *Marksizmle feminizmin mutsuz evliliği* (G. Aygen, Çev.). İstanbul: Yordam Kitap.
- Heitman, R. J., Vicory, J. R., Kovalesski, J. E., Pugh, S. F., & Norell, P. M. (2006). Collegiate year of eligibility, sex, and sports achievement motivation. *Perceptual And Motor Skills*, 102(1), 171-174.
- Heper, A. (2014). Feminizm ve hukuk. *Hukuk Kuramı*, 1(5), 11-27.
- Heuzé, J. P., Sarrazin, P., Masiero, M., Raimbault, N., & Thomas, J. P. (2006). The relationships of perceived motivational climate to cohesion and collective efficacy in elite female teams. *Journal of Applied Sport Psychology*, 18(3), 201-218.

- Heywood, A. (2011). *Siyasi ideolojiler* (Bayram, Tüfekçi, İnanç, Akın, & Kalkan, Çev.). Ankara: Adres Yayınları.
- Hitchcock, L. A. (2013). *Kuramlar ve kuramcılar* (S. Pekşen, Çev.), İstanbul, İletişim Yayınları.
- Hines, M. (2011). Gender development and the human brain. *Annual Review of Neuroscience*, 34(1), 69–88.
- Hoffman, L. W., & Kloska, D. D. (1995). Parents' gender-based attitudes toward marital roles and child rearing: Development and validation of new measures. *Journal of Sex Roles*, 32(5-6), 273-295.
- Holden, S. L., Pugh, S. F., & Schwarz, N. A. (2017). Achievement motivation of collegiate athletes for sport participation. *J. Sports Sci*, 7, 25-28.
- Horsburgh, V. A., Schermer, J. A., Veselka, L., & Vernon, P. A. (2009). A behavioural genetic study of mental toughness and personality. *Personality and Individual Differences*, 46(2), 100-105.
- Hoşgör, A. G. (2008). Kadın vatandaşlık haklarındaki en temel sorun: Nüfus cüzdanım yok ki!. *Toplum ve Demokrasi Dergisi*, 2(4), 27-38.
- Hovden, J. (2006). The gender order as a policy issue in sport: A study of Norwegian sports organizations. *Nordic Journal of Women's Studies*, 14(1), 41-53.
- Hupp, J. M., Smith, J. L., Coleman, J. M., & Brunell, A. B. (2010). That's a boy's toy: Gender-typed knowledge in toddlers as a function of mother's marital status. *The Journal of Genetic Psychology: Research and Theory on Human Development*, 171(4), 389-401.
- İmançer, D. (2006). Toplumsal cinsiyet oluşumuna ilişkin kuramsal yaklaşımlar. İmançer, D. (Ed.), *Medya ve Kadın içinde* (s. 1-22). Ankara: Ebabil Yayınları.
- Jasper, M. A. (1994). Issues in phenomenology for researchers of nursing. *Journal of Advanced Nursing*, 19(2), 309–314.
- Jones, F., Burke, R. J., & Westman, M. (2013). *Work-life balance: A psychological perspective*. England: Psychology Press.
- Johansson, T., & Klinth, R. (2008). Caring fathers: The ideology of gender equality and masculine positions. *Men and Masculinities*, 11(1), 42-62.
- Kağıtçıbaşı, Ç., & Kansu, A. (1976). Cinsiyet rollerinin sosyalleşmesi ve aile dinamiği: Kuşaklararası bir karşılaştırma. *Boğaziçi Üniversitesi Dergisi*, 4(5), 35-48.
- Kanazawa, S. (2003). Can evolutionary psychology explain reproductive behavior in the contemporary United States. *Sociological Quarterly*, 44(2), 291-302.
- Karageorghis, C. I., & P. C. Terry (1997). The psychophysical effects of music in sport and exercise: a review. *Journal of Sport Behavior*, 20(1), 54-68.
- Kara, F. M., & Güngörmüş, H. A. (2018). The determination of attitude levels of sport science students on social gender role: Demographic differences Spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören gençlerin toplumsal cinsiyet rolüne ilişkin tutum düzeylerinin belirlenmesi: Demografik farklılıklar. *Journal of Human Sciences*, 15(4), 2468-2478.

- Kark, R., Waismel-Manor, R., & Shamir, B. (2012). Does valuing androgyny and femininity lead to a female advantage? The relationship between gender-role, transformational leadership and identification. *The Leadership Quarterly*, 23(3), 620-640.
- Kadınlar için Spor ve Fiziksel Aktivite Derneği [KASFAD]. (2012). *Türkiye’de kadınlar ve kız çocuklarının spor ve fiziksel aktiviteye katılımı*. <http://www.kasfad.org/wpcontent/uploads/KASFAD-raporu.pdf> adresinden 04 Şubat 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Kaya, F. (2019). Ortaöğretim din kültürü ve ahlak bilgisi ders kitaplarında insan hakları üzerine bir çözümleme. *Mavi Atlas Dergisi*, 7(1), 274-298.
- Kazemi, F., & D, Özpolat. (2004). Toplumsal cinsiyet, İslam ve politika. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 53(1), 251-268.
- Klasios, J. (2019). Aggression among men: An integrated evolutionary explanation. *Aggression and Violent Behavior*, 47, 29–45.
- Kilvington, J., & Wood, A. (2016). *Gender, sex and children's play*. Londra: Bloomsbury Publishing.
- Koca, C., Aşçı, H., & Kirazcı, S. (2004). Takım ve bireysel sporlarla uğraşan kadın ve erkek sporcuların ve sporcu olmayanların toplumsal cinsiyet rol eğilimi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(2), 3-10.
- Kohlberg, L. (1966). *A cognitive-developmental analysis of children's sex role concepts and attitudes*. CA: Stanford University Press.
- Konter, E. (1995). *Sporda motivasyon*. İzmir: Saray Yayınları.
- Kusan, O. (2020). Spor sosyolojisi. G. Özen, & M. D. Dindar (Ed.), *Sporun kavramsal temelleri-3: Multidisipliner bakış içinde* (s. 41-58). İstanbul: Efe Akademi Yayınevi.
- Küçükahmet, L. (2000). *Sınıf yönetiminde yeni yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Liben, L. S., Bigler, R. S., Ruble, D. N., Martin, C. L., & Powlisha, K. K. (2002). The developmental course of gender differentiation: conceptualizing, measuring, and evaluating constructs and pathways. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 67(2), 1-183.
- Lindsey, L. L. (2016). *Gender roles a sociological perspective* (6. bs.). New York: Routledge.
- Lindsey, E. W. (2016). Same-gender peer interaction and preschoolers' gender-typed emotional expressiveness. *Journal of Sex Roles*, 75(5), 231-242
- Linn, M., & Hyde, J. (1989). Gender, mathematics, and science. *Educational Researcher*, 18(8), 17-27.
- Loehr, J. E. (1995). *The new toughness training for sports: Mental emotional physical conditioning from 1 world's premier sports psychologists*. United Kingdom: Penguin.
- Luc, G. P., Kim, M. T., & Najwa, K. H. (1997). Cient motivation for therapy scale a measure of intrinsic motivation extrinsic motivation and amotivation for therapy. *Journal of Personality Assesment*, 60(2), 414-435.

- Lytton, H., & Romney, D. M. (1991). Parents' differential socialization of boys and girls: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 109(2), 267–296.
- Mackinnon C. A. (2015). *Feminist bir devlet kuramına doğru* (T. Yöney, & S. Yücesoy, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Maddi, S. R., Ross Fox, S., Harvey, R. H., Lu, J. L., Khoshaba, D. M., & Persico, M. (2001). Reduction in psychopathology following bariatric surgery for morbid obesity. *Obesity Surgery*, 11(6), 680-685.
- Marks, J. L., Lam, C. B., & McHale, S. M. (2009). Family patterns of gender role attitudes. *Journal of Sex roles*, 61(3-4), 221-234.
- Martin, C. L., & Halverson, C. F. (1981). A schematic processing model of sex typing and stereotyping in children. *Wiley on Behalf of the Society for Research in Child Development*, 52(4), 1119–1134.
- Markula, P. (2009). *Olympic women and the media: International perspectives*. London: Palgrave Macmillian.
- McGregor, H. A., & Elliot, A. J. (2005). The shame of failure: Examining the link between fear of failure and shame. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 31(2), 218-231.
- Messner, M. (2011). Gender ideologies, youth sports, and the production of soft essentialism. *Sociology of Sport Journal*, 28(2), 151-170.
- Mıcık, C., & Akdal, T. (2020). Masallardaki cinsiyetçiliğin reklamlardaki post modern yansımaları. Akdal, T. (Ed.), *Multidisipliner toplumsal cinsiyet tartışmaları içinde* (s. 209-235). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, Şelale Ofset.
- Mies, M. (2019). *Dünya ölçeğinde ataerki ve birikim* (Y. Temurtürkan, Çev.). Ankara: Dipnot Yayınları.
- Millett, K. (2011). *Cinsel politik* (S. Selvi, Çev.). İstanbul: Payel Yayınevi.
- Mojab, S. (2018). *Marksizm ve feminizm* (F. Hülagü, Çev.). İstanbul: Yordam Kitap.
- Mungan, S. (1995). *Sporda motivasyon faktörü olarak ödül ve ceza* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Nicholls, J. G. (1989). *The competitive ethos and democratic education*. USA: Harvard University Press.
- Notz, G. (2018). *Feminizm* (S. D. Çetinkaya, Çev.). Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Nhundu, T. J. (2007). Mitigating gender-typed occupational preferences of Zimbabwean Primary School children: The use of biographical sketches and portrayals of female role models. *Journal of Sex Roles*, 56(9/10), 639–649.
- Oxford, S., & McLachlan, F. (2018). You have to play like a man, but still be a woman: young female colombians negotiating gender through participation in a sport for development and peace (SDP) organization. *Sociology of Sport Journal*, 35(3), 258-267.
- Özer-Dal, Y. (2001). Liberal eşitlik anlayışı ve ulusal mekanizmalar. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, 7, 21-30.

- Öztürk, E. (2011). *Feminist teori ve tarihsel süreçte Türk kadını* (1. bs.). İstanbul: Rağbet Yayınları.
- Öztürk, P., & Koca, C. (2017). Sporcu ergen kızların spora katılımının sosyo-ekolojik model ve toplumsal cinsiyet yaklaşımı bağlamında analizi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(3), 139-148.
- Özdaşlı, K., & Akman, H. (2012). İçsel ve dışsal motivasyonda cinsiyet ve örgütsel statü farklılaşması; Türk telekomünikasyon a.ş. çalışanları üzerinde bir çalışma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 4(7), 73-81.
- Phillips, A. (2015). *Demokrasinin cinsiyet* (A. Türker, Çev.). İstanbul: İmge Yayınları.
- Riemer, B. A., & Visio, M. E. (2003). Gender typing of sports: An investigation of metheny's classification. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 74(2), 193-204.
- Ritzer, G. (2012). *Modern sosyoloji kuramları* (H. Hülür, Çev.). Ankara: De Ki Basım Yayım.
- Rowbotham, S. (1998). *Kadın bilinci erkek dünyası* (Ş. Alpagut, Çev.). İstanbul: Payel Yayınları.
- Sagar, S. S., Lavalley, D., & Spray, C. M. (2007). Why young elite athletes fear failure: Consequences of failure. *Journal of Sports Sciences*, 25(11), 1171-1184.
- Sancar, S. (2014). *İdeolojinin serüveni, yanlış bilinç ve hegemonyadan söyleme* (1. bs.). Ankara: İmge Yayınları.
- Sanders, K. (2015). Mean girls, homosociality and football: an education on social and power dynamics between girls and women. *Gender and Education*, 27(7), 887-908.
- Sangari, K. (2018). *Ataerki/ataerklere* (F. Hülügü, Çev.), İstanbul: Yordam Kitap.
- Sartore, M. L., & Cunningham, G. B. (2009). The lesbian stigma in the sport context: Implications for women of every sexual orientation. *Journal of Quest*, 61(3), 289-305.
- Seker, S. E. (2015). Motivasyon teorisi (motivation theory). *Yönetim Bilişim Sistemleri Ansiklopedisi*, 2, 22-26.
- Sevim, A. (2005). *Feminizm* (1. bs.). İstanbul: İnsan Yayınları.
- Shakeshaft, C. (1995). Reforming science education to include girls. *Theory Into Practice*, 34(1), 74-79.
- Shaw, S., & Frisby, W. (2006). Can gender equity be more equitable?: Promoting an alternative frame for sport management research, education, and practice. *Journal of Sport Management*, 20(4), 483-509.
- Shen, C., Ratan, R., Cai, Y. D., & Leavitt, A. (2016). Do men advance faster than women? Debunking the gender performance gap in two massively multiplayer online games. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 21(4), 312-329.
- Silva, R. L., & Alves, S. G. (2020). Contemporary theories of gender identity. *The Wiley Encyclopedia of Personality and Individual Differences: Models and Theories*, 44, 215-219.
- Solomon, J. C. (1992). Child sexual abuse by family members: A radical feminist perspective. *Journal of Sex Roles*, 27(10), 437-485.

- Sönmez, V., & Alacapınar, F. G. (2016). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Suğur, S., Demiray, E., Eşkinat, R., & Ağaoğlu, E. (2006). *Toplumsal yaşamda kadın*. G. Y. Oğuz (Ed.), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Yayınları.
- Sussman, N. M., & Tyson, D. H. (2000). Sex and power: Gender differences in computer mediated interactions. *Computers in Human Behavior*, 16, 381-394.
- Svinicki, M. D., & Vogler, J. S. (2012). Motivation and learning: Modern theories. In: Seel, N.M. (Eds.), *Encyclopedia of the sciences of learning* (pp. 2336-2339). New york: Springer
- Tanrıverdi, H., & Köksal, G. (2018). Etnografik araştırma. Ş. Aslan (Ed.), *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri içinde* (s. 250–251). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Taş, T. (1994). *Ortaokul III. sınıf kız öğrencilerin cinsiyet rolleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tazegül, Ü. (2015). Comparison on motivation levels of sports people who rank among top three in championships of Turkey in personal branches. *International Journal of Physical Education, Sports and Health*, 2(2), 78-82.
- Koca, C. (2010). Kız çocukları ve futbol: Toplumsal cinsiyet yaklaşımı. İstanbul: TFF Futbol Eğitim Yayınları.
- Theberge, N. (1993) The construction of gender in sport: Women, coaching, and the naturalization of difference. *Journal of Social Problems*, 40, 301-313.
- Tiryaki, Ş., & Gödelek, E. (1997, Ekim). *Spora özgü başarı motivasyonu ölçeğinin Türk sporcuları için uyarılma çalışması*. 1. Uluslararası Spor Psikolojisi Sempozyumu'nda sunulan bildiri, Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Toker, H. (2017). Kadın ve medya: Norveç ve Türkiye? D. Altun & H. Toker (Ed.). *Toplumsal cinsiyet: Farklı disiplinlerden yaklaşımlar içinde* (s. 141-162). Ankara: Nika Yayınevi.
- Toksöz, G. (2012). *Kalkınmada kadın emeği* (1. bs.). İstanbul: Varlık Yayınları.
- Tong, P. R. (2006). *Feminist düşünce* (Z. Çilingiroğlu, Çev.). İstanbul: Gündoğan Yayınları.
- Türk, E. (2019). *Beliren yetişkinlerde toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumun, benlik kurgusunun ve benliğin ayrılaşmasının eş seçme stratejilerini yordamadaki rolü* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Uçar, F. (2015). Facebook'ta benlik sunumu ve toplumsal cinsiyet rolleri. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 9(1), 312-338.
- Ulucan, D. (2014). Eşitlik ilkesi ve pozitif ayrımcılık. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 15, 369-383.
- Ünlü, A. S. (2017). *Toplumsal cinsiyet rolleri bakımından trt çocuk kanalında yayımlanan çizgi filmler* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Erzincan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Vardar, B. (1998). *Açıklamalı dilbilim terimler sözlülüğü*. İstanbul: Abc Yayınları.

- Vargas-Tonsing, T. M., Warners, A. L., & Feltz, D. L. (2003). The predictability of coaching efficacy on team efficacy and player efficacy in volleyball. *Journal of Sport Behavior*, 26(4), 396.
- Vargel-Pehlivan, P (2017). Toplumsal cinsiyet bağlamında kuramsal yaklaşımlar: Bir literatür taraması. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(31), 497-521.
- Valian, V. (2007). Women at the top in science and elsewhere. In S. J. Ceci & W. M. Williams (Ed.), *Why aren't more women in science?: Top researchers debate the evidence* (pp. 27–37). USA: American Psychological Association.
- Van-Tuyckom, C., & Scheerder, J. (2010). Sport for all? Insight into stratification and compensation mechanisms of sporting activity in the 27 european union member states. *Journal of Sport, Education And Society*, 15(4), 495-512.
- Vogel, L. (2015). *Marksizm ve kadınların ezilmişliği birleştirici bir kurama doğru* (Ç. Çıdamlı, Çev.). Ankara: Notabene Yayınları.
- Walby, S. (2016). *Patriyarka kuramı* (H. Osmanağaoğlu, Çev.). Ankara: Dipnot Yayınları.
- Witt, S. D. (1997). Parental influence on children's socialization to gender roles. *Journal of Adolescence*, 32(126), 253-259.
- Wright, A. G., Pincus, A. L., Conroy, D. E., & Elliot, A. J. (2009). The pathoplastic relationship between interpersonal problems and fear of failure. *Journal of Personality*, 77(4), 997-1024.
- Wu, X. (2003). Intrinsic motivation and young language learners: The impact of the class, 20. Room Environment. *Journal of System*, 31, 501–517.
- Yaman, M. (2013). *Ataerkil kapitalist tahakküm altında kadın emeği, kadın bedeni*. İstanbul: Kayhan Matbaacılık.
- Yaman, A. (2017). *Toplam kalite yönetimi uygulamaları ile iş gören motivasyonunun iş tatmini üzerine etkilerinin incelenmesi. bir devlet hastanesinde araştırma* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, S. (2018). Toplumsal cinsiyet rollerinin günlük hayattaki yansımaları: Çorum/Alaca örneği. *İmgelem*, 2(2), 59-79.
- Zaccaro, S. J., Blair, V., Peterson, C., & Zazanis, M. (1995). Collective efficacy. In J. E. Maddux (Ed.), *Self-efficacy, adaptation, and adjustment: Theory, research, and application* (pp. 305-328). New York: Plenum Press.
- Zeyneloğlu, S. (2008). *Ankara'da hemşirelik öğrenimi gören üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları* (Yayınlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

8. EKLER

Ek 1. Etik Kurul İzni

T.C.
TRABZON ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı : E-81614018-000-791
Konu : Etik Kurul Belgesi

24.09.2021

Sayın Efecan TEZCAN
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Öğrencisi

"Spor ve Toplumsal Cinsiyet Temalı Filmlerin Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Algıları ve Spora Özgü Başarı Motivasyonları Üzerine Etkisinin İncelenmesi: Karma Desenli Çalışma" adlı doktora tezi çalışmanız için gerekli olan Etik Kurul incelemesi Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından yapılmış olup, çalışmanıza ait onay formu Ek'te gönderilmiştir.

Bilgilerinize sunulur.

Prof. Dr. Hüseyin SERENCAM
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek : Tutanak (5 sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : 67312679d27c

Belge Takip Adresi: <http://ebys.trabzon.edu.tr/EBYS/eimzadogrulama>

Trabzon Üniversitesi Rektörlüğü, Söğütlü Mah. Adnan Kahveci Bulvarı,
 61335 – Akçaabat-Trabzon / TÜRKİYE

Telefon No : 0 (462) 455 10 19 Faks No : 0 (462) 455 24 72

e-Posta : İnternet Adresi: <http://www.trabzon.edu.tr/>

Kep Adresi: trabzonuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için : NURAY TEMİZ

Dahili: 1018

Ek 2. Etik Kurul İzni (Kurul İmzaları)

Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu tarafından incelenen ve yukarıda detayları verilen araştırma önerisine yönelik Kurul Kararı aşağıda sunulmuştur.

Araştırma önerisi etik açıdan uygun bulunmuştur.	☒
Araştırma önerisinin etik açıdan geliştirilmesi gerekmektedir. *	☐
Araştırma önerisi etik açıdan uygun bulunmamıştır. *	☐

*: Gerekçe

GEREKÇE:

Prof. Dr. Haluk ÖZMEN
Başkan

Prof. Dr. Suat UNGAN
Üye

Prof. Dr. Bülent GÜVEN
Üye

Prof. Dr. M. Kayhan KURTULDU
Üye

Prof. Dr. Rahmi ÇİÇEK
Üye

Prof. Dr. Hasan KARAL
Üye

Prof. Dr. Erdem TAŞDEMİR
Üye

Ek 3. Çalışma İzni

T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Müdürlüğü

Sayı : E-64116739-929-63668

Konu : Bilimsel araştırma izni (Efecan TEZCAN)

Sayın Arş. Gör. Efecan TEZCAN

İlgi : Trabzon Üniversitesi Rektörlüğü 26.11.2021 tarihli ve E-99699167-044-2100003187 sayılı yazısı.

İlgi yazıya istinaden Efecan TEZCAN'ın yüksekokulumuzda Doktora çalışmaları yapma talebi uygun görülmüştür.

Gereğini ve bilgilerinizi rica ederim

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Onur SEVER
Müdür V.

Ek 4. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Kullanım İzni

Kimden: |

Kimde: |

29 Nisan 2021 17:08

 Ölçek değerlendirme.doc (103,5 KB) [İndir](#) | [Evrak çantası](#) | [Kaldır](#)

 201140SİMGE ZEYNELOĞLU.pdf (122,4 KB) [İndir](#) | [Evrak çantası](#) | [Kaldır](#)

 TOPLUMSAL CİNSİ...i TUTUM ÖLÇEĞİ.doc (91 KB) [İndir](#) | [Evrak çantası](#) | [Kaldır](#)

 [Tüm ekleri indir](#)

 [Tüm ekleri kaldır](#)

On Tue, 27 Apr 2021 11:21:54 +0300 (EEST), Efecan TEZCAN wrote

> Hocam öncelikle merhabalar;

>

> İsmim Efecan TEZCAN, Gümüşhane Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor

> Yüksekokulunda Araştırma Görevlisi olarak çalışmaktayım.

>

> 2017 den bu yana Karadeniz Teknik Üniversitesi (Trabzon Üniversitesi), Beden

> Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalında Doktora yapmaktayım.

>

> ''Spor ve Toplumsal Cinsiyet Temalı Filmlerin Üniversite Öğrencilerinin

> Toplumsal Cinsiyet Algıları ve Spora Özgü Başarı Motivasyonları

> Üzerine Etkisinin İncelenmesi: Karma Desenli Çalışma'' isimli bir doktora

> tezi yazmayı planlıyorum.

>

> İziniz olur ise, Doktora tezimde 2011 yılında geliştirmiş olduğunuz

> ''Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinizi kullanabilir miyim

>

> Değerli vaktinizi aldığım için kusura bakmayın.

>

> İyi çalışmalar dilerim.

Merhaba

Ölçeği çalışmanızda kullanabilirsiniz. İyi çalışmalar

Prof.Dr.Simge ZEYNELOĞLU

Gaziantep Üniversitesi

EK 5. Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği Kullanım İzni

Kimden: (

Kime: (

13 Mayıs 2021 16:34

ELBETTE KULLANABİLİRSİNİZ. KOLAY GELSİN.

Kimden:

Kime:

27 Nisan 2021 11:23

Hocam öncelikle merhabalar;

İsmim Efecan TEZCAN, Gümüşhane Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda Araştırma Görevlisi olarak çalışmaktayım.

2017 den bu yana Karadeniz Teknik Üniversitesi (Trabzon Üniversitesi), Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalında Doktora yapmaktayım.

'Spor ve Toplumsal Cinsiyet Temalı Filmlerin Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Algıları ve Spora Özgü Başarı Motivasyonları Üzerine Etkisinin İncelenmesi: Karma Desenli Çalışma'' isimli bir doktora tezi yazmayı planlıyorum.

İzniniz olur ise, Doktora tezimde 1997 yılında Mehmet Şefik TİRYAKİ hocamızla Türkçe uyarlaması ve geçerlik güvenirlik çalışmasını yapmış olduğunuz, ''Spor Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeğinizi kullanabilir miyim

İyi çalışmalar dilerim.

Yanıtla - Tümüne Yanıt Ver - İlet - Daha Fazla İşlem

Ek 6. Demografik Bilgi Formu

1- Yaşınız?	18-20	21-23	24-26	26 ve üzeri	
2- Kaç yıldır spor yapıyorsunuz?	1-2	3-4	5-6	6 ve üzeri	
3- Medeni Durumunuz?	Evli	Bekar			
4- Branşınız nedir?	Yazınız...				
5- Annenizin eğitim durumu nedir?	Okur yazar Değil	İlkokul	Ortaokul	Lise	
	Ön-Lisans	Lisans	Yüksek Lisans	Doktora	
6- Babanızın eğitim durumu nedir?	Okur yazar Değil	İlkokul	Ortaokul	Lise	
	Ön-Lisans	Lisans	Yüksek Lisans	Doktora	
7- Ailenizin ekonomik gelir seviyesi nedir?	1000-2000	2001-4000	4001-6000	6000 ve üzeri	
8- Annenizin mesleği nedir?	Yazınız...				
9- Babanızın mesleği nedir?	Yazınız...				
10- Spor yaparken hangi mekanları tercih edersiniz?	Fitness ve Sıpa merkezleri	Spor Salonları	Açık alan rekreasyon tesisleri	İnsanların Yoğunlukta olduğu parklar	Diğer
11- Spor yapmak için genellikle hangi saat aralıklarını tercih edersiniz?	07.00- 12.00	12.00- 17.00	17.00- 22.00	22.00 ve sonrası	
12- Kimlerle Spor yapmayı tercih edersiniz?	Arkadaşlarla	Tek başıma	Ailemden biri ile	Eşimle	Diğer
13- Spor alanlarında kadın ve erkeğin eşit olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet		Hayır		
14- Halka açık alanlarda özgürce spor yapılabildiğini düşünüyor musunuz?	Evet		Hayır		
15- Spor yaparken Fiziksel açıdan tay, şort ve buna benzer spor kıyafetleri giydiğinizde kendinizi toplum içerisinde kendiniz rahat hissediyor musunuz?	Evet		Hayır		
16- Spor yapmayı tercih ettiğiniz kadın ve erkeklerin gittiği karışık mekanlar mı ? Yoksa sadece kadınlara özel yerler mi?	Kadın-Erkek		Sadece Kadın		
17- Stadyumlarda müsabaka izlemeye gider misiniz?	Evet		Hayır		
18- Lisanslı olarak spor yapıyor musunuz?	Evet		Hayır		
19- Spor yapmadaki amacınız nedir?	Rekreatif amaçlı Spor yapıyorum.		Müsabaka katılımı amaçlı spor yapıyorum.		
20- Ulusal veya Uluslararası spor müsabakalarına katıldınız mı?	Evet		Hayır		
21- Bir önceki soruya cevabınız evet ise Başarımız var mı?					

Ek 7. Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği

Tutum İfadeleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Kızlar, ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir.					
2. Erkeğin evde her dediği yapılmalıdır.					
3. Kadının yapacağı meslekler ile erkeğin yapacağı meslekler ayrı olmalıdır.					
4. Evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir.					
5. Bir genç kızın evleneceği kişiyi seçmesinde son sözü baba söylemelidir.					
6. Kadının erkek çocuk doğurması onun değerini artırır.					
7. Kadının doğurganlık özelliği nedeniyle, iş başvurularında erkekler tercih edilmelidir.					
8. Ailede ev işleri, eşler arasında eşit paylaşılmalıdır.					
9. Kadının yaşamıyla ilgili kararları kocası vermelidir.					
10. Kadınlar kocalarıyla anlaşamadıkları konularda tartışmak yerine susmayı tercih etmelidir.					
11. Bir genç kız, evlenene kadar babasının sözünü dinlemelidir.					
12. Ailenin maddi olanaklarından kız ve erkek çocuk eşit yararlanmalıdır.					
13. Çalışma yaşamında kadınlara ve erkeklere eşit ücret ödenmelidir.					
14. Bir erkeğin karısını aldatması normal karşılanmalıdır.					
15. Kadının çocuğu olmuyorsa erkek tekrar evlenmelidir.					
16. Kadının temel görevi anneliktir.					
17. Evin reisi erkektir.					
18. Dul kadın da dul erkek gibi yalnız başına yaşayabilmelidir.					
19. Bir genç kızın, flört etmesine ailesi izin vermelidir.					
20. Ailede kararları eşler birlikte almalıdır.					
21. Bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkabilmelidir.					
22. Eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır.					
23. Kız bebeğe pembe, erkek bebeğe mavi renkli giysiler giydirilmelidir.					
24. Erkeğin en önemli görevi evini geçindirmektir.					
25. Erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır.					
26. Evlilikte, kadın istemediği zaman cinsel ilişkiyi reddetmelidir.					
27. Mesleki gelişme fırsatlarında kadınlara ve erkeklere eşit haklar tanınmalıdır.					
28. Evlilikte erkeğin öğrenim düzeyi kadından yüksek olmalıdır.					
29. Bir kadın cinsel ilişkiyi evlendikten sonra yaşamalıdır.					
30. Ailede erkek çocuğun öğrenim görmesine öncelik tanınmalıdır.					
31. Erkeğin evleneceği kadın bakire olmalıdır.					
32. Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi ev dışı işlerle erkek uğraşmalıdır.					
33. Erkekler statüsü yüksek olan mesleklerde çalışmalıdır.					
34. Ailede kazancın nasıl kullanılacağına erkek karar vermelidir.					
35. Bir erkek gerektiğinde karısını dövmelidir.					
36. Evlilikte gebelikten korunmak sadece kadının sorumluluğudur.					
37. Bir kadın hastaneye gittiğinde kadın doktora muayene olmalıdır.					
38. Evlilikte erkeğin yaşı kadından büyük olmalıdır.					

Ek 8. Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği

		Hiçbir Zaman	Bazen	Çok az	Oldukça fazla	Her zaman
1	Takım arkadaşlarım oyundaki mücadeleciliğime saygı duyarlar	1	2	3	4	5
2	Maçtan hemen önce gergin oluyorum ve olduğum yerde duramıyorum	1	2	3	4	5
3	Takım arkadaşlarımı oyuna ısındırma becerisine sahibim	1	2	3	4	5
4	Zor bir antrenman anında çalıştırıcının taktiri bana zorluğu unutturur	1	2	3	4	5
5	Diğerleri beni önde gelen bir yarışmacı olarak görmüyorlar	1	2	3	4	5
6	İyi bir oyun çıkartmak heyecan veriyor	1	2	3	4	5
7	Takım arkadaşlarım liderlik yeteneğime saygı duyarlar	1	2	3	4	5
8	İzleyiciler varken daha iyi oynadığımı düşünüyorum	1	2	3	4	5
9	Takım arkadaşlarım kadar sert ve dayanıklı görünmüyorum	1	2	3	4	5
10	Takım arkadaşlarım iş bitiriciliğimi ve kararlılığımı beğeniyor	1	2	3	4	5
11	Diğer oyuncuların eğitilmesi için çok çaba gösteriyorum	1	2	3	4	5
12	Spordaki geçmiş başarılarımdan söz etmeyi sevmiyorum	1	2	3	4	5
13	Takım lideri olmaktan hoşlanıyorum	1	2	3	4	5
14	Maçta kendimi oyuna öylesine veriyorum ki geçici olarak gerçekle bağlantımı yitiriyorum	1	2	3	4	5
15	Kaybedilen bir maçtan sonra uyumakta güçlük çekiyorum	1	2	3	4	5
16	Bir maçı kazanınca kendimi çok tatmin olmuş hissediyorum	1	2	3	4	5
17	Bir maçtan önce sakin olmak benim için çok zor	1	2	3	4	5
18	Yeteneklerini geliştirmek için fazladan antrenman yapan sporcuları takdir ediyorum	1	2	3	4	5
19	İnsanların maç sırasında beni izlemelerinden hoşlanıyorum	1	2	3	4	5
20	Sporda başarılı olmayı istiyorum	1	2	3	4	5
21	Benimle aynı düzeyde olan birisiyle mücadele ederken kazanmaktan çok kaybederim.	1	2	3	4	5
22	Kaybetmek beni gereğinden fazla etkiliyor.	1	2	3	4	5
23	Sporda başarılı olmak için yıl boyu çalışmayı isterim	1	2	3	4	5
24	Amacım bir spor dalında önde gelen biri olmaktır.	1	2	3	4	5
25	Maç sırasında, maçı verebilecek bir hata yaparsam kendime gelmem biraz zaman alır.	1	2	3	4	5
26	İyi bir sporcu olmak benim için önemli değildir.	1	2	3	4	5
27	Bazen, maçı kaybettiğimizde günlerce bunu kendime dert ederim	1	2	3	4	5
28	Bir maçtan hemen sonra karnıma ağrılar girer.	1	2	3	4	5
29	Sportif kapasitemi beğenmiyorum	1	2	3	4	5
30	Çok yetenekli rakiplere karşı daha iyi oynadığımı sanıyorum.	1	2	3	4	5
31	En iyisini yapmak için çok çaba sarf ederim	1	2	3	4	5
32	Birisiyle maç hakkında konuşurken heyecanlanıyorum.	1	2	3	4	5
33	Tanınmak umuduyla spor branşında çok çalışıyorum.	1	2	3	4	5
34	Bir hata yaptığımda maçın geri kalan bölümünde bu beni çok üzüyor	1	2	3	4	5
35	Bir takım arkadaşımın oynamasına yararlı olacak önerilerde bulunmaktan hoşlanıyorum.	1	2	3	4	5
36	Başkaları için güç bulduğum bir görevin bana verilmesinden zevk duyuyorum	1	2	3	4	5
37	Bir maçtan önce olabilecekleri kendime çok dert etmiyorum.	1	2	3	4	5
38	Sezon dışında sporu unutmaktan hoşlanıyorum.	1	2	3	4	5
39	Maçtan önceki gece uyumakta güçlük çekiyorum	1	2	3	4	5
40	Başarıya açılan yol, şanstın çok daha fazla çalışmadan geçer.	1	2	3	4	5

9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

Araştırmacı, *** yılında ***’de doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini aynı şehirde tamamladı. Lisans eğitimini ***** yılları arasında Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Rekreasyon Bölümünde tamamladı. ***** yılında, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Anabilim Dalı’nda yüksek lisans eğitimini tamamladı. ***** yılında ise Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda doktora eğitimine başladı. ***** yılında Gümüşhane Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Spor Yöneticiliği bölümünde Araştırma Görevlisi olarak akademik kariyerine başlayan araştırmacı iyi düzeyde İngilizce bilmektedir. Evli ve bir çocuk babasıdır.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres : *****

E-Posta : *****